Opłata pocztowa uiszczona ry załtem

Najer Folksblat

פרייז 30 גראשען

היינט 16 זייטען!

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 265 (957	Łódź, Piątek 19 Listopada 1926	פירטער יאהרגאנג	לאדז, פרייטאג י"ג כסלו תרפ"ז.	Nr. 265 (957

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71

KONJAKI
V. S. O. P.
Jubileuszowy — Rés. Spéciale
Winiak Médicinal — Winiaki mieszane

Winkelhausen

WÓDKI — LIKIERY
Stołowa — Starka — Żytniówka
Banan — Morelówka
Grand Cardinal — Cordial Médoc

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE WINKELHAUSEN, TOW. AKC. STAROGARD-POMORZE. ZAŁ. 1846.
Generalne Przetadswicielstwo: F-a H. PODKOMORSKI i S-ka, Warszawa, Nowy Swiat 2.

צו דער
זילבערנער האכצייט
פון אונזערע ליבע עלטערן ווינשען מיר זיי פון טיפסטען הארצען, אז זיי זאלען דערלעבען אין גרויס נחת און גליק צוזאמען צו פייערן זייער גאלדענע האכצייט.
פאמיליע מילגראם.
068

888 א בעקאנטער ליטעראט און פעדאגאג ערטיילט לעקציעס אויף תנ"ך, נייע און אלטע העברעאישע ליטעראטור, קען זיין אויך עני-גע גרופעס. נאכפרעגען ביים ה' בונין אלעע קאשטשושקי 29

אונזערע ליבע שוויגערעלטערן
ברוך דוד און ציפע מילגראם
צו זייער זילבערנער האכציים ווינשען מיר זיי זאלען דער-לעבען צוזאמען צו פייערן זייער גאלדענע האכצייט.
פאמיליע פראבירשטיין.
890

יוד. סאצ. ארבייטער-פארטיי „פועלי ציון"
(פעראייניגט מיט צ. ס. פ.)
היינט, פרייטאג, פינקטל. 8 אין אווענד קומט פאר אין גרויסען ענגלישען זאל אלעע 1-טר מאי 2
א רעפעראט פון ח
בערל לאקער
פארז. פון וועלט-פערבאנד „פועלי ציון" און עקזעקוטיוו מיטגליד פון סאצ. אינטערנאציאנאל
א. ד. ט „פעלקער-בונד, אינטערנאציאנאל און ארץ-ישראל".
מארגען, שבת פינקטליך 4 נאכמ. אין זאל פון „פועלי ציון", פיעטרק. 83 רעפערירט דער ח' ראכיזר
א.ד.ט.
„דער אינטערנאציאנאל און דאס יודישע וואנדערונגס-פראבלעם".
בילעטען צו בעקומען אין פאפיר געוועלב ביי הערשקאוויטש, נארוטאוויטש 38, אין צוקערניע „ראדיא", פאלודניאווא 8. פאר די פארלעזונגען — ביי דער קאסע.
106

יודישער הייזער פעראיין פיעטריקאווער 20.
אכטונג, הויזער!
די פערוואלטונג פון הויזער פעראיין מאכט בעקאנט דאס אין סעקרעטאריאט ווערען ערלעדיגט
פאטענטען פאר'ן יאהר 1927
ווי אויך אלער ארט יורידישע ענינים, 098 די פערוואלטונג.

א מעבלירט
צימער
מיט אלע בעקוועמליכקייטען ביי אן אינטעליגענטער פא-מיליע, אין צענטער שטאט פאר א סאלידען הער צו פערמיטען. אל. קאש-טשושקי 57, וו. 18 פון 12 ביז 2 מיטאג.
678

וויכטיג פאר זאקען-פאבריקאנטען נייהגארן און וויקלערס.
די לאנג-יעהריגע פירמע
ברידער ליבערמאן, לאדז
האט ערעפענט איהר פאבריקס לאגער אויף
פאלודניאווא 2
טעלעפאן-נומערן 12-43 — 14-18
פון זעמטליכע געפארבטע, מערצעריזירטע און נייה-גארנען אלע נומערן רעעלע בעהאנדלונג.
פאר פראווינץ — פראנקא פאסט.
048

א הערצליכען מזל-טוב
צו דער חתונה פון אונזער ליבע טאכטער און שוועסטער,
שרה דינה גאלדשטיין (לאדז)
מיט ה' יחיאל לעווענטאל (ווארשא)
און א גליקליך צוזאמענלעבען ווינשען:
די עלטערן, שוועסטער און ברידער
גאלדשטיין.
668

8-שטונדיגע ארבייטער!
ס ווערט געזוכט פאמאצניקעס, העפטערס און שמירערס און אויך לערן יונגליך אין די שאכטעל-פאבריק
872
57 WSCHODNIA 57
ביי ז. ראזענבערג.

צו דער פערלאבונג פון אונזערע פריינד
רעגינא בלאמאן
מיט ה' יעקב פליגעל
ווינשען מיר זיי א גליקליכע צוקונפט
העלא כלאווקאווסקא, יעקב בערע-בוים.

עפענטליכער דאנק.
דערמיט דאנקען מיר דעם ה'
900
אדוו. י. ווייצמאן
פאר זיין מוטיגע און ענערגישע פערטיידיגונג ביים פראצעס פון די 5 קינדער וועלכע האבען כלומרשט געזאלט לעסטערן די הייליגע בילדער אין דער שולע אויף ריבנע גאס. און מיר ווינשען איהם אויף ווייטער ערפאלגרייכע ארבייט.
די עלטערן.

פאר די עולה, וואס איך בין בעגאנגען נעגע ה'
אברהם לאנדער
בעט איך איהם איבעגעבעטען, און לויט זיין וואונש בין איך מנדר 15 זל. פאר דער תלמוד תורה פון גרינעם-מארק ראיאן.
871
א. פארבאך.

שאך-סעאנס!
אין וויענער קאווארניע ציגעל נאס 31
פראנט, 1-טער שטאק.
שבת-צו-נאכטס 5 א זייגער וועט דער בערימטער שאך-מייסטער
ה' רעגעדזינסקי
שפילען מיט מעהרערע שפילער גלייכצייטיג.
897
אריינגאנג איז מיטשפיל פריי.

מיר אלע העקער
בעטען זעהר אונזער פערוואלטונג זיי זאלען נישט אנגעהמען די דיקטאטור פון די בעלי-עגלות, ווייל עס איז אונז אלע גוט בעקאנט, וואס די ברידער פייוועל דוד און מאטעל האבען געטאן מיט די קצבים פון באלוטער שעכט-הויז, און איהר וועהט גוט, וואס זיי מיינען זיך שוין צו אונז העקער, מיט פערשידענע פרעטענזיעס. נאך קומט זייערס א שוואגער, א צוקערלעקמאכער, וואס האט נאך אין זיין לעבען נישט געזעהען קיין שחט-הויז. וואו קומט ער דערצו? — דאס איז אלעס מיט זייער כח
מיר העקער, דארפען זיך נישט מיט זיי מישען און זיי זאלען אויך אין אונזער פעראיין נישט קומען, ווייל מיר דארפען און ווילען נישט ביי זיי פיהרען קיין פלייש. ווייל ווער עס וועט ביי זיי פיהרען, וועט נישט איינמאל קריגען פון זיי גוט געשלאגען. דאס בעטען מיר אונזער פערוואלטונג פון פעטריקאווער 24, אויך דאס ועלבע בעטען מיר פון אונזער ג' פרעזעס בעריש גרינבערג.
מיט אכטונג
998
יש ניימאן.

וויכטיג פאר מחותנים
אין דעם שעהנעם ניי רעמאנטירטען זאל
„קאראסעאום" זאכאדניא 53
ווערט פערדינגען אויף חתונות צו צוגענגליכע פרייזען, איך בעזיץ דאס בעסטע געשפר מיט די שענסטע פלאטען קומט און איבערצייגט אייך. בעמ.: דעם שבת, זונטאג און מאנטאג קאן יעדערער מחות זיך איבערציינגען ווי דער זאל זעהט הערליך אויס מיט אכטונג
אינהאבער — זאכאדניא 53
865

קינא ביי'ם קאאפעראטיוו
פון מלוכה־, קאמונאלע און גע־
זעלשאפטליכע בעאמטע
שיענקעוויטשא 40 .40

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 5.30, 7.30
און 9.30 אזייגער אווענד.
שבת און יום־טוב — פון 4 אזייגער נאכמ.

פון דינסטאג דעם 16 נאוועמבער ביז מאנטאג דעם 22 נאוו. 1926
ערשטער גרויסער פילם מיט דער בעריהמטער PRISCILLA DEAN אין דער הויפטראלע:
„די טענצערין פון סעוויל"
עגזאטישע דראמע אין 8 אקטען פול'ם לעבען פון טארעאדארס. רייצענדע אויפנאהמען פון שפאניען! סענסאציאנעלע קאמפען פון די טארעאדארס מיט אקסן. כשוף־טאנצען פון די שפאנישע רוסאלקעס ביי די קלאנגען פון די קאסטאניעטען – אט מיט דעם פאסצינירט דאס גייסטעע בילד מיט Priscilla Dean א. ג. „די טענצערין פון סעוויל".
בעמערקונג: נישט קוקענדיג אויף די גרויסע קאסטען פון בילד זעגען די פרייזען נישט געהעפערט – פארגרעסערטער ארקעסטער

די לאדזער יודישע קהלה־פערוואלטונג

מאכט בעקאנט, אז דער 2 טער טייל עטאט־ליסטעם אויף 1926, וואס ענטהאלט די צאהלער פון די גאסען: צעגעלניאנא, טשערוואנא, דאברא, עמיליא, גלובנא, גייערס־מארק, ביבערנא־טארסקא, קאראלעווסקא, קאראלעווער שאסע, קענגי, קרוטשא, נאפיורקאוסקא, נייע־ווארשעווסקא, פאביאניצקא, פאביאנצער־שאסע, פעטריקאווער, פרושענדוואלגיאנא, ראקאציגסקא, ראקאציגער־שאסע, רזושאנא, רזשגאווסקא, סענאטארסקא, שראדוקא, סלאוויאנסקא, סובאלסקא, סאסנאווא, שארא, טארגאווא, סילנא, ווארשאווסקא, וואדנא, וואדני־רינעק, וויסאקא – ווערען, אין זין פון די עקזיסטירענדע פארשריפטען, אויסגעלייגט צום דורכזעהען אין קהלה־קאנצעלאריע פון פרייטאג דעם 19־טען ביז איינשליסליך זונטאג דעם 28 טען נאוועמבער ה. י. טעגליך, (אויסער שבתים) פון 9 ביז 11 פארמיטאג.

אין משך פון דער דאזיגער צייט חערען אנגענומען רעקלאמאציעס. שפעטער חעלען שוין קיין שום רעקלאמאציעס נישט בעטראכט ווערען. 837

קומט און איבערציינגט אייך!
אלער ארט ביטעס, פאדאניעס, רעקורסען, אפעלאציעס אין אלע געריכטס פינאנץ אדמיניסטראטיווע און קאמונאלע אינסטיטו־ציעס ווערען אמבעסטען, אמביליגסטען און אמשנעלסטען
ערלעדיגט אין בירא
האכבערג פאנסקא 1, טעל. 36-77.
בעמ.: טעגליך פון 3-5 ווערען ערטיילט עצות און אנווייזונגען אין אלע שטייער־אנגעלעגענהייטען דורך ה' האכבערג זעלבסט.
כ'קויף אויך אויס פאטענטען פאר 1927.
פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויפצומאהנען. 1542

Najsilniejsze bóle głowej usuwa.

נאר פאר 2 50 זל.
פאסאניר איך אום און א בער ארבייטע הערען־היטע אויף געגצליך ניי. ערשטקלאסיגע ארבייט נייע מענער היטע פון 6 זל. אן.
געדענקט די אדרעס:
B. LESLAU, Nowomiejska 3.
(WSCHODNIA 13)
w podwórzu, sklep 19.
פאר פראווינצער און פאזענער רייזענדע, ספעציעלע הויך פרייזן. 833

פפערץ־ווארען
אין א גרויסע אויסוואהל,
אויף גינסטיגע בעדינגונגען
עמפפעהלט:
Szwarzman i Grynszpan
Piotrkowska 17, Tel. 19-42.
קירושנער־ווערק. אויפ'ן ארט אונטער אונזערע פערזענליכע לייטונג.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. האר, אויערן, נאז, האלז און לונגען־קראנק
קאנסטאנטינאווסקא 9
טעלעפאן 27-81
ספעציעלער קורס פאר שטאמלער.
שפרעכשטונדען פון 2 ביז 2 און פון 5-7. 175
עמס אויך אהן און לעשנישע זגשר זשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאכמ.

Dr. med.
M. GLAZER
ul. ZIELONA Nr. 6 טעל. 45-49
הויט־ און וועגעריעשע קראנקהייטען.
נעמט אן פון 8-9.30 12-2 און 7-8 אוו. 841

Dr. I. MAJBAUM
כירורגישע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען אויף
וואולטשאנסקא 36, טעל. 3 10.
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג. 720

Dr. med. Ludwik Rapeport
Pr. Narutowicza 25 (Dzielna)
Telefon 44-10 1000
ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און הארן־קראנקהייטען
נעמט אן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אווענד.

Dr. med. I. BETTE
ספעציאליסט פאר אינעליכע און מאגען־קראנק.
Piotrkowska 6, tel. 44-95
נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 4-6 נאכמ

Dr. H. Hammer
אכושער און פרויען־קראנקהייטען.
נעהמט אן פון 5 ביז 7 אווענד.
Wschodnia 38, telefon 28-39.

Dr. med.
J. SZMERŁOWSKI
פרויען־קראנקהייטען און אקושעריע
נעהמט אן פון 3 ביז 5. 649
17 פעטריקאווער 17. טעל. 7-13

Dr. med. J. POLAKOW
ספעציאליסט פאר קינדער־קראנקהייטען
KONSTANTYNOWSKA 37, 39–75
נעמט אן פון 5—6.30 אוו. אינדערהיים און פון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף נייערם מארק פעטריק. 294.

Dr. med. Ignacy Margolis
אויגען־קראנקהייטען
זאכאדניא 57 (רוג צעגעלניאנא)
געהמט אן פון 12–2 און פון 7-8 אווענד.

הייל־פעדאגאגישע קורסען
פאר שוואכבעפעהיגטע און שווערערציהבארע קינדער. שפראכשטערונגען (שטאמלען, טויבשטומהייט)
Dr. med. A. SZMIRGELD
נערווען־ארצט.
עלעקטריזאציעס, ליכטהיילאפאראטען.
CEGIELNIANA 6, tel. 51-89
עמפפאנגט פון 5—7 אווענד.

Dr. med. I. PIK
וואלטשאנסקא 57
יערוען און אינערליכע קראנקהייטען
שפראכשטערונגען (שטאמלען), גייסטיגע הייל־מעטאדען פון נערוועזע צושטאנדען (שרעק, שלאפלאזיגקייט).
נעהמט אן פון 12 ביז 1 און פון 4 ביז 7. 310

Dr. Adam GROSGLIK
Aleje Kościuszki 27, tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראנקהייטען.
רענטגען און ליכט־הייל אינסטיטוט.
נעהמט אן פון 4 ביז 7 אין אווענד. 111

Dr. med. W. EYCHNER
פרויען־קראנקהייטען און אקושעריע
זגערזשער 38, טעל. 34 72
נעהמט אן אין דער לעטשניצע פעטריקאווער 294 פון 12 ביז 2 מיטאג, אין דערהיים פון 6–8 אווענד.

פערגעסט נישט!
דאס די ערשטע און ביליגסטע
פערפומעריע
אין לאדז איז נור ביי
BUCHWEITZ PIOTRKOWSKA 22 TELEFON 31-43
וואו איהר בעקומט צו שפאט ביליגע פרייזען פער־פומען, זייפען, פודער און אויסלענדישע, ספע־ציעלען אויסוואהל פון פירמע „קאטי", „הוביגאנט"

קומט און איבערציינגט אייך!
אלער ארט ביטעס, פאדאניעס, רעקורסען, אפעלאציעס און אלע געריכטס־, פינאנס־, אדמיניסטראטיווע און קאמונאלע אינסטיטוציעס ווערען אמבעסטען, אמביליגסטען און אמשנעלסטען ערלעדיגט אין בירא
„פאלאניא" אלעיא 1 מאי 7.
וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אנווייזונגען אין אלע שטייער־אנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאן שחייצער אינבעגריפען: האנדעלס און פריוואט־קארעספאנדענץ, קאנטראקטען. פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויפצומאנען מיט אייגענע קאסטען. מיטגלידער פון פראפעסיאנעלע פעראייגען צאהלען 25% ביליגער.

רעטשניצע „זדראוויע"
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
אויף נאוואמיעסקא 3 (וושכאדניא 13), טעלעפאן 76 37.

אויגען קראנקהייטען	ד"ר קראוש	3-4 זונטאג 10½–11½
נערווען קראנקהייטען	ד"ר בראניסל. פרענקעל " קלאזענבערג	12½–1½ חוץ פרייטאג 11–12 חוץ זונטאג
מאגען און קישקע קראנק	ד"ר אלכסנד. מארגאליעס	12 1, זונטאג 12–1
אינערליכע קראנקהייטען	ד"ר גיביאנס " פאק " לעווי " כאז הענריק	9½–11½ זונטאג 9½–11 12—2 זונטאג 11—12 3—4½ מאנט. מיטוו. דאנערשט. שבת 10¼—11¼ דינסט. פרייטאג 6–7¼ זונטאג 12—1
קינדער קראנקהייטען	ד"ר סאלאוויעטשיק ארק " מאשלאנקא " פרעכנער	10½–12 3½–5 ז. 12–2 1½–2½ ז. 10½–12 5–6½ זונטאג 9–10½
כירורגישע קראנקהייטען	ד"ר גאלדמאן " פערלים	3½–4½ זונט. 9½–10½ ½ 1–12½ 6–7½ ז 11–1
פרויען קראנקהייטען	ד"ר אראנסאן " אייגעראווא	12–1 זונטא: 12–1 דינסטאג, פרייטאג 1½–2½ מאנ מיטוו. דאנ. ש. 10³⁰–11³⁰
נאז, האלז און אויערען קראנקהייטען	ד"ר העלמאן " ראבינאוויטש	3½–4½ חוץ זונטאג 11–12½ זונט. 11–12½
הויט און וענערישע קראנקהייטען	ד"ר פאלק " זאנענבערג	3–4 זונטאג 9–10 11–12 זונטאג 11–12
רענטגענאלאג	ד"ר ביילסאן	3–7
ערצטליכע אנאליזען	ד"ר מ. קאצען	

וויזיטען אין שטאדט. — פאקען־שטעלען. רענטגענאגראפיע ועמטליכע דורכשראהלונג — (קווארץ לאמפען). עלעקטר. אנאליזען און אונטערזוכונגען. די לעטשניצע איז טע־גליך טעטיג פון 8.30 פריה ביז 7.30 אווענד. זונטאג פון 8.30 פריה ביז 2 אזייגער נאכמ.

סאוויעטען און די יודישע קאלאניזאציע.

קאלינין'ס רעדע וועגען דער יודישער קאלאניזאציע אין רוסלאנד. — ער פערזיכערט, אז די סאוויעטען-רעגירונג וועט שטיצען די יודישע קאלאני־זאציע, אפילו ווען די הילף פון אויסלאנד וועט אויפהערען.

מאסקווע, 18 (ספעציעל) די אפיציעלע רעדע, וועלכע קאלינין האט געהאלטען אין נאמען פון דער סאוויעטען-רעגירונג אויף דער קאנפערענץ פון „אזעט" וועגען דער יודישער לאנדווירטשאפטליכער קאלאניזאציע אין רוסלאנד האט ארויסגערופען א געוואלדיגע סענסאציע. אין זיין רעדע האט ער געזאגט, אז אין הסכם מיט איהר אלגעמיינער נאציאנאליטעטען-פאליטיק שטרעבט די סאוויעטען רעגירונג צו שאפען א לאנדווירטשאפטליכען יסוד אויף צו פערווירקליכען די יודישע נאציאנאלע זעלבסטבעשטימונג. ווייטער זאגט דער רעדנער, אז די יודען דארפען נישט אויסוואנדערן און פערזיכען א פאטערלאנד. די יודישע פויערים און ערד-ארבייטער שאפען א באזיס פאר א געשלאסען יודיש פאטערלאנד, דא, אין דער סאוויעטען-רעפובליק. מיט דער יודישער קאלאניזאציע איז די סאוויעטען-רעגירונג נישט אויסען קיין שום זייטיגע צילען און איהר איינציגער צוועק איז נאר דורך דעם צו לעזען די יודען-פראגע. די הילף פון די אויסלענדישע רייכערע יודען איז געוואונשען.

דער רעדנער ווענדעט זיך איראניש צו די יודען, וועלכע גלויבען אין יענער וועלט און פרעגט זיי:

— וואס וועט איהר ענטפערן, ווען מען וועט אייך פרעגען, וואו זענט איהר געווען, ווען דאס ארבייטענדע יודענטום האט מיט דער אייגענער ארבייט און שווייס פאר זיך א פאטערלאנד אויסגעקעמפט און געבויט? צום סוף ערקלערט קאלינין, אז אפילו אינ'ם פאל, ווען די הילף פון אויסלאנד זאל אויפהערען וועט די סאוויעטען-רעגירונג דאך ווייטער פארזעצען איהר ארבייט איבער דער יודישער לאנדווירטשאפטליכער קאלאניזאציע.

מאנאפאל-קאנצעסיעס.

ווארשא, 18 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). מארגען 9 פ"ה וועט זיך אין פינאנץ-מיניסטעריום אנהייבען די קאנפערענץ וועגען רעוויזיע פון די מאנאפאל-קאנצעסיעס. אין דער קאנפערענץ וועט זיך בעטייליגען דער דעפארטאמענט-דירעקטאר לעשנעווסקי און פערטרעטער פון ביידע צדדים מיט די דעפוטאטען פראסטיג און פאלקקוויטש בראש.

קאנפערענץ פון פראפ. פעראיינען וועגען עקאנאמישען קאמיטעט.

ווארשא, 18 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). הייגט איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון אלע פראפעסיאנעלע פעראיינען וועגען אננעהמען א שטעלונג צו דער בעראטונג, וואס דארף פארקומען דעם 28 ה. ח. אין עקאנאמישען קאמיטעט פון מיניסטארען-ראט. בנוגע פראגען פון סאציאלער פערזיכערונג זענען אלע געקומען צו א הסכם, און בנוגע די פראגען פון עקאנאמישע ענינים, איז געקומען צו א הסכם בלויז צווישען די קלאסען-פעראיינען.

ווייטערע וכוחים איבער'ן בודזשעט.

פ. פ. ס. זאגט זיך אפ פון די רעפעראטען. — דעפ. הויזנער קריטיקירט דעם „פאט".

ווארשא, 18 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט). אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע ביים סיים איז פארגעקומען די ווייטערדיגע דיסקוסיע וועגען בודזשעט אויפ'ן יאהר 1927/8. דעפ. מארעק האט זיך אפגעזאגט פונ'ם רעפעראט וועגען יוסטיץ-מיניסטעריום. דעפ. הויזנער האט זיך אפגעזאגט פון רעפעראט וועגען בודזשעט פון עפענטליכע ארבייטען און דעפ. פאנשצאק — פון רעפעראט וועגען [illegible]. אויף זייערע ערטער זענען בעשטימט געווארען אלס רעפערענטען די דעפוטאטען ליפאצעוויטש [illegible] און רענער.

אין דער ווייטערדיגער דיסקוסיע איז אנגענומען געווארען דער בודזשעט פון פרעזידיום פון מיניסטארען-ראט. בעת דער ווייטערדיגער דעבאטע אין בעציהונג צו די פוילישע טעלעגראפישע אגענטור (פ.א.ט.) א גאנצע רייהע רעדנער האבען געמאכט פארוואורפען פאר איהר טענדענציעזקייט. צוו. אנד. האט דעפוטאט הויזנער (יוד. קאלא) פארגעווארפען אז די פ.א.ט. איז פארטייאיש, בעציהט זיך נישט קריטיש צו די אינפארמאציעס, וואס זי דערהאלט א. א. וו. ער האט דערמאנט די ידיעה וועגען די בלוטיגע צוזאמענשטויסען אין א"י, וועלכע די פאט האט צייט פערשפרייט און שפעטער געמוזט אפלייקענען; וועגען דער מעשה דאבושין ווען פאט האט פערשפרייט די ידיעה [illegible] א ריטואל-מארד. ביים בעהאנדלען דעם בודזשעט פון העכסטען אדמיניסטראציווען טריבונאל האט דעפוטאט ווישליצקי אפעלירט צום וויצע-פרעמיער בארטעל, אז דער טריבונאל זאל גיכער ערלעדיגען די ענינים, וואס קומען צו איהם אן. אזוי זענען איצט אין העכסטען טריבונאל פערהאנדען ביז 4 000 נישט ערלעדיגטע ענינים. אין דער דיסקוסיע האט אויך גענומען א ווארט דער רעפערענט [illegible] ווראבלעווסקי. דער בודזשעט איז אנגענומען געווארען.

ראטיפיצירען דעם גאראנטיע-אפמאך מיט רומעניען.

זיצונג פון אויסערן-קאמיסיע ביים סענאט.

ווארשא, 18 (טעלעפאניש פון אונזער סיים קארעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון דער אויסערן-קאמיסיע ביים סענאט. ס'איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען ראטיפיצירען דעם גאראנטיע אפמאך מיט רומעניען. סענאטאר שיניארסקי האט אנגעוויזען אין זיין רעפעראט, אז דער איצטיגער נייער אפמאך אונטערשיידעט זיך פון דעם אפמאך פון 1921 י. מיט דעם, וואס דאמאלס איז ער נוגע געווען נאר די מזרח-גרעניצען און דער איצטיגער איז נוגע אלע גרעניצען פון ביידע צדדים. נאכ'ן רעפעראט האט זיך אנטוויקעלט א לעבהאפטע דיסקוסיע אין וועלכער ס'האבען זיך בעטייליגט צו. אנד. מארשאלעק טראמפטשינסקי און סענאטאר שערעשעווסקי (יוד. קאלא) אויסערן-מיניסטער זאלעסקי און דער פוילישער געזאנדטער אין רומעניען וויעלאוועסקי. אין דער דיסקוסיע זענען רומעניען געמאכט געווארען פארוואורפען, אז זי האט ביז איצט נישט ערלעדיגט די ענטשעדיגונגען פאר די פוילישע בירגער דורך דער געפיהרטער אגרר-רעפארם אין בעסאראביען. ס'איז געשטעלט געווארען א פארשלאג, אז אויב אין פערלויף פון א יאהר וועלען די פרעטענציעס פון די פוילישע בירגער נישט ערלעדיגט ווערען, זאל פוילען אפרופען דעם טראקטאט. דער פארשלאג איז נאך נישט אפגעשטימט געווארען.

רעגירונגס-בעראטונג וועגען אויבער-שלעזיע.

ווארשא, 18 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט אין אוונט איז פארגעקומען א קאנפערענץ מיט'ן אנטייל פון פרעמיער פילסודסקי, וויצע-פרעמיער בארטעל, יוסטיץ-מיניסטער, אינערן-מיניסטער און וואיעוואדע פון אויבער-שלעזיען. עס איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען די וואהלען אין אויבער-שלעזיען.

נאר צום בודזשעט וועט די רעגירונג שיקען פארשטעהער אין סיים.

ווארשא, 18 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די רעגירונג האט בעשלאסען צו שיקען אין סיים פערטרעטער נאר ביים בעטראכטען דעם בודזשעט. ביי אנדערע פראגען וועט די רעגירונג נישט שיקען קיין פערטרעטער, ווייל די רעגירונג האלט, אז די וויכטיגסטע פראגע איז איצט דער בודזשעט.

נאך אלץ די מתים-פראגע.

ווארשא, 18 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דעפ. וויגאדזקי האט היינט זיך געווענדעט צום בילדונגס-מיניסטער וועגען ערלעדיגען די פראגע וועגען די יודישע מתים פאר'ן פראזעקטאריום און פערלאנגט נישט צו מאכען די יודישע סטודענטען קיין שוועריגקייטען.

ווידער א קאטאסטראפע אין יאפאן.

פאריז, 18 (סע. טעל.) „זשורנאל" איז מודיע פון טאקיא, אז אין דער פראווינץ פוכוק איז פארגעקומען אנ' אויפרייס אין א ארטיגען גרובען, עס זענען פערהאן 30 דערהרג'עטע.

געוואלדיגער שטורם אויפ'ן אטלאנטישען אקעאן.

20 שיפען דערטרונקען.

לאנדאן, 18 (סע. טעל.) זינט נעכטען הערשט אויפ'ן אטלאנטישען אקעאן א געוואלדיגער שטורם, וואס מען האט נישט געזעהן זינט אייניגע יאהר. לויט די אינפארמאציעס פון די לאנדאנער צייטונגען זענען נעכטען דערטרונקען געווארען 20 שיפען.

זשאן פישער אין אמעריקא.

ניו-יארק. (י.ט.א.) דא איז אנגעקומען דער ציוניסטישער טוער פון בעלגיען זשאן פישער. ער איז געקומען בייהילפיג זיין דעם דירעקטאר פון יודישען קאלאניאל-באנק דושארדוש האלפערן אין זיין שליחות פאר די ציוניסטישע פינאנציעלע אינסטיטוציעס.

זשאן פישער פערנעהמט אנ'אנגעזעהענעם פלאץ אין דער פינאנץ-וועלט אין אנטווערפען און איז א ספעציאליסט אין פינאנץ-ענינים.

ארבייטסלאזיגקייט אין חיפה פערקלענערט.

ירושלים. (י. ק. א.) אין פערלויף פון די דריי מאנאטען, יולי-סעפטעמבער, פון יאהר 1926 האט די מוניציפאליטעט אין חיפה ארויסגעגעבען ערלויבעניש אויף 159 נייע געביידעס, געגען ערלויבענישען אויף 135 נייע געביידעס, וועלכע זענען ארויסגעגעבען געווארען אין די זעלבע דריי מאנאטען פון פאריגען יאהר. די נייע געביידעס ווי אויך די ארבייט ביי די נייע וועגען און שאסען פאדערען א היבשע צאהל ארבייטער, צוליב וואס די ארבייטסלאזיגקייט איז פערקלענערט געווארען.

וואס קומט דאך פאר אין דער קראנקען-קאסע?

אין צוזאמענהאנג מיט דער ידיעה אין דער פרעסע, אז צוליב דעם, וואס צוויי פערזיכערטע האבען בעקומען צו שפעט מעדיצינישע הילף פון דער קראנקען קאסע, זענען זיי געשטארבען, האט די קראנקען-קאסע ערקלערט אין איהר קאמוניקאט, אז זי ווייסט נאר פון איין געשטארבענער און דערביי זענען אויך נישט שולדיג די אנגעשטעלטע און נישט די קראנקען-קאסע בכלל.

בשעת האט זיך אויך צוליב דער דערמאהנטער ידיעה אין דער פרעסע, דער רעגירונגס-קאמיסאריאט געווענדעט צו דער פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע וועגען די צוויי געשטארבענע, אבער די פערוואלטונג האט געענטפערט, אז זי האט זאך דעם ענין נישט אויסגעפארשט.

איצט דערוויסען מיר זיך, אז ס'האנדעלט זיך טאקע וועגען 2 געשטארבענע. א טייל מיטגליעדער פון דער פערוואלטונג, וועלכע זענען נישט צופרידען מיט די בעשליסען פון דער פערוואלטונג אין דער דאזיגער פראגע, דערצעהלען סענסאציאנעלע פרטים וועגען אט די סקאנדאליעזע פעלען.

קודם-כל איז געשטארבען ערשט נישט לאנג א קימפעטארין, צו וועלכען די אקושערקע האט נישט ארויסגערופען דריי טעג קיין דאקטאר. נישט קוקענדיג אויף דעם זעהר שווערען געבורט. ערשט אויפ'ן פירטען טאג האט די פאמיליע פון דער קימפעטארין גערופען דעם ד"ר פ., וועלכער האט אפגעשיקט די פרוי אין שפיטאל, וואו זי איז געשטארבען. דער ד"ר פ. האט ארויסגעגעבען א צייגניש פאר'ן געריכט, אז די פרוי איז געשטארבען צוליב דעם, ווייל זי האט בעקומען צו שפעטע הילף. דער גאנצער ענין האט די משפחה פון דער פערשטארבענער איבערגעגעבען אין געריכט. די קראנקען-קאסע האט פון דעם ענין געמאכט א שוויג, ווייל די אקושערקע איז א „קאלאזשאנקע" פון ג. פ. ר. איצט דער צווייטער פאל — וועגען דער פערשטארבענער פרוי פרעסמאן.

דאקטאר פייוולאוויטש האט געשטעלט א ריכטיגען דיאגנאז און האט געגעבען א צעטעל אין דער דריטער לעטשניצע פון דער קראנקען-קאסע מ'זאל די קראנקע תיכף אבשיקען אין שפיטאל. דאס איז געווען האלב זעקס אינדערפריה. א טאכטער פון דער פערשטארבענער האט זיך קוים דערווארט ביז 8 א זייגער, ווען מ'עפענט די לעטשניצע און דארט האט איהר דער אנגעשטעלטער אמבראזשאק ערקלערט, אז ער וועט שוין שיקען א דאקטאר. 11 א זייגער, ווען עס איז נאך נישט געווען קיין דאקטאר, האט א מיטגליד פון דער פערוואלטונג פון דער קר.-קאסע אנטעלעפאנירט צום לייטער פון דער דריטער לעטשניצע ה' דוואשניצקי א נ.פ.ר.ישער ראטמאן, אז ער זאל תיכף שיקען א דאקטאר, ווייל דער צושטאנד פון דער קראנקער איז א דראהענדער. דער לייטער האט ערקלערט, אז ער שיקט באלד, און דער באלד איז געווען ערשט 2 א זייגער, דער אנגעקומענער דאקטאר (ראבינזאן) האט ערקלערט, אז קיינער האט איהם פון דער לעטשניצע נישט געזאגט, אז דאס איז א דרינגענדער פאל, אבער דאס איז נאך נישט אלץ, דער דאקטאר האט אנטעלעפאנירט ארום האלב דריי נאך דער קארעטע פון דער פאגאטאוויע פון דער קר. קאסע אבצופיהרען די קראנקע ערקלעהרענדיג, אז דאס איז א דרינגענדער פאל, אבער די פאגאטאוויע איז ערשט געקומען האלב זעקס.

דאס איז דער אמת, די פערוואלטונג האט פון דעם אלעם געוואוסט און בעשטראפט אמבראזשאק'ן איבער צופיהרען איהם אין אנ'אנדערע לעטשניצע און דוואשניצקי'ן צו מאכען א פארוואורף. אין קאמוניקאט איז וועגען דעם אפילו נישט דערמאנט.

דער ענין מוז אויפגעקלערט ווערען, סוף-כל-סוף פערטרויען מיר דאך דער קראנקען-קאסע אונזערע לעבענס.

———

(א בריף אין רעדאקציע)

געעהרטער ה' רעדאקטאר!

איך בעט העפליך פערעפענטליכען אויף די שפאלטען פון אייער פילגעלעזענער צייטונג די פאלגענדע אויסבעסערונג:

אין דאנערשטאג'דיגען נומער פון „נייעס פאלקסבלאט" האט זיך בעוויזען א קאמוניקאט פון דער קראנקען-קאסע-פערוואלטונג, אין וועלכען ס'ווערט ביי דער פראגע וועגען טויט פון דער פערזיכערטער חוה פרעסמאן אויך דערמאנט מיין נאמע, (מיר האבען געבראכט בלויז די איניציאלען, די רעד.) דארט ווערט, דהיינו, געזאגט, אז איך זאל האבען פעסטגעשטעלט ביי דער קראנקער אנ'ענטצינדונג פון דער בויך-פעל („זאפאלעניע אטשעוונעי") און אנשטאט איבערצושיקען די פרוי אין שפיטאל, זאל איך האבען איהרע קרובים געשיקט אין דער 3-טער לעטשניצע פון דער קראנקען-קאסע, אז פון דארט זאל מען צושיקען א דאקטאר, און אז דאס זאל זיין די סיבה פון פערשפעטיגען ביים איבערפיהרען די קראנקע אין שפיטאל.

אין דער ווירקליכקייט שטעלט זיך די זאך פאר אנדערש. צו דער קראנקער פרעסמאן בין איך גערופען גע־

(ווייטער זעה 14-טע זייט).

דאָס פערלוירענע גלייכגעוויכט

פון דעפ. דר. י. ראָזענבלאַט.

נאָך דעם ווי ס׳זענען מיט מזל בע-זייטיגט געוואָרען אַלע שטערונגען, וועלכע מ׳האָט זיך אַליין געשאַפען, איז ענדליך זיך צוזאַמענגעקומען דער סיים. אין פּאַרלאַמענטאַרישען לעבען איז אַזאַ טאָג - אַ גרויסער טאָג, ווייל אויף דער טריבונע ערשיינט דער שעף פון דער רעגירונג און לעגט פאָר פאַר דער פאָלקס-פערטרעטונג זיין פּראָגראַם. ס׳איז זעהר צווייפעלהאַפט צי ס׳וועט זיך געפינען אַ מענש, וואָס זאָל וועלען בע-הויפטען, אַז דער 13 טער נאָוועמבער איז געווען אַ גרויסער פּאַרלאַמענטאַרי-שער טאָג אין פוילען, דער שעף פון דער רעגירונג איז נישט געקומען, קיי-נער ווייס אייגענטליך נישט, וואָס די רעגירונג וויל, וועלכע פּלענער זי האָט אויסגעאַרבייט, מיט וועלכע מיטלען זי וויל זיי פערווירקליכען.

אַנשטאָט דעם אַלעם האָט מען גע-הערט אַן׳עקספּאָזע פון פינאַנץ מיניס-טער, ביי אַ נישט פערטרויטען וואָלט געקענט ענטשטעהען דער איינדרוק, אַז דאָס גאַנצע אינערליכע און אויסער-ליכע לעבען פון דער פוילישער מלוכה קאָנצענטרירט זיך אין פינאַנץ-מיניסטער-יום. וועגען דער עקספּאָזע גופא קען מען נאָך אַזוי פיל זאָגען, אַז ס׳האָט נישט אַריינגעבראַכט קיין שום נייע מאָמענטען. דאָס אָנגעוועטאָגטע פּראָב-לעם פון די שטייערן איז געבליבען אונבעריהרט.

מ׳האָט זיך שוין אין לאַנד אַזוי צוגע-וואוינט צו דער געשפּאַנטער לאַגע, אַז מ׳האָט אָהן איבערצייגונג אויסגעהערט, אַז די אויסגאַבען זענען געשטיגען ביז אַן-ערך 2 מיליאַרד זלאָטעס, אַז ס׳בלייבט בעשטעהן די 10 פּראָצ. צוגאַבע צו די שטייערן, אַז מ׳פערגרעסערט דעם סעקוועסטראַנס-שטייער א.א.וו. צי דער בודזשעט וועט אין דער פאָרם קענען אויסגעפיהרט ווערען ד. ה. צי די הכנסות וועלען אין דער ווירקליכקייט זיין אימשטאַנד צו דעקען די אויסגאַ-בען, דאָס וועט בעווייזען די צוקונפט. איין זאַך שטעהט פעסט, אַז ס׳איז אַ פעהלער ווען מען שטיצט זיך אויף אַ מאָמענטאַלע לאַגע. די פינאַנצען מוזען האָבען אַ פעסטערען פונדאַמענט, ווי אַ פאַריבערגעהענדע ווירטשאַפטליכע קאָנ-יונקטור. ס׳איז אויך אַן אַקסיאָמע, יעדענפאַלס דאַרף עס בעטראַכט ווערען אַלס אַקסיאָמע, אַז ביים אויפשטעלען פון אַ בודזשעט, דאַרף מען זיך אין דער ערשטער ליניע רעכענען נישט מיט די צאָהלען, וועלכע די רעגירונג וועט זיין אימשטאַנד צו רעאַליזירען, נישט מיט דעם געלד, וואָס דער אַדמיניסטראַטי-ווער אַפּאַראַט וועט קענען איינקאַסירען, נאָר דערמיט, וויפיל דאָס לאַנד קען זיך ערלויבען אויסצוגעבען אויף דעם מלוכה אַפּאַראַט, כדי נישט צו רואיני-רען די איינקונפטס-קוואַלען, כדי נישט אָנצוגרייטען די סובסטאַנץ גופא.

און דאָ שטעהען זיך געגענאיבער צוויי ענטגעגענגעזעצטע מיינונגען: פון איין זייט שרייט דאָס לעבען, אַז מ׳קען זיך נישט ערלויבען אויף אַזעלכע גרויסע אויסגאַבען; פון איין זייט שרייט די בעפעלקערונג. ד. ה. די לעבע-דיגע מענשען, אַז זיי פערדינען נישט אַזוי פיל, זיי זאָלען קענען דעקען די גרויסע אויסגאַבען, אַז זיי בעזיצען נישט די פערמעגענס, פון וועלכע זיי זענען געצוואונגען צו צאָהלען די שטייערן; פון דער צווייטער זייט פרעזענטירט די רעגירונג אַן׳אויפשטעלונג פון אויס א-בען, וועלכע די בעפעלקערונג מוז דעקען.

דער פשוט׳ער שכל, די וויסענשאַפט זאָגט, אַז די אויסגאַבען מוזען צוגע-פּאַסט ווערען צו די איינקונפטען און נישט פערקעהרט און אַז ווען מ׳פער-מאָגט ווייניג, מוז מען פערציכטען אַפילו אויף די נויטיגסטע אויסגאַבען. אָבער די ווירקליכקייט, די היינטיגע ווירקליכ-קייט, די נאָך-מלחמה דיגע ווירקליכקייט רעכענט זיך נישט מיט׳ן געזונדטען שכל, און נישט מיט דער וויסענשאַפט. און דאָ ליגט די גאַנצע טראַגיק פון דער אייראָפּעאישער לאַגע. שוין פאַר דער מלחמה פלעגען זיך די לענדער בויגען אונטער דער לאַסט פון דעם מיליטערי-שען רעזשים. די היינטיגע אייראָפּע איז גלייך צו אַ מאָבילויזירטען מיליטערישען לאַגער, הגם די כוחות פון דער בע-פעלקערונג זענען אָפּגעשוואַכט געוואָרען ביז צו אַ מינימום.

ווי מ׳זעהט אַלזאָ, בעריהרט דער בודזשעט די וויכטיגסטע פּאָליטישע וועלט-פּראָבלעמען און ס׳האָבען אַ טעות די יעניגע קרייזען, וואָס גלויבען, אַז מ׳קען אָפּטיילען דעם עקאָנאָמישען גע-ביט פון׳ם פּאָליטישען. ספּעציעל ביי די יודישע מאַסען פערבייטערט זיך וואָס מעהר און מעהר דער געדאַנק אַז די שטייערן זענען דער אַ און ת פון׳ם גאַנצען לעבען.

אָהן אַ גוטער פּאָליטיק איז אוממעגליך זיך פאַרצושטעלען גוטע פינאַנצען. אפילו די שטאַרקסטע אַרמעע, די פערקערסטע-רונג פון דער ברוטאַלער מאַכט קען נישט דערגרייכען איהר ציל און אויס-נוצען איהר זיי, אויב ס׳קומען איהר נישט צו הילף פעהיגע פּאָליטישע קעפּ. די מעגדענק קאַלט צו שטעלען די פּאָ-ליטיק איז אויך איבערגעטראָגען געוואָ-רען אויפ׳ן סיים און דאָס האָט מען געמערקט גלייך אויף דער ערשטער זיצונג. די פּראָל צו פערניכטען די פּאַרטייען און אויף זייער אָרט אָנצו-קצושטעלען פאַך-אָרגאַניזאַציעס, איז אַ סאָוויעטיש-פאַשיסטישע ערפינדונג. אָבער די יעניגע, וואָס ווילען זי ביי אונז נאָכמאַכען, טוען נישט אַנדערש ווי גרינדען אַליין נייע פּאַרטייען. מ׳גרינ-דעט קינסטליך פּאַרטייען, וואָס האָבען נישט קיין שום עקזיסטענץ-בערעכטיגונג אין לעבען, ווייל מ׳וויל זיי אויסנוצען צו געוויסע צוועקען. די פערשידענע בעראַטונגס-קערפּערשאַפטען, וואָס זענען אין דער לעצטער צייט געשאַפען גע-וואָרען, זענען געמאַכט געוואָרען אויפ׳ן איטאַליעניש׳ן מוסטער. דער אונטערשיד צווישען זיי אין אַ פאָלקס-פערטרעטונג בעשטעהט אין דעם, וואָס די לעצטע איז אַ געוועהלטע און מ׳האָט די פליכט זיך מיט איהר צו רעכנען, בשעת די ערשטע זענען צוזאַמענגעשטעלט דורך דער רעגירונג, וועלכע האָט ישט קיין שום פליכט מיט זייער שטים זיך צו רעכנען, ווי דאָס האָט בעוויזען די גע-שיכטע פון לעצטען פּרעסע-דעקרעט, ווען מ׳האָט וועגען איהם אפילו נישט אָנגעפרעגט די „ראַדאַ פּראַווניטשאַ".

ביי אַזאַ סיסטעם, בעקומט דאָס גאַנצע לעבען פון דער מלוכה אַ כאַראַק-טער פון איינזייטיגקייט, און דאָ ליגט די גאַנצע סכנה, ווייל ס׳וועט בעזיי-טיגט דאָס גלייכגעוויכט צווישען די 2 וויכטיגסטע כחות, וואָס בעהערשען דאָס מלוכה לעבען: די געזעצגעבערישע און די אויספיהרענדע מאַכט.

די לעצטע סיים זיצונגען האָבען דייט-ליך בעוויזען, אַז ס׳זענען אין פערלויף פון אַ פּאָר חדשים איינגעטרעטען ענ-דערונגען, וואָס פיהרען צו זעהר ערנ-סטע קאָנסעקווענצען אין דער צוקונפט. ס׳איז זעהר סימפּטאָמאַטיש, אַז די רע-גירונגס-בענק, וועלכע זענען אפילו אין אָנהויב פון דער זיצונג געווען זעהר שוואַך בעזעצט, זענען בעת דער צוויי-טער העלפט זיצונג געווען כמעט פול-שטענדיג לעדיג און די רעדנער, וועל-כע זענען אַרויסגעטרעטען מיט א קרי-טיק, האָבען אייגענטליך גערעדט צום סיים אַליין.

דער אַלגעמיינער איינדרוק איז געווען נישט קיין דערפרעהענדער. ס׳פיהלט זיך אין דער לופט, אַז דער פּאַרלאַמענט איז געוואָרען אַן׳איבעריפליסיגע זאַך, אַזוי ווייט איבערפליסיג, אַז ער איז ביי זיך גופא נעפאַלען פון מוט. ס׳איז אַ סימפּטאָמאַטישער עפּיזאָד, ווען אַ מאַר-שאַלעק שליסט די זיצונג אין ערקלערט, אַז ער קען נישט בעשטימען דעם טער-מין פון דער נאָהענטסטער זיצונג, ווייל ס׳איז נישטאָ קיין אַרבייטס-מאַטעריאַל. דאָס הייסט — ס׳איז פערלוירען געגאַנ-גען די איניציאַטיוו. דאָס גלויבען אין זיך זעלבסט, די אַרבייטפעהיגקייט. אַ פּאַרלאַמענט, — וואָס האָט נישט וואָס צו טון דאָס איז אַ גאַנץ מאָדנע ער-שיינונג.

Kupon Rabatowy

Okażyciel niniejszego kuponu korzysta z rabatu Złoty 1.50 przy kupnie pary męskich lub damskich **kaloszy** otrzymuje również bezpłatnie 4 kupony rabatowe po 1.50 dla odstąpienia swym znajomym

SKŁAD KALOSZY w Łodzi, Ogrodowa 2 róg Nowomiejskiej

Proszę wyciąć! — Proszę wyciąć!

Kupon rabatowy

Okażyciel niniejszego kuponu korzysta z rabatu

Złoty 3.00

przy kupnie pary damskich **Śniegowców** „Pepege", Zagraniczne, Ryskie i „Tretorn", otrzymuje również bezpłatnie 4 kupony rabatowe po 3 zł. dla odstąpienia swym znajomym,

Skład Śniegowców w Łodzi, Ogrodowa 2 róg Nowomiejskiej

Proszę wyciąć! — Proszę wyciąć!

אַנטיסעמיטישער לעהרער ווערט שיער געלינטשט דורך די שילער.

נ י ו - י א ר ק, (יט"א) אַ לעהרער פון אַ פאָלקס-שול אויף בראָנזוויל האָט בעליי-דיגט אַ יודישען שילער אָנרופענדיג איהם „שמוציגער יוד". לויט ווי די שול-קינ-דער דערצעהלען, האָט זיך דער לעה-רער נישט בעגנוגענט בלויז מיט בעליי-דיגען דעם שילער, נאָר ער זאָל אויך האָבען זיך אויסגעדריקט, אַז עס וואָלט געווען אַ סך בעסער, ווען עס וואָלטען גאָר קיין יודען נישט געווען אויף דער וועלט.

די קינדער האָבען אָפּגעוואַרט דעם לעהרער אין דרויסען און ווען ער איז אַרויס פון שול, זענען זיי איהם בעפאַ-לען מיט פלעשער און שטיינער, אַראָפּ-געריסען די ברילען און גוט אָנגעבראָ-כען די ביינער. אַ גרויסער עולם פון אויפגערעגטע שכנים האָבען געוואָלט לינטשען דעם לעהרער, ווען זיי האָ-בען זיך דערוואוסט, פאַר וואָס די קינ-דער זענען איהם בעפאַלען.

מען האָט געמוזט אַרויסרופען פּאָליציי צו ראַטעווען דעם לעהרער. דער לעהרער האָט איצט מורא זיך צו בעווייזען אין שול און געבעטען פּאָליציי איהם בע-שיצען. די שול, וואו עס לערענט דער אַנטיסעמיטישער לעהרער געפינט זיך אין סאַמע האַרץ פון דער יודישער בראָנזוויל. אַלע קינדער זענען יודישע און נישט בלויז די יודישע בעפעלקע-רונג נאָר אויך פיל קריסטען פּראָטע-סטירען געגען דעם, אַז אַ לעהרער זאָל אַרויסווייזען זיינע ראַסען-פאָראורטיילען עפענטליך אין אַ שול.

דער איינציגער פערטרעטער פון ליטע אין אַמעריקאַ
איז דער גענעראַל-קאָנסול ראַבינאָוויטש.

ק אָ וו נ אָ. (י.ט.אַ.) די סיים-קאָמיסיע האָט בעשלאָסען צו ליקווידירען, צוליב שפּאָרזאַמקייט, די ליטווישע געזאַנד-שאַפטען אין אַמעריקאַ און בעאויפטראַגען דעם גענעראַל-קאָנסול ראַבינאָוויטש, אַ יוד, ערלעדיגען אַלע ענינים פון דער געזאַנדשאַפט.

מיידלעך פון אַנדערע לענדער קענען קומען קיין אַמעריקאַ
חתונה האָבען מיט אַמעריקאַנער בירגער.

וו אַ ש י נ ג ט אָ ן. (י.ט.אַ.) דער אימיגראַציע-דעפּאַרטאַמענט האָט ערקלערט, אַז מיידלעך פון אַנדערע לענדער, וועלכע קומען קיין אַמעריקאַ אויף טוריסטען-וויזעס און האָבען חתונה מיט אַמעריקאַנער בירגער מוזען פערלאָזען אַמעריקאַ נאָך דעם ווי עס ענדיגען זיך די דריי חדשים פון דער טוריסטען-וויזע. די יונגע ווייבעל קען אָבער צו-ריקקומען אויף אַ וויזע שוין אויסער דער קוואָטע, אַלס פרוי פון אַן׳אַמערי-קאַנער בירגער.

טויט פון בעקאַנטען יודיש-אונגאַרישען זשורנאַליסט.

ב ו ד אַ פּ ע ש ט. (י. ט. אַ.) דאָ איז געשטאָרבען, נאָך אַ קורצער קראַנקהייט, איינער פון די פּאָפּולערסטע פעזענ-ליכקייטען אין בודאַפּעשט, דער בעקאַנ-טער זשורנאַליסט דר. איזאָר בעלדי, אַ יוד. דער פערשטאָרבענער איז אויך געווען אַ בעגאַבטער טעאַטער-קריטיקער. אין דער לעצטער צייט האָט ער זיך בעטייליגט צאָהלרייכע פּאַשקעווילען פון די אַריסטאָקראַטישע און ליטעראַרישע קרייזען.

אַ ירושה פון 100 000 דאָלאַר פאַר „הדסה".

ס אַ ן - פ ר אַ נ צ י ס ק אָ. (י.ט.אַ.) די פרוי אַמעליאַ אַסטראָסקי, וועלכע איז דאָ געשטאָרבען אין עלטער פון 77 יאָהר האָט פערשריבען אַ העלפט פון איהר פערמעגען אין דער הויך פון 200 000 דאָלאַר פאַר דער פרויען-אָרגאַ-ניזאַציע „הדסה" וועלכע פיהרט אַ סאַ-ניטאַרע געזונדהייטס-טעטיגקייט אין א״י.

עני פּאָרטען עני פּאָרטען עני פּאָרטען עני פּאָרטען עני פּאָרטען

אין דער טראַגעדיע „אַלץ פאַר׳ן קינד" האָט איבערגעשטיגען זיך אַליין

ווייַנט און צווינגט צו טרעהרען אפילו דעם פערהאַרטעוועסטען צושויער.

לעבט, ווי זי אַליין, די ליבענדע מוטער און פרוי, קען נור דאָס טון.

אָפּפערט די יוגענד, דאָס גאַנצע לעבען — „אַלץ פאַר׳ן קינד".

האָט זיך מיט דער ראָלע אַזוי איי-בערגענומען, אַז נאָכ׳ן אָפּשפּילען די טראַגעדיע „אַלץ פאַר׳ן קינד" איז זי קראַנק געוואָרען און דורך אַ לענגערע צייט האָט זי נישט געקענט אָנטיילנעהמען אין פילם-שפּילען

אַלץ פאַר׳ן קינד
מיט Henny Porten

דאָס איז די שטאַרקסטע כראָניקע, וואָס מיר האָבען אין דעם סעזאָן געזעהן!

„LUNA" היינט און פאָל-גענדע טעג! --

888

Reduta

היינט און פאָלגענדע טעג! היינט און פאָלגענדע טעג!

„די גרעפין פון טעקסאַס"

רעזשיסירט דורך דעם גענגיאַלען רעזשיסער JOE MAY דער שעפער פון אונשטערבליכען ווערק „אינדישער פאַמיליען-קבר"

אין אונטערגעליכען „גרעפין פון פאַריז" האָט טאָן דעם בילד בערייכערט די איירא-פּעאישע קינעמאַטאָגראַפיע, אין וועלכע עס שפּילט די הויפּטראָלע די בערימטע

MADY CHRISTIANS i WILLY FRITSCH

אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען! 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג; לעצטער סעאַנס — 10 אַ זייגער אָוונט.

צערעמאניעס / פון ל. בראנט.

אין אַט וואָס עס קומט אונז אַרויס, ווען ס'איז נישט דער געהעריג איינגעשטעלטער, פאַרויסגעזעהענער און איינגעשטודירטער צערעמאָניאַל, דער טאַסיגער צערעמאָניע-מייסטער, וואָס זאָל זעדען אָנווייזען זיין אָרט, זיין צייט, זיין בעוועגונג. באמת, אַ פיינליכער אינצידענט. די קאָלעגען פוילישע זשורנאַליסטען דע-צעהלען (אליין האָבען מיר עס נישט געזעהן, ווייל די יודישע פּרעסע איז נישט געוועזען איינגעלאַדען) וועגען אַ כאַראַקטעריסטישען און זעהר אומאָנגענעהמען פאַל, וואָס איז פאָרגעקומען בעת דער ענטהילונג פון דענקמאָל אין וואַרשאַ לכבוד דעם געניאַלען אונגעשטערבליכען קעניג פון די טענער — שאָפּען'ען. דער מלוכה-פרעזידענט האָט געהאַט בדעה פערזענליך אַרויפצולעגען אַ קראַנץ אויפ'ן דענקמאָל. בכּוּן צי נישט בכּוּן, נאָר אין מאָמענט, ווען דער מלוכה פרעזידענט האָט זיך געוואָלט אויפהויבען און צוגעהן צום דענקמאָל אינאיינעם מיט דעם אַדיוטאַנט, וועלכער האָט דעם קראַנץ געטראָגען, איז אַרויס פון פאָרענט דער פרעזעס פון וואַרשאָווער שטאָט-ראָט, אַנ'צנדעק, און האָט אַרויפגעלעגט אַ קראַנץ פון דער שטאָט וואַרשאַ, איידער דער פרעזידענט האָט בעוויזען אוועקצולעגען זיין קראַנץ. אַלגעמיינע קאָנסטערנאַציע, אַלגעמיינע פערשעהמטע בליקען — אַ גרויסע אומאָנגענעהמליכקייט.

ער האָט דאָך אָבער געוואָרענט, דער אַנאָנימער מחבר פון „קוריער פּאָראַנני" אין דער צייט, ווען ס'איז אַזוי אַקטועל געווען די פראַגע וועגען געהן און שטעהן אין שלאָס, אָדער בלייבען און זיצען אין סיים. עס מוזען ווערען איינגעשטעלט די נויטיגע פאָרמען, ווייל אַנדערש איז מען אָנגעוויזען אויף אימבראַגשאַנגען, אומפאַרויסגעזעהענקייטען און בלאָמאַזשען. מיט דעם געוועזענעם פּרעזידענט וואָיטשעכאָווסקי האָט פּאַסירט אַזאַ פאַל. ער האָט אַ מאָל פּבנומען אַ דעלעגאַציע פון גלחים מיט'ן ביסקופּ בראש אין לעמבערג. און בעת דער ביסקופּ איז געשטאַנען און געלייענט זיין רעדע פאַר'ן פּרעזידענט איז דער פּרעזידענט גופא געזעסען אויף אַ פּאָדיום. דאָס איז אַ נישט דערלאָזבאַרע פערלעצונג פון צערעמאָניאַל! אַזוי וואָלט קיסר פראַנץ יאָזעף נישט געהאַנדעלט אַפילו לגבי דעם מינדסטען וואָס! — האָט געשרידערט ביי דער בלויזער ערינערונג וועגען דעם פאַקט דער גוטער קענער פון הויפישע מנהגים און צערעמאָניעס. און ער האָט געשטעלט אַזאַ פראַגע: לאָמיר זיך פאָרשטעלען, אַז דער פּרעזידענט איז געקומען אין סיים וואו וואָלט ער זיך דאָרט נעמען נעמען? טערנומען דאָס אָרט פון סיים-מאַרשאַלעק? איז וואו וועט זיך אַהינטון דער מאַרשאַלעק און וואו וועט מען אַוועקשטעלען זיין „בולאַווע", דעם סימבאָל פון זיין אַמט? זאָל ווידער דער מלוכה פּרעזידענט זיך אַוועקשטעלען אויף דער סיים-טריבונע, דאַן וועט אויסקומען, אַז דער מאַרשאַלעק זאָל זיצען אויף זיין פּלאַץ, בעת דער פּרעזידענט וועט לייענען דעם דעקרעט וועגען עפענען די סעסיע.. מיט איין וואָרט - אַ פּלאָנטער, אַ שרעקליכער כאַאָס.

דאָס איז אַ פּראָבלעם. אַ גרויסע פראַגע. איבער וועלכער מענשען האָבען זיך געבראָכען די קעפּ, נישט בלויז די אייגענע, נאָר איינער דעם אַנדערענס. נישט איין דיפּלאָמאַטישער מוח איז אויסגעטרוקענט געוואָרען, ביז עס איז איינגעשטעלט געוואָרען דער „מאָדוס וויווענדי" פון נישט פערלעצען דעם כבוד פון אַ מלך אָדער זיין פאָרשטעהער. צו וואָסערע המצאות מ'איז אַלץ נישט דערגאַנגען! למשל, אַ פירענס-קאָנפערענץ. ווער זאָל זיצען פון אויבען-אָן? קיינער פון די חוכמעשטעלטע לייט וויל נישט אין דער קלענסטער קלייניגקייט מינדערען די מאַיעסטעט פון דער אייגענער קרוין אָדער פון רעם קאָפּ, וואָס טראָגט די דאָזיגע קרוין, האָט מען געפונען אַמאָל אַנ'אויסוועג: זיך אויסגעזעצט איז אַ קרייז, אָהן אַ טיש בכלל. אַלע זענען אַזוי אַרום געזעסען אויבען-אָן און קיינער איז נישט בעליידיגט געווען! אָדער — אַנ'אַנדער פראַגע — ווער זאָל דער ערשטער אַריינגעהן אין זאַל פון די זיצונגען? אַ גענ'אַלער מאַן האָט זיך אויך דאַ אַנ'עצה געגעבען: מ'האָט אין זיצונגס-זאַל געמאַכט אַזוי פיל טירען, וויפיל פערטרעטער פון קרוינען ס'האָבען נעדאַרפט אַהין אַריינגעהן, און יעדער איינציגער איז אַריין דורך אַ בעזונדערער טיר.

אין די צווישען-פעלקערישע אָפיציעלע בעציהונגען איז סוף כל סוף אַריינגעשטעלט געוואָרען אַ מאָדוס פון גע-גענזייטיגער קורטואַזיע: די גראַדאַציע פון די בעזונדערע מלוכה-פאַרשטעהער אויף באָטשאַפטערס (אַמבאַסאַדאָרען) געזאַנדטע און שאַרושע ד'אַפערען. לויט דער דאָזיגער גראַדאַציע ווערען אָפּגעגעבען די כבודים. ווען דער אַמבאַסאַדאָר דאַרף זיך פאָרשטעלען פאַר'ן הויפּט פון דער מלוכה, שיקט צו דער קעניג אָדער דער פרעזידענט זיין עקיפאַזש, נעהמט איהם אויף פערזענליך, אַרומגעריגנעלט מיט דער סוויטע. עס ווערען געהאַלטען געגענזייטיג פריהער צוגעגרייטע כבוד רעדעס. דער געזאַנדטער קומט צופאָהרען אין זיין אייגענער קאַרעטע, דער פּאַראַד איז שוין נישט אַזוי גרויס. אַ שאַרושע ד'אַפער שטעלט זיך שוין פאַר בלויז פאַר'ן אויסערן-מיניסטער און נישט פאַר'ן ראש פון דער מלוכה.

אָט אַזוי איז עס קלוג דורכגעטראַכט און איינשטודירט, אַז קיין שרייפעל זאָל זיך נישט פערהאַקען און עס זאָל חלילה נישט פאָרקומען קיין פּחיתת הכבוד פאַר דעם אָדער יענעם צד, ווייל אַנדערש קאָנען זיין דיפּלאָמאַטישע אומאַנגענעהמליכקייטען און מכשולים.

נאַטירליך, האָט אונזער דעמאָקראַטישע צייט דעמאָקראַטיזירט אויך דעם צערעמאָניאַל, בעדייטענד איהם פעראייגפאַכט. אָבער, ווי ס'עשעהט שטענדיג מיט זאַכען, וואָס זענען אַוועק, וואָס זענען געוואָרען אַ שאַ"ן פערגאַנגענהייט, הויבען זיי אויף אויפצולעבען אין פאַנטאַזיע. הויבט זיך אָן אַ בענקשאַפט נאָך זיי, א ווילען זיי אויפצולעבען.

עס פעהלען נישט קיין פאַנטאַזירענדע קעפּ, וואָס בענקען נאָך פּראַכטפולע צערעמאָניעס, וואָס קוקען מיט קנאה אויף ענגלאַנד, דעם דעמאָקראַטישען לאַנד וואו די טראַדיציעס האָבען זיך אַזוי פיין קאָנסערווירט, וואו דער קעניג קומט אין דער פולער פּראַכט צו דער ערעפענונג פון פּאַרלאַמענט און לאָרדען-הויז, און די מיטגלידער פון דער אונטערשטער פּאַלאַטע, וועלכע האָט די פּאַקטישע מאַכט אין האַנד, מוזען זיך — לויט'ן צערעמאָניאַל — מעלדען צום קעניג, כדי „אויסצוהערען זיינע בעפעהלען".

און אַזוי אנגענעהם וואָלט עס געווען צו שאַרען מיט לאַקירט-בעשיכטע פיס אויף גלאַנציגע פּאַרקעטען, שטעלען זיך אין רייהען ביי פייערליכע אויפנאַמען, נאָכטראָגען שלעפּען פון קעניגליכע דאַמען קליידער, ווען ס'וואָלט נישט אַלע מאָל געקומען די העסליכע פּאָליטישע ווירקליכקייט און גישט אַרויסגעשטעלט איהר שפּאָטענדיגע פיזיאָנאָמיע. אין דער צייט, ווען ס'זענען אין וואַרשאַ געפלויגען בריוועלעך פון איין מאַרשאַלעק צום אַנדערען מכּוח שטעהען אָדער זיצען, זענען אין אָבערשלעזיען צוגעגרייט געוואָרען שטאָדט-ראָט - וואַהלען, וועלכע האָבען געבראַכט פאַר דער דאָרטיגער דייטשער בעפעלקערונג אַ גרויסען נצחון, ד. ה. די וואַהלען האָבען אַרויסגעוויזען אַ פּוילשטענדיגע מפּלה פון דער פּאָליטיק, וואָס איז אין יענעם געביט פון פּוילען געפיהרט געוואָרען.

עס קאָנען פאַרקומען נאָך ערגערע זאַכען, בעת די רומענישע קעניגין האָט אין דעם רעפּובליקאַנישען אַמעריקאַ געהאַלטען ביים פערענדיגען איהר טריומפאַלען קעניגליכען צוג, איז אַרויס פון בעהעלטעניש דער „כאָם" פון צוואַנציגסטען יאָהרהונדערט און געגעבען אַ קלאַפּ מיט דער פויסט איבער'ן טיש: אין טשיקאַגאָ זענען פאָרגעקומען גראַנדיעזע דעמאָנסטראַציעס פון אַרבייטער געגען דער רומענישער קעניגין (לייען: געגען דעם אונטערדריקונג-סיסטעם, וואָס הערשט אין רומעניען) עס איז געקומען אַפילו צו בלוטיגע צוזאַמענשטויסען מיט פּאָליציי — אַ קאַקאָפאָנישער גרילץ אין דעם אַזוי שעהן געפּאַצטען קעניגליכען פּאַלאַנץ.

תליון פאהרט אוועק אהן א שטאק ארבייט.

עס זענען שוין געמאַכט געוואָרען אַלע הכנות צו דער תליה.— אין לעצטען מאָמענט אָבער האָט דער מלוכה-פּרעזידענט בעגנעדיגט דעם מערדער.

די הכנות צו דער עקזעקוציע, וועלכע איז אָבער נישט אויסגעפיהרט געוואָרען, ווייל דער מלוכה-פּרעזידענט האָט דעם מערדער בעגנעדיגט, בעשרייבט דער „מאָרגען" אויף פאָלגענדען אופן:

דינסטאָג האָט דער לעמבערגער טריבונאַל פון שטאַנד-געריכט אַרויסגעזאָגען דעם טויט-אורטייל געגען דעם מערדער אַבראַם גרענע.

מען פיהרט אַבראַם גרענען אין דער צעלע פאַר די פער'משפט'ע צום טויט אין געריכט געביידע הויבט זיך אָן אַ טומעל, אַ רעש, אַ געפילדער. מען הויבט זיך אָן צוגרייטען צו דער עקזעקוציע.

אין דער צעלע, וואו עס געפינט זיך דער פער'משפט'ער, ווערען לעת-עתה אַריינגעלאָזט בלויז זיינע קרובים. דערנאָך קומט דער גלח, עס הויבט זיך אָן די וידוי.

דערווייל שטופּען זיך די אָנוועזענדע אין געריכט-געביידע צו די פענסטער, וואָס געהן אַרויס אין הויף. אַלע פענסטער זענען פערפולט. אָממייסטען מענשען שטעהן ביי די פענסטער", וועלכע פיהרען אין דעם קליינעם זייטען-הויף פון דער געריכט-תפיסה, וואו עס שטעהט די תליה. אַלע דעכער און באַלקאָנען פון די הייזער, וואָס געפינען זיך אַרום דעם תפיסה-הויף זענען אי- בערפולט פון נייגעריגע מענשען, בפרט פון אונזערע בלוט-דורשטיגע פרויען און מיידלעך...

דער וועג פון דער צעלע, וואו עס געפינט זיך דער פער'משפט'ער, צו דער תליה איז אַ קורצער, בלויז 8—10 מעטער. דער וועג איז בעשיט מיט ליים. מאָנטאָג נאָכמיטאָג איז אין דעם וואַרשטאַט פון די בריגידקעס אויף קאַזימירזשאַווסקאַ-גאַס געמאַכט געוואָרען די תליה, וועלכע גרענע האָט געזאָלט בעשטייגען. דינסטאָג פאַרטאָג איז זי געבראַכט געוואָרען אין געריכטס-הויף און דאָרט אויפגעשטעלט געוואָרען.

אַ ווייסע, צוויי מעטער הויכע תליה. פון ביידע זייטען געפינען זיך טרעפּלעך פון לינקס געפינען זיך דריי טרעפּלעך, וועלכע זענען בעשטימט פאַר'ן תליון, פון דער רעכטער זייט בלויז צוויי טרעפּלעך. אויף וועלכע עס דאַרף שטעהען דער פער'משפט'ער. ווען דער פער'משפט'ער שטעלט זיך אַרויף אויף זיינע טרעפּלעך און נאָך דעם ווי דער תליון לעגט איהם אַרויף דאָס שטריקעל אויפ'ן האַלז, רוקט ער אַוועק מיט'ן פוס די טרעפּלעך און דער פערברעכער בלייבט הענגען אין דער לופטען.

דערווייל איז אָנגעקומען דער תליון מיט זיין געהילף, וועלכען ער האָט זיך אין לעמבערג אויסגעפונען צווישען די הונד-שלעגער. ביידע תלינים זענען אומבעמערקט אַריין אין די צימערען, וועלכע די פערוואַלטונג פון דער תפיסה האָט פאַר זיי צוגעגרייט און האָבען זיך גענומען צו דער אַרבייט.

אָנגעטאָן אין שוואַרצע פראַק-אַנצוגען, ווייסע הענטשקעס און צילינדערס האָבען זיי אָנגעהויבען צוצוגרייטען דעם שטריק. דעם שטריק האָבען זיי איינגעלעגט אין צווייען, ווייל ער איז געווען צו לאַנג. דער תליון נעמט תמיד אַ לענגערען שטריק, ווי ער דאַרף.

נאָך דער תליה צעשניידט ער דעם שטריק און פערקויפט די שטיקלעך צווישען עולם.

און קונים זענען אויך פאַראַן לרוב. איבער 50 פּערזאָנען האָבען זיך געפונען אין געריכט-זאַל, ווייל מעהר האָט מען נישט געוואָלט אַריינלאָזען, און אַלע האָבען געוואָלט קויפען שטריקלעך פון דעם תליה-שטריק.

אָבער לעמבערג האָט לעת עתה נאָך נישט געהאַט די געלעגענהייט צו בעקומען די מזל-שטריקלעך. אַ זייגער האַלב עלף פאַרמיטאָג איז דער טריבונאַל מיט'ן טערטיידיגער צוריקגעקומען פון דער הויפּט-פּאָסט, וואו זיי האָבען טעלעפאָניש פערשטענדיגט זיך מיט דער קאַנצעלאַריע פון מלוכה-פּרעזידענט דער פּרעזידענט האָט דעם צום טויט-פערמשפּט'ען בעגנעדיגט.

דער תליון איז דערום דינסטאָג אָוונד אוועקגעפאָהרען מיט'ן שנעלצוג אין זיין רעזידענץ וואַרשאַ. אין לעמבערג האָט ער קיין שטאָק אַרבייט נישט בעקומען.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. 1839
היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונד.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען. כשעצ. לונגען און האַרץ-קראַנקהייטען בעשטראַלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maia16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער - קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 6–7, זונטאָג פאַר—4

Dr. L. LEWITAN
נעהמט אָן אין דערהיים פון 5 ביז 7 אָוונד צו קליניק-פרייזען. דוז
31 גדאַנסקאַ 31.

ANGIELSKA HERBATA
SIBUNION

היפאטעק-רעגולירונג פון קהלה-אייגענטום.

אַ וויכטיגער צירקולאַר וועגען מאכען אָרדנונג אין די יודישע קהלות.

דאָס מיניסטעריום פאַר רעליגיעזע ענינים און פאָלקס-בילדונג האָט פאַנאַנדערגעשיקט צו די וואָיעוואָדען אין וואַרשע, לאָדז, לובלין, קיעלץ און ביאַליסטאָק פאָלגענדען צירקולאַר וועגען דער היפּאָטעק-רעגולירונג פון דאָס אייגענטום - רעכט פון אומבעוועגליכע נחלאות, וואָס געהערען צו די יודישע רעליגיעזע קהלות.

אינ'ם צירקולאַר, וועלכער איז אונטערגעשריבען דורכ'ן ג. לייטער פון מיניסטעריום פאַר רעליגיעזע ענינים און פאָלקס - בילדונג ה' מיקולאָווסקי-פּאָמאָרסקי, דעם 30 טען יוני 1926 (5511/26) ווערט געזאָגט: לויט די ידיעות, וועלכע דאָס מיניסטעריום בעזיצט איז אין אַ סך יודישע רעליגיעזע קהלות דאָס אייגענטום - רעכט פון די אומבעוועגליכע נחלאות, ווי בית-עלמין-בנינים, פלעצער, ערד-שטחים א. א. וו. וואָס געהערען צו די יודישע רעליגיעזע קהלות, אָדער אינגאַנצען נישט רעגולירט אין די היפּאָטעקען, אָדער זענען פערשריבען אין די היפּאָטעקען אויפ'ן נאָמען פון פּריוואַטע פּערזאָנען. מ'רוב אַמאָליגע אָדער איצטיגע אַקטיווע מיטגלידער פון פערוואַלטונג, פערשידענע אינסטיטוציעס א. א. וו.

חוץ ווי דער דאָזיגער צושטאַנד, וועלכער שטאַמט מעהרסטענס פון יענע צייט, ווען די יודישע רעליגיעזע קהלות זענען נאָך נישט געווען קיין יורידישע פּערזאָנען און צוליב דער נישט ריכטיגער פאַרשטעלונג, וואָס די קהלות זענען אויך איצט נישט קיין יורידישע פּערזאָנען. דויערט דער דאָזיגער צושטאַנד ווייטער און ברענגט נישט זעלטען דערצו. דאָס די קהלות פערלירען זייערע אומבעוועגליכע נחלאות נישט האָבענדיג די מעגליכקייט צו פאָדערען און בעשיצען זייערע רעכט. דאָס מיניסטעריום בעט דעריבער דעם ה' וואָיעוואָדע אויפצופאָדערען די פערוואַלטונגען פון די יודישע רעליגיעזע קהלות ווי אַמשנעלסטען צו רעגולירען דעם דאָזיגען ענין, ד. ה. זיי זאָלען איבערשרייבען אין די היפּאָטעקען אויפ'ן נאָמען פון דער קהלה דאָס אייגענטום-רעכט פון די אומבעוועגליכע נחלאות, וועלכע געהערען צו דער קהלה.

אַלע קאָסטען, וואָס זענען דערמיט פערבונדען קענען אַריינגעטראָגען ווערען אין בודזשעט פון דער קהלה. נאָך דעם ווי דער ענין וועט רעגולירט ווערען, דאַרפען די קהלות פערוואַלטונגען צושטעלען די סטאַראָסטעס אַ בעריכט וועגען דעם צושטאַנד פון אומבעוועגליכען פערמעגען פון די קהלות, זייער שאַצונגס-ווערט ווי אויך ווי אַזוי די אומבעוועגליכע נחלאות ווערען פערוואַלטעט.

אין די בודזשעטען דאַרפען די פערוואַלטונגען פון די קהלות אָנגעבען די פּינקטליכע איינקונפטען פון די אומבעוועגליכע נחלאות און אויך אויפקלערען ווי אַזוי ווערען די איינקונפטס-מקורות אויסגענוצט.

די פערוואַלטונגען פון די קהלות, וואָס האָבען אינגאַנצען נישט קיין אומבעוועגליכע נחלאות אָדער פון די קהלות, וואו דאָס אייגענטום-רעכט פון זייערע אומבעוועגליכע נחלאות איז ווי געהעריג היפּאָטעקאַריש רעגולירט, דאַרפען וועגען דעם מעלדען די סטאַראָסטעס, כדי אויף אַזאַ אופן מעגליך מאַכען זיך צו אָריענטירען וועגען דעם אַלגעמיינעם צושטאַנד פון דעם ענין, וואָס איז בעריהרט אין דאָזיגען צירקולאַר.

דער ה' וואָיעוואָדאַ ווערט געבעטען איבערשיקען אין מיניסטעריום אַנ'אָפּשריפט פון דער אַרויסגעגעבענער פעראָרדנונג. (י.ש.אַ.)

אנטלאפען ז'מיר דאס פייגעלע...

מ'נעהמט שרייבען תנאים, היינט-די בתולה איז נישטא.- ז' איז אוועק מיט'ן לעהרער, האט איז נישט קיין "גרי-נער" אין הלכות חופה וקדושין.- דער פאטער שיקט דאס פארפאלק צו די גימנאזיעס און גראמאטיקעס".

(פון די לאדזער מעשיות).

אויף דער אלפשטאט ביי איינעם פון די אנגעזעהענסטע בעלי-הבתים איז פער-האן א געראטענע בת-יחידה מיט אלע מעלות.

פייגעלע — אזוי רופט מען דאס פירה'לע — לויפט נישט אויף קיין דאנסינגען, טאנצט נישט מיט ערלים שימי און טשארלסטאן, ווי אנדערע פייגעלעך אין איהר עלטער און שטאנד.

זי האט אבער אנ'אנדער קליינעם חסרון, וואס גאנצע טעג און נעכט איז זי פערקאכט אין ביכער, שקאלעס און נאאוקעס.

אייגענטליך איז דאס אפשר קיין איבעריג שטארקער חסרון נישט, פער-קעהרט, ביי לייטען וואלט דאס אפילו געווען א מעלה.

פייגעלעס עלטערן זענען אבער יו-דען פון אלטען שניט, וועלכע האלטען, אז פון די אלע גימנאזיעס און גראמא-טיקעס שפרינגט נאר ארויס דפר טיי-וועל מיט כל-ערליי צרות און שלעק.

דעריבער האבען זיי שטארק זיך איבערגענומען מיט פייגעלעס קליפה ר"ל צום טריפה פסול. נישט איינמאל האט דער אלטישקער געגעסען זיין צופיעסטשעט פייגעלע, אז זי זאל שוין אוועקווארפען די נארישקייטען און זיך בעסער פערנעמען מיט דער שטוב-ווירטשאפט, מיט'ן געשעפט און מיט אלע איבעריגע גוטע און פרומע זא-כען, וואס פאסען פאר א כשר'ע יודי-שע טאכטער.

— וואס פארע חכמות, משטיינס גע-זאגט, דארף דאס גאר אין גאנצען אנ'אישה וויסען, — האט ער געפרובט איהר צו געבען צו פערשטעהן — מיט'ן פאטעגטניק און די צעליכע גוי'שע קונים, קאנסטו זיך שוין סיי ווי אויסשמועסן וועגען א פראזשבע אין פאוויקא אריין דארפסטו אויך נישט מעהר אנקומען צום לאמען שרייבער פון דער פוילישער גאס; מיט'ן ביסעל חשבון געסטו זיך אויך אנ'עצה. היינט, צו וועלכע צרות דארפסטו זיך נאך פערדרייהען דעם קאפ און די יאהרען מיט פוסטע פאסען?

פייגעלע איז אבער קנאפ געטעל געווארען פון פאטערס פילאזאפיע. זי האט זיך ערשט אנגעדינגען ביי פרישע לעהרערס און נאך מעהר זיך געווארפען אויף זייערע חכמות.

לעצטענס האט זי נעמאקט א לעה-רער "עפעס א לאדזער, א קבצנ'יאק און מיט דעם "פענטאק" געווארען א גאנצער קנעפעל שבקנעפעל.

דער אלטער האט געזעהען, אז נישט מיט קיין האניג און נישט מיט קיין פעפער ווערט מען פייגעלען נישט אי-בערגיצעווען. האט ער געכאפט דאס זעקעל מיט דעם פעקעל און זיך גע-לאזט צום רבי'ן.

דער רבי זאל לעבען האט אויסגע-הערט דאס צובראכענע הארץ פון פער-ביטערטען פאטער און האט איהם, נישט לאנג קלעהרענדיג, געגעבען די זעלבע סגולה, וואס פרומע עלטערן ווענדען פון אייביג אן און וועלען אויך ווייטער אנווענדען לגבי זייערע נישט פרומע קינדער, דהיינו: חתונה מאכען.

מען האט געגנישטערט אין אלע סא-מעטענע ווינקעלעך און אויסגעפינען פאר פייגעלען א חתן, א זיידענעם יונגערמאנטשיק, לויטער בוימעל און שמאלץ, און דערצו פון א משפחה, וואס האט אי די מאה אי די דעה.

די צדדים זענען לייכט דורכגעקומען מכח נדן, מתנות און אנדערע קלייניג-קייטען און עס איז מיט מזל בעשטימט געווארען א טאג אויף שרייבען תנאים.

צו די תנאים האט מען צוגעגרייט פון שענסטען און בעסטען. עס האבען זיך שוין אנגעהויבען צו פארעווען די מאמעס מיט די טאטעס, די פעטערס מיט די מומעס, עס האבען זיך שוין געהאט פערזאמעלט אלע נישט געבע-טענע און געבעטענע געסט, עס האבען זיך געיאוויעט אין זייער גאנצער פראכט און גלאנץ די שכנים, בדחנים, חזנים און דער גאנצער שטאב פעלער לעקער, קאפ-פערדרייהער און קעשענע ציהער.

ווען עס האט שוין געהאלטען ביים אוועקזעצען די כלה אויפ'ן ריכטיגען ארט, האט מען זיך ארומגעזעהען צו אלעמענס פערשטוינונג, אז דאס פייגעלע איז אין ערגיץ אוועקגעפלויגען.

מען האט דאס מיידעל געזוכט וואו די שטאט האט אנ'עק, אבער די בחורטע איז ווי אין וואסער אריין.

די געסט פון חתנ'ס צד האבען זיך פערשעמטערהייט באלד אפגעטראגען.

דער כלה'ס משפחה האט זיך פער-זאמעלט און אנגעהויבען צו קלעהרען וועגען א פלאן, ווי אזוי די "פירה" צוריק א היים צו ברענגען און די "גאס" זאל פון דער גאנצער מעשה נישט וויסען.

אין מיט'ן דער "ראדא פאמיליגע" עפענט זיך פלוצלינג די טיר און עס קומט אריין א פאסלאניעץ מיט א בריף, ס'פערשטעהט זיך, אז דער בריף איז נישט פון קיין אנדערע, נאר פון פייגעלען.

קודם כל, בעט זי איבער די עלטע-רען און די משפחה פאר דעם פערדרוס אין חרפה, וואס זי האט זיי פערשאפט. צווייטענס, גיט זי צו וויסען, אז זי האט שוין אזוי אויך תנאים געשריבען און איינוועגס אפילו א חופה געשטעלט, זי פילט זיך גליקליך וואס זי איז נישט אריינגעפאלען אין די הענד פון עפיס אנ'אזיאטישען לאפסערדאק, נאר איהר לאנגער חלום וועגען איהר געליבטען איז ענדליך פערווירקליכט געווארען.

מען קען זיך לייכט פארשטעלען די פערביטערונג, וואס די דאזיגע ידיעה האט ארויסגערופען ביי די עלטערען און דער משפחה, בפרט ווען זיי האבען זיך דערוואוסט, אז דער זעלבער לא-פעטוט זייער גן איידים, הייסט עס איז שוין נישט קיין "גרינער" אונטער די חופה שטאנגען, אז ער האט שוין מיט איין ווייב געשלאגען כפרות און אפשר פערקעהרט, מעגליך, אז זי האט איהם געגעבען א קאפיע אין "אינטערשטאן" ביי ווי איז געבליבען פון ערשטען געבענש-טען זיווג [illegible] א פעניענקע, וואס איז אפילו לויט דער "אורדאונער מעט-ריקא" נישט קיין סך יונגער פון פייגע-לען. די עלטערען האבען דעם צער און קרענקונג, וואס זייער "איינציג אויג אין קאפ", האט זיי אויף דער עלטער פער-שאמט, אזוי גענומען זיך צום הארץ, אז זיי האבען פון פייגעלען מעהר נישט געוואלט וויסען.

פייגעלע, זייענדיג בערוישט פון דער קאכעדיגער ליבע צו איהר אינטעליגענ-טישען שאך, האט זיך מיט'ן פערדרוס פון די עלטערען און משפחה נישט צו-פיל איבערגענומען.

אין דער לעצטער צייט האט דער שלימ'מזל'ניק פערלוירען די עטליכע לעקציעס, עס איז דעריבער נישט גע-ווען מיט וואס צו בעצאהלען קיין דירה-געלד, האט די בעל-הבית טעג'ערעם פער-לאפעטשעטען פאר-פאלק געהייסען מוחל זיין פון מעבלירטען צימער.

עס איז אויך נישטא, פאר וואס צו קויפען עפיס צו קייען, הונגערט דאס פארל טאקע גאנץ נישט קשה'דיג אונ-טער.

די צייט שטעהט אויך נישט אויף איין ארט, דער שלימ'מזל'ניק איז, ווייזט זיך אויס א שטארקער אנהענגער פון פריה-ורביה, אזוי אז בקרוב וועט זיך שוין בעווייזען אויף גאס בריטע און גרויסע וועלט די פרוכט פון דער דא-זיגער ליבע.

פרובט דאס פאר-פאלק און זייטיגע מענשען אנווענדען פערשידענע מיט-לען ווייכער צו מאכען דאס פערשטיי-נערטע הארץ פון די עלטערען און צו בעוועגען זיי א ריהר צו געבען מיט'ן גראבען פינגער.

אבער קיין זאך העלפט נישט, דער פערביטערטער פאטער לאזט זי אפילו איבער דער שוועל נישט אריבער.

יעדעס מאל, ווען די הונגעריגע טאכ-טער קלאפט אן אין פאטערס קעשע-נעס, שיקט דער אלטער זי אפ צו די גימנאזיעס, גראמאטיקעס און שלימ'מזל-ניקעס.

הכלל עס איז ביטער. **א־נוס.**

ווי אזוי איך האב חתונה געהאט מיט מיין מאז...

(פון די לאדזער גמינע-טיפע.)

אין דער גמינע איז לעדיג. די בענקלעך, האלב צעבראכענע שטעהן א גוואלד-מעסיג אנגעלעהנט אן דער וואנט... קענטיג, ס'איז היינט א רוהי-גער טאג, אין קארידאר בלויז דרעהט זיך ר' יעקעלע ארום מיט א ברייט פערצווייגטער בארד און עס פאלט איהם אפילו נישט איין זיך איינצוהע-רען אין דעם זעהר אינטערעסאנטען שמועס, וואס ווערט געפיהרט ביים סאמע איינגאנג צווישען אנ'אינטים פאר'ל.

ער זיצט און זי שטעהט. ער הערט און זי דערצעהלט:

— מילא, וואס זאל איך איהן זאגען?— מעסער שטעך! די גלפה האט זיך בסדר אין איהם געקאכט: דוקא איך שמיי-כעל צו אנדערע.. ס'איז דאך מיר נישט קיין אונטערשיד — כ'וואלט עס אנ'אנדערען נישט געזאגט — אוויפיל לעכער זאל קומען אין זיין טרי.ה.-הארץ אריין, וויפיל יאלדען ס'האבען "געפיצקעוועט" אויף מיר און איך האב זיי געוויזען דעם "דאס", פארגעבען.. — גארנישט כ'האב איינמאל חתונה גע-האט, איז אויס מיט די קאפיטעס!...— וואס מ'טוט פאפ אלס מויד, איז אגעג-טון אין שפעטער — א כשר'ער לעפעל. א כשר טעפעל, וואס כ'בין נישט גע-רעפט?..

מיינער, אז די גלפה צעקאכט זיך אין איהם, קען ער ס גאנצע געפעס צו האקען און פערפאהרען מיט'ן טאפאר אין נאפעל אריין... האב איך זיך מישב געווען: מיין געשלאגענע כפרה ביזטו און .. היידא, קום זיך גט'ן!...

גט איז גט, אבער דאס קינד? — א מכה איהם אין די לעבער אריין!—אט אזוי, ווער געשוואלען און געהאלען, ליג אין דר'ערד מיט'ן קאפ, ווי א צי-בעלע. איך בין מיר אהיימגעגאנגען צו דער מאמעשי און פטור..

הכלל, וואס זאל איך איהן זאגען—מיינער איז ארומגעגאנגען, ווי א "גע-ראניעטער" קאזאק; אהיימגעקומען, קאלט לעדיג פינסטער... אזוי איז ער דאך געוואוינט געווען: אינדערפריה א קנא בעל-בארש מיט אנגערייסטע קארטא-פלעס, אויף מיטאג — א שטיק פלייש דערשטיקט צו ווערען... און אויפ'דער נאכט—א שטיק לעבער און א ווארעם בעט. און יעצט—אנ'אלס קוחת!. האט ער דאך געזעהן, אז ר'ליגט אין דר'ערד, האט ער זיך ערשט דערמאנט: "בערעלע, ממזר, א בראך צו דיין קאפ, וואס האסטו געטון?"... און גלאט, איך אליין, וואס פעהלט מיר דען?—בליהט דען נישט מיין פנים, ווי די זון אין המעל? — זאגען זי אליין! און א לייב, זי זאלען זעהן,—ווייס, ווי העמעל—זי יעהן, וואסערע גרעב?—זי מיינען, אז דאס איז גלאט אזוי אויפגעבלאזען?— דאס איז יוסט אנגעקנעטען!... טאפען זי אן...

מילא, האט זיך דער מענש ארומגע-דרעהט, ווי אנ'אפגעשנידענער אקס, נישט אהין, נישט אהער, דאס לעבען איז איהם געווארען פאר א כפרה, האט ער אנגעהויבען אונטערצושיקען "פשיאטשעלעס", גוטע ברידער: אורל ראנטש, דעם געלען שמעל, דעם פראנ-צעוואטע עלי און איך האב צו זיי גע-זאגט: "געהט'ס, ווערט'ס ראד געברא-כען! — וואס ווילט ער בערעלע ממזר? — חתונה האבען? — אזוי לאנג פוט ער פאפען אין שיך און זאקען! אזוי לאנג קען ער נישט "דאס ן'!.

און אפשר מיינט זי נישט, אז אין א שעהנעם פריהמארגען, איז ער נישט אליין אריינגעקומען און נעהמט נישט ארויס א מעסער אזוי גרויס, ווי א טראמוואי-פישעל און זאגט נישט: "נא, לאז ארויס! לאז אויס די טריפה'נע ...ישקעס! — איידער אזא לעבען איז קראנקער לעבעדיגערהייט צו פוילען אין דר'ערד ווי א בארג?!..

זי וועלען פרעגען, וואס איך האב געזאגט? — גארנישט האב איך גע-זאגט! — כ'האב דאך געזעהן, אז דער יאט וועט אויסציהען די קאפיטעס, האב איך מיר געטראכט: "צעהן מתים פאר א גראשען — א רושה איז א בושה" און כ'האב איהם געזאגט: "ווילסט חתונה האבען? — מיין כפרה ביזטו, נאר, אז די גלפה וועט דיך נאכאמאל אנכאפען, לאז איך דיך איבער, ווי א גע'פגר'טע מויז און דו זאלסט אזוי זעהן דיינע אויגען אין קאפ, ווי די וועסט וויסען, ווי מיין געביין איז אהינ-געקומען!.

וואס זאל איך איהן זאגען? — דער מענש האט אויסגעשטראלט, ווי מ'וואלט איהם א שעפעל אויפ'ן קאפ אנגעטון און געפראוועט א חתונה — ווער צו אט האט! און איך האב גע'טענה'ט: "נארישער יאט, וואס ביזטו עפעס אזוי בעטמיכעס, ווי דו וואלסט 5 דרענגער אראפגעשלינגען? — א חתונה מיט'ן אייגענעם ווייב איז דאך פונקט ווי די צווייטע סדר-נאכט — די אייגענע מלכה, די אייגענע זרוע און דאס אייגענע בעט?".

נאר מיינער, האט געשמייכעלט מיט אנ'אייגעל: "נישט דיין פארשטוואס עסק חיה גאלדע, אז מ'האט'ס דער-לעבט, לאמיר'ס בעוושען!..

און היינט פרעגען זי, ווי א יי מען לעבט? — אויפיל מכות זאל זיך איהם שטעלען אין דער לינקער קעהל, וויפיל קללות ער כאפט א טאג פון מיר א-ריין!.. און ער — א מאן, אויף אלע יודישע קינדער געזאגט! — ר'לאזט מיך נישט צו דער ערד בייגען..

איי וועלען זי דאך פרעגען, וואס כ'שילט? — ער זאל אזוי וויסען פון זיין הענט און פיס, פון זיין לייב און לעבען! — גארנישט, כ'האב אזא ווע-רעמדיגען שנאבעל, פערקריכט זאל ער ווערען! — — —!

אויפגעפאסט:

י. שרה'לעם

אנ'איינפאל

(כ'לינגער פעליעטאן).

א יודישער שרייבער מיט'ן נאמען ד'אברוצצי האט אמאל געשריבען, אז מ'וואלט לייכט געקענט אויסמיידען די וועלט-מלחמה. ווי אזוי? גאר פשוט: די דייטשע סאציאל-דעמאקראטען האבען געדארפט פאלען צו די פיס דעם קיי-זער ווילהעלם און בעטען איהם מיט טרעהרען, ער זאל רחמנות האבען אויף דער וועלט און נישט מאכען קיין מלחמה. אלא וואס — ס'איז זיי נישט איינגעפאלען.

מיר זעהן אזוי ארום, אז אנ'איינ-פאל איז א גרויסע זאך. ער דארף נאר קומען אין בעהעריגען מאמענט. איך וויל זיך דעריבער טיילען מיט אייך, גע-עהרטע לעזער און פריינד, מיט אנ'-איינפאל, וואס איז מיר איינגעפאלען גאר דא נישט לאנג, אבער איידער מיר געהן צו דער זאך — א בעמערקונג: 'מען האמת מוז איך דא תיכף אויפ'ן ארט אנווייזען, אז מיט'ן כבוד פאר דעם דאזיגען איינפאל, וועלכער קען האבען א געוואלדיגע ווירקונג אויף דעם ווי-טערדיגען גורל פון דער מענשהייט (יא, יא, פון דער מענשהייט!) מוז איך זיך טיילען מיט א היגען יודישען ארטיסט, וואס איהר קענט איהם אלע.

דער דאזיגער ארטיסט האט מיר די טעג דערצעהלט א געשיכטע וועגען א פלסוף, וואס ער האט מיט א געוויסען מענשען. יענער — זאגט ער — האט אפ-געטון דאס און דאס. וואלט איך דאך — זאגט ער — איהם געדארפט לכל הדעות ענטפערען מיט דאס און דאס. נאר וואס דען? ער איז דאך א מענש. נו, איז "אויס אכטונג צו דער מענשהייט" משפע איך איהם נישט.

גאלדענע ווערטער! און אט א דא איז טאקע בעגראבען דער הונ.ד. ווען יעדער פון אונז וואלט געהאט כאטש א ביסעל אכטונג צו דער מענשהייט, וואלטען מיר געוויס פערשפארט אן א שיר שלעק און פורעניות ווארים אויב אכטונג צו דער מענשהייט, איז דאך דערפון ממילא געדרונגען אכטונג אויך צו די מיטגלידער פון דער מענשהייט ד. ה. צו יעדען מענשען בעזונדער. און אויב אזוי, צי וואלט מעגליך געווע, איינער דעם צווייטען זאל אפזידלען, מאכען מיט דער ערד צוגלייך פאר א גארנ שט, פאר א קוצו של יוד, אדער נאר דער'אנגען יענעם א מתנת-יד, אז דער קאפ זאל זיך נישט ארויסזעהן? אבער דאס איז נאך נישט אלץ. מיט א ביסעל מעהר אכטונג צו דער מענש-הייט קען מען איינס צוויי מיידען די אלע אומגערעכטיגקייטען און אומגלייכ-קייטען צווישען מענש און מענש, וואס מיר זעהן שריט אויף שריט.

לאמיר נעהמען, למשל, לעגיטימאצ-יעס א סטודענט ווייזט זיין לעגיטימאצ-יע — פאהרט ער מיט'ן אויטאבוס מיט א הנחה. א זשורנאליסט, א זעצער געהן מיט זייערע לעגיטימאציעס פראנק און פריי אין טעאטער, אויף לעקציעס, אויף קאנצערטען, אויף מעטשען. מיט א לע גיטימאציע פאהרט א דעפּ טאט אן געלד מיט דער באהן, א בעאמטער בעקומט ביליגער פראדוקטען אין זיין קאאפע ראטיוו, מאלע וואסערע לעגיטימאציעס ס'זענען נאך דא אין אונזער געבענש-טער מדינה. פארוואס זשע זאלען מיר נישט נעהמען דעם דאזיגען פרינציפ פון לעגיטימאציעס און אנווענדען איהם אויף ברייטערע קרייזען? פארוואס — איך גיב אייך א ביישפיל — זאל אזא מין לעגיטימאציע

ה. פעטרישקע.
שניידער
קעלבאך-גאס 9 וו. 7
פערבאנד פון ארבייטסלייט
אפטיילונג, לאדז

גיט זיין גילטיג פונקט ווי א לעגיטימ-אציע פון א רעדאקטאר? ארבייט דאך דער שניידער ערליך און שוויצט איבער זיין שטיקעל ברויט. אין די נוצען, וואס דער שניידער ברענגט אונז אלע מען, איז דאך אין לשער. מיר וואלטען דאך, חלילה בעדארפט ארומגעהן נא קעט, ווי די ווילדע, ווען נישט דער שניידער. פארוואס-זשע זאל דער שניי-דער נישט האבען די אייגענע פריווי-לעגיעס, ווי א רעדאקטאר, א בעאמטער, א סטודענט און אז. וו.?

דאס אייגענע קענען מיר זאגען אויך בנוגע אנדערע פאכען אבער מעהר פיעסעס פאר דער מענשהייט! יעדער מענש, ד. ה. יעדער מיטגליד פון דער מענשהייט, מוז האבען דעם מאקסי-מום פריוויליגיעס און בעקוועמליכ-קייטען, וואס עס דארף געבען די אנ געהער-גקייט צו אזא באמת ווינטיגער און גרויסער ארגאניזאציע, וועלכע שטעהט געוויס העכער פון אנ'אוניווערזיטעט.

די לעגיטימאציע פון א מיטגליד פון דער מענשהייט וואלט געקענט אונגע-פער אויסזעהן אזוי (איך האלט נישט מיין פראיעקט, פערשטעהט זיך, פאר א ענטגילטיגען. דא קענען זיין פער-שידענע פארשלאגען און א ברייטע דיס-קוסיע וועגען דער פראגע וואלט געווען זעהר און זעהר וויכטיג ערווינשט):

ה. פעטרישקע
מענש
קעלבאך-גאס 9 וו. 7
פערבאנד פון דער מענשהייט
אפטיילונג אין לאדז

איהר שטעלט זיך פאר, וואס פאר א איבערקעהרעניש, טשוש, דאס וואלט אריינגעטראגען אין לעבען פון יעדען איינעם פון אונז? ערשטענס, וואלטען אראפגעפאלען די אזוי גערופענע קול-טורעלע הוצאות. עס איז דאך לאכער-ליך, אז א מענש זאל נישט האבען א פרייען אריינגאנג אויף א פרעמיערע פון א פיעסע, אויף א קאנצערט א. א. וו. און וואו איז הנחות אויף לאקא-מאציע מיטלען, ביי עלעקטריק, ביי לא-קאל-שטייער און צענדליגער אנדערע געביטען?

איך חזר איבער נאכאמאל: אין מיין פארשלאג זענען מעגליך געוויסע אויס בעסערונגען, אבער אז פאר'ן ארימען וואלט געווען אויף אזא אופן פיל לייכ-טער איבערצוקומען דעם טאג ביים איצטיגען ביטערען יקרות און וויסטער סאציאלער ארדנונג — איז אן שום ספק!

איינער.

לאדז,
19 נאוועמבער 1926

נייער פאלקסבלאט

לאדז,
19 נאוועמבער 1926

דאס צוקער'ל... / וועגען דער 1000-דאלאר-פרעמיע פון פרץ-שרייבער-פעראיין

פון משה בראדערזאן

א קינד קאן מען פערנארען מיט א צוקערל.

אנ'איינגעשפארטען אייזעל, ער זאל גיין — מיט א בינטעל היי, וואס דער אנטרייבער הענגט אן אויף א בייטש, און האלט איהם פאר דער נאז, פון דעם נארישען עקשן...

דעם „צווישען" צווישען קינד און אייזעל — דאס געצערטע פובליקום — פערנארט מען מיט דעם „צווישען" פון צוקערלעך און היי.

עס געפינען זיך שוין די געהעריגע מיטלען פון רעקלאמע, פון געשרייען אויף אלע ווינקלען, ווי אזוי צו „פערנארען אין זאק" אריין, ווי אזוי צו „פיהרען אין באד" די גרויסע נאאיווע מאסען-געשטאלט, און אויף דער דינסט פון פערמיטלונג געפינען זיך שוין לע ביאגען - אנטרייבערס, בעוואוסטזיניגע שווינדלער, און — אויך נאאיווע אידעאליסטען, וואס האלטען דאס סימבאלישע צוקער'ל, אדער דעם בינטעל היי פאר דעם ענדגילטיגען אידעאל גופא, און זיי דינען צו איהם עהרליך און טריי, און זיי צלמ'ען זיך, און אפפערן אפילו פאר איהם קרבנות.

איז דא אזא ווערטעל „שופים וועט אויף אונזער תקופה סטייען", און, בנאמנות — עס סטייעט, עס איז דא בענוג און איבערגענוג — עס איז דא אנ'איבערפראדוקציע.

*

דאס אלץ איז דא געזאגט קעגען פערשידענע קאנקורסען בכלל, און קעגען א נייעם יודישען קאנקורס בפרט—

קעגען דעם קאנקורס, וואס אונזער ניו-יארקער פרץ שרייבער-פעראיין האט בעשלאסען צו בעשטימען אין דער פארם פון צוויי ליטעראַרישע פרייזען יעדען יאהר, צו טויזענד און פינפהונדערט דאלאר פאר די צוויי ווילטיגסטע ווערק פון דער ליטעראטור אין אמעריקא: איינס — אויפ'ן געביט פון שיינער ליטעראטור, און די צווייטע — אויפ'ן געביט פון וויסענשאפטליך-פובליציסטישער ליטעראטור.

אזא ידיעה האבען מיר לעצטענס בעקומען, און צו איהר, צו דער ידיעה, הייסט עס, נאך א פירוש - „דער דאזיגער בעשלוס דארף דינען אלס בעוועגענדער סטימול פאר פיל יונגע שריפט-שטעלער. דאס וועט זיין א מין יודישע נאבעל-פרייז-אינסטיטוציע".

ווי איהר זעהט, אלזא, איז שוין פאר דעם יודיש-אמעריקאנישען צוקער'ל אדער פאר דעם בינטעל היי - ווי איהר ווילט! — ס'איז שוין דא א פערגלייך, א נאבעלער פערגלייך מיט דער נאבעל-אינסטיטוציע.

אז מיר האבען, לאמיר זאגען, א יודישען מעטערלינק, א יודישען מארק טווען, א יודישען טשעכאוו, א יודישען מאפאסאן — א, גרויסער יודישער גאט אין הימעל — מעג דאך זיין א יודישע נאבעל פרעמיע...

*

דער עיקר-ענין איז אבער אנ'אנדערער:

נישט דער געדאנק וועגען דער יודישער נאבעל-אינסטיטוציע איז דער עיקר נאר — די אינטענץ, די כונה זייערע.

דאס טויזענד-דאלאר'דיגע צוקער'ל דארף אנרעגען, דארף לאקען דעם יודישען שריפטשטעלער צו א שעפערישען קנאת-סופרים

ביז איצט, כידוע, פראקטיצירט זיך ביי אונז, אז איטליכער פאסיווער הילפ-לאזער ליטערארישער שמעגעגע, וואס איז אדורכגעפוילט אויף אדורך און-דורך פון זיין פוילקייט, קאן נישט אנקוקען דעם אקטיוון שריפטשטעלער אונזערע,

און איז נישט פויל אויסצוגיסן אויף איהם בעשולדיגונגען אויף כל החטאים שבעולם, כדי צו מינער'ן דעם ווערט פון זיין איידעל-שעפערישער, אדער סתם קולטורעלער שווארצער ארבייט.

ביז איצט איז אונזער קנאת-סופרים זעהר א פרימיטיווער, א קורץ-אטעמדיגער, א יאדושליווער, א פלעגמאטיש-שפייכלדיגער...

ער פרופפערט זיך און מעהרט זיך אין די ענגע צימערלעך און קעמערלעך פון דער טאג-טעגליכער קליינקע-פעלדיגקייט און ענגהארציגקייט.

עס וועהט פון איהם מיט מיתה-משונה פון סתם קנאה, פון מיניאטורישער ווייבערישער אייפערזוכט:

ס'איז נישט די פראגע פון — מי במים ומי באש, נאר מי בשמינקע ומי בהאלק קויהל, מי בקורצע קליידעל, ומי בנאך קורצערע...

אפגעהיטען זאל ווערען ביי אונז דער פראדוקטיווער שריפטשטעלער, ער זאל אנשרייבען א בעסערע זאך! ער וועט זיך דערמיט פערשאפען נאר שונאים אין ביין..

און נאך וואס פאר א שונאים!

דאקטערישע — מיט'ן גאליציאנער ספרא-רבה'דיגען חותם, מיט הארבע ביכערשע בעווייזען!

איז — אדער מען שרייבט נישט, אדער מ'בעהאלט דאס געשריבענע.

*

ארעמער יודישער שרייבער!

זאג דעם אמת, די 1000 דאלאר ציהען דיך אן!?

אז עס מעגען זיין קאנקורסען אויף שיינע פיסלעך (איז דען דא א העכערע זאך, ווי שיינע פיסלעך?) טא הלמאי זאלסטו נישט אריינטרעטען אינ'ם קאנקורס פון שיין-שרייבערי.

און איבריגענס, איז עס דאך שוין ביי דיר נישט קיין נייעס — די קאנקורסען.

די שופטים, וואס זיצען אין די זשורי'ס זענען דאך נישט קיין מלאכים נאר מענשען, לעבעדיגע מענשען, וואס זענען זיך דאס רוב טועה — ווי אלע מבינים! — איז עס דאך נישט אויסגעשלאסען, אז... זיי קאנען אמאל האבען א טעות יוצא מטור, און דו זאלסט בעגליקט ווערען!

עס איז דאך, ליבער ברודער-שרייבער, נישט אויסגעשלאסען, און דו וועסט קריגען א נאמען, און דו וועסט ווערען א לאורעאט פון אונזער בידנעם יודישען נאבעל פרייז!

נו, מילא — וועסטו ווייטער מאכען פאר זיך שבת...

אז דו זאגסט-זאגסטו, מ'נעהמט דערווייל נישט אריין די יודישע ליטעראטור אין קיין שום אינטערנאציאנאלע אנטאלאגיע! האסטו דאך, הייסט עס, קיין אנדער ברירה נישט, ווי מאכען שבת פאר זיך.

אלא, עס ווערט גערעדט וועגען „צוויי ווערק פון דער יודישער ליטעראטור אין אמעריקע".

שוין-זשע, בלויז אמעריקע און אייראפא איז א הונט? און אין אפריקע האבען מיר דאך אויך פערוואגעלטע!

וועגען דעם אבער, וועלען מיר, האפענטליך, אדורכקומען — ווארום יודען זענען דאך סוף כל סוף בני רחמנים, ווען זיי זענען אפילו... שרייבער!

און ס'עט גוט זיין.

*

דאס זיסע צוקער'ל אדער דאס בינטעל היי — ווי דו ווילסט, ברודער-שרייבער, רוף עס דיר אן — אט דער דאזיגער טויזענד-דאלאר'דיגער מאכל איז א גוטע זאך ביי פעלקער, וואס האבען לעזעריש'ען שווארץ-ברויט —

און מיר האבען איהם אין זעהר א קליינעם סכום, און זוכען דארפען מיר איהם.

מיר דארפען שאפען א נאבעל-אינסטיטוציע פאר א ריכטיגען — מאסען-לעזער...

ברויט דארפען מיר!

ווער וויל זיך פאטאגראפירן?

פון דער סעריע „בילדער און טיפען פון די קרעמען"

ספּעציעל פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט".

פון ב. קופער

ער — הונדערט יאהר, זי — אכציג.

מיר קומען אריין אין א קליין שטיבעלע צו אנ'אלט פאר פאלק.

אויף א נישט-קלאהרען בעט ליגט א יוד מיט א ווייסער בארד און מיט אזא שעהנעם פאטריארכאלישען געזיכט, וואס קיין שום אקטיאר וועט זיך נישט איינגעבען צו גרימירען אזא.

מען שרייט דעם אלטען אריין אין די אויערען, אז מען וויל איהם פאטאגראפירען, ער שאקעלט מיט'ן קאפ אויף ניין.

— פארוואס? — פרעגט מען ביי דער אלטער זיינער.

— נישטא קיין געלד אויסצוגעבען, — זאגט די אלטע.

— עס דארף נישט קאסטען, — ערקלעהרט מען איהר. זי שרייט עס אריין דעם אלטען אין די אויערען. ער שיינט אינגאנצען פאר גליק.

— אדרבה, — זאגט ער, — מהיכא תיתי.

— ווי אלט זייט איהר, קיין עין הרע, זיידעשי?

— הונדערט, — זאגט די אלטע, — אריבער נאך.

— און איהר, באבעשי?

— אכציג.

— אפשר וועט איהר זיך אויך לאזען אראפנעהמען?

— ניין, מען דארף נישט.

— פארוואס? — איהר האט דאך געזאגט, אז איהר האט איינענע אין אמעריקא, זאלען זיי אייך זעהן.

— שוין נישט געפונען וועמען אראפצונעהמען, נאר מיך! — זאגט די אלטעטשקע מיט פערדרוס.

ווייל מען זאל איהר נישט איינרעדען, אז זי האט א וואונדערבאר אינטערעסאנטען פנים, איז זי איבערצייגט, אז מען מאכט פון איהר חוזק.

— געהט, — זאגט זי, — איהר וועט קריגען עפעס שענערס אין שטעטעלע אראפצונעהמען, יונגערע...

— אט האט מען דאך דעם אלטען אייערען אויך אראפגענומען!

— ער איז עפעס אנדערש, — זאגט זי. זי בעטראכט איהם פון קאפ ביז די פיס און א שמייכעל בעווייזט זיך אויף איהר אלט געזיכט.

— ער איז, — זאגט זי, — נאך שעהן. זיצט און לערנט גאנצע טעג...

איהרע אלטע אויגען שיינען, ווען זי רעכענט אויס די מעלות פון איהר הונדערט-יעהריגען בעשערטען.

— נישקשה, — זאגט זי, — ער האט זיך גוט צוגעגרייט אהין...

זי ווייזט צום הימעל, צו יענער וועלט הייסט עס.

רעמבראנד'ס א יוד איז א קרעמעל פון טאבאק.

האט איהר אמאל געזעהן די יודישע שעהנע קעפ, וואס דער גרויסער מאלער רעמבראנד האט מיט אזוי פיל ליבע געמאלט?

אין הארהאקער מארק, געגענאיבער דער שאפע פאר פייערלעשער, זיצט אזא מין יוד און ווייסט גאר אליין נישט, וואס פאר א וואונדערבארער עקזעמפליאר פון יודישער שעהנקייט ער איז.

אין א קליין קרעמעלע פון טאבאק, וואס פערמאגט בסך הכל פאר עטליכע הונדערט גילדען סחורה, זיצט זיך א יוד מיט א פאר וואונדערבארע שטילע כוי-נען-אויגען; א פרעכטיגער שווארצער בארד און פיאות; א שעהנעם געזיכט פון איילבערטען קאליר, און קוקט אריין אין א ספר.

קיין קונה זעהט מען נישט פאר די אויגען און דער יוד זיצט איין אנ'אפען ספר און אויף זיין הויכען מלכות'דיגען שטערען זעהן זיך כמעט די מחשבות זיינע.

— אפשר וועט איהר זיך לאזען ארונטערנעהמען, ליבער יוד?

— צוליב וואס?

— איהר האט א וואונדערבארען פנים

— אזוי נאר?

דער שעהנער יוד שמייכעלט. זינט ער לעבט, האט איהם מסתמא נאך קיינער וועגען דעם נישט געזאגט. דאך וויל ער זיך נישט ארונטערנעהמען.

— מ'דארף נישט.

— פארוואס נישט.

— גלאט אזוי, נישט נויטיג.

ה' קאציזנע קאן פון דעם יודען נישט אוועקגעהן. זינט ער פאטאגראפירט, האט ער נאך אזא יודען נישט בעגעגענט. ער פרובט דעם יוד איינרעדען, אויסווייזען איהם, אז רבנים און גוטע יודען פאטאגראפירען זיך, נאר דער יוד האלט זיך ביי זיינס:

— ניין!

איך מיין, אז ער טוט עס צוליב פרומקייט, און איך ווייז איהם אז לויט'ן דין מעג מען זיך פאטאגראפירען.

— איך ווייס — זאגט דער יוד — מען מעג.

— פארוואס-זשע זאלט איהר נישט ערלויבען?

— אזוי זיך.

מיט א שווער געמיט געהט ה' קאציזנע ארויס פון קראם. דער יוד פערשטעלט זיך מיט ביידע הענד דאס פנים און לאזט אראפ די אויגען אין ספר.

ער איז אלץ נישט זיכער, צי מען וועט אהם נישט, חלילה ארפכאפען.

א געפעהרליכער עקשן א יוד. נאר אפילו בייז זיין אויף איהם קאן מען נישט.

גיי זיי בייז אויף אזא פרעכטיגען יודען, וואס וואלט גאר אייגענטליך געדארפט איינשטעהן אין גרעסטען מוזעאום און צום סוף האט ער זיך גאר פערליבען אין הארהאקער מארק אין א קרעמעל פאר עטליכע הונדערט גילדען סחורה.

איז נישטא קיין גערעכטיגקייט?

אונזער אויפמערקזאמקייט ציהט צו א קרעמעל, וואס האט נישט פאר קיין איין גראשען סחורה.

איך האב שוין געזעהן פערשידענע יודישע קרעמלעך. קרעמלען, וואו מען פערקויפט ציצית מיט ווייבערישע זאקען, און קרעמלעך, וואו מען פערקויפט איינמאל אין א מיטוואך פאר עטליכע גראשען שמירעכץ צו רעדער א פערבלאנזשעטען גוי.

נאר א קרעמעל אהן גארנישט, אהן א ברעקעל סחורה, דאס האב איך נאך נישט געזעהן.

מיר געהן אריין. ביים בופעט זיצט א יוד, נעבען איהם זיין ווייב מיט א קינד ביי דער האנד.

— וואס ווילט איהר זאגען גוטס?

מען דערצעהלט דעם יוד צוליב וואס מיר זענען געקומען אין שטעטעל, ער הערט אויס רוהיג.

— ביטע זעהר! — זאגט ער — אויב ס'קאן עמיצען פערשאפען פערגעניגען מיין בילד, פארוואס נישט

איך לאז נישט אראפ די אויגען פון די פאליצעס. פאר קיין איין גראשען סחורה ליגט נישט. דער יוד כאפט מיין בליק און זאגט פערשעהמט:

— איהר זוכט די סחורה, הא? — אך און וועה!

א ריהרענדע געשיכטע דערצעהלט דער יוד. ער האט ביז נישט לאנג צוריק געהאט א קראם פון טאבאק און געלעבט. איז אבער פאראן אין שטעטעל אנ'אקציזניק, א בעאמטער איבער טאבאק, וואס האט פיינד יודען, און ער האט איהם רואינירט.

כדי צו האנדלען [illegible] טאבאק, דארף [illegible] אזוי

לייכט גיט מען יודען אנ'ערלויבניש. האט בעקומען פריהער די פאליאקען און אין די יודישע שטעט און שטעטלעך מערקט זיך מאקע א מאדנע בילד. צווישען אלע יודישע קראמען און קרעמלעך, שטעהן אלע מאל אין מיטען עטליכע גוי'שע קראמען מיט פוילישע אדלערס אויף די טירען.

דאס זענען קאנצעסיעס אויף פערקויפען טאבאק, קאנצעסיעס אויף פערקויפען בראנפען און קאנצעסיעס אויף פערקויפען זאלץ.

אבער דאך האבען נאך יודען קאנצעסיעס פון פריהער, פון די גוטע צייטען, ווען מען האט נישט געמאכט קיין אונטערשייד פון א יוד ביז א גוי.

ביי די אגענטשאפטען זענען די יודישע טאבאק-קראמען ווי א דארן אין אויג.

א ספעציעלע כעס האט דער אקציזניק פון הארהאקער געהאט אויף אט דעם יודען. ער האט זיך געהאלטען אין איין טשעפען צו איהם, נאר קיין זאך אויף איהם נישט געקענט געפינען.

דער יוד האט זיך געהיט די איינער, נאר מיטאמאל בעקומט ער צוגעשיקט א מעלדונג, ער זאל זיך שטעלען אין געריכט. דער אקציזניק קלאגט איהם אן, אז ער האט פערקויפט טאבאק טייערער פון פרייז. מ'האט צוגעשטעלט אנ'עדות א גוי, אז ער זאל כלומרשט האבען געצאהלט טייערער ווי עס קומט, און מען נעהמט ביים יוד צו די ערלויבניש צו האנדלען מיט טאבאק.

דער יוד שלאגט אפ די טירען ביי אלע אדוואקאטען, פאהרט צו רעגירונגס-בעאמטע. ער האנדעלט נישט, טוט נישט רק ער איז פערנומען מיט ארויסווייזען דעם אמת.

דער עדות אליין איז זיך ענדליך מודה, אז ער ווייסט פון קיין זאך נישט; אז ער איז קיינמאל ביים יוד אין קראם נישט געווען; אז ער רויכערט גארנישט. ער דערצעהלט אפילו, אז דער אקציזניק האט איהם געגעבען אונטערשרייבען א פאפיר ער האט נישט געוואוסט, וואס אין פאפיר שטעהט געשריבען, נאר ער האט מורא געהאט אפצוזאגען און ער האט אונטערגעשריבען.

אבער רעד היינט, רעד מארגען. די קאנצעסיע איז צוגענומען. דאס גאנצע ביסעל געלד האבען אויפגעגעסען די אדוואקאטען, מיט די מארקעס צו ביטעס, מיט די הוצאות אין די געריכטען.

איצט איז אין קרעמעל ריין, קיין איין פאפיראס געפינט זיך נישט מעהר. ביים בופעט זיצט דער יוד מיט זיין ווייב און קוקען אויף גאט'ס וועלט.

— עס קאן דאך נישט זיין אזוי! — זאגט די פער'חושך'טע אויסגעדארטע קרעמערקע, — איז שוין טאקע גאר קיין גערעכטיגקייט נישטא אויף דער וועלט?

ווער בעגעהט זעלבסטמארד?

עס קלינגט ווי אַ פּאַראַדאָקס, ווען עס ווערט אַרויסגעזאָגט דער געדאַנק, וואָס איז שוין פערקערפּערט געוואָרען אין אַ פאָלקס-ווערטעל: אַז פון וואוילטאָג נעהמט מען זיך דאָס לעבען. און דאָך איז דאָס נישט קיין אויסגעטראַכטע זאַך, נאָר די פּשוט׳ע קלאָהרע שפּראַך פון די סטאַטיסטיקעס. מען מיינט דאָ נאַטירליך דעם וואוילטאָג, וואָס איז פערבונדען מיט מאַטעריעלער רייכטום. דעם גרעסטען פּראָצענט זעלבסטמערדער גיבען אַרויס יענע קרייזען, וואו מען באָדט זיך אין מאַטעריעלע פערגעניגענס און מען האָט נישט קיין דאגות ווי אַזוי צו מאַכען אַ לעבען. אַמעריקאַ, די רייכסטע לאַנד, איז רייך מיט זעלבסטמערדער. און רייכער פון אַלע זענען אין דעם די רייכערע קרייזען.

אַ צווייטע סיבה, אַ חוץ דעם מאַטעריעלען וואוילטאָג איז די זעלבסטזיכטיגקייט. אַ מענש, וועלכער פיהלט זיך פעראַנטוואָרטליך צו אַנדערע, אָדער פיהלט זיך בערופען צו טון עפּעס פאַר אַ נאָהענטען, וועט זיך דאָס לעבען נישט נעהמען, כאָטש ער מעג פיהלען, אַז פאַר זיך אַליין האָט ער מעהר נישט וואָס צו טון.

אַ דריטע סיבה, אַ חוץ די צוויי דערמאָנטע, איז דער מאַנגעל אין העכערע געפיהלען, וואָס האָבען נישט צו טון דירעקט מיט די מאַטעריעלע אומשטענדען. דער מאַנגעל פון אַ שעהנערען אַבסטראַקטען אידעאַל, רעליגיעזען, פּאָליטישען אָדער קולטורעלען.

און נאָך די דריי סיבות קען מען ערשט צורעכענען אַ קלענערען פּראָצענט זעלבסטמערדער, וועלכע בעשליסען זיך אויף אַזאַ שריט אויס צרות אָדער נויט. די קלענסטע צאָהל זעלבסטמערדער בעשטעהט פון יענע, וועלכע האָבען ווירקליך זיך געמאַטערט מיט אַלע מעגליכקייטען צו דערגרייכען אַ שטיקעל ערפאָלג און זענען געפאַלען אין מוט אונטער דעם דרוק פון דער האַרטער ווירקליכקייט.

דר. פרעדעריק ל. האָפמאַן, אַ סטאַטיסטיקער, וועלכער אַרבייט אויף דעם געביעט שוין עטליכע צעהנדליג יאָהר און איז אַן אַנערקענטער מומחה דערויף, בעשטעטיגט די אויבענדערמאָנטע סיבות.

אין יאָהר 1925 האָבען זעכצעהן טויזענד מענשען זיך גענומען דאָס לעבען. אויף ווי ווייט די עפּידעמיע איז געשטיגען קען מען זעהן דערפון, וואָס די צאָהל איז אַזוי גרויס ווי די צאָהל זעלבסטמערדער אין די ניין יאָהר צווישען 1989 און 1898. נישט קוקענדיג אויף דעם וואוילשטאַנד אין אַמעריקאַ און די פערהעלטנישמעסיג גוטע לאַגע פון די מאַסען. האַלט די צאָהל זעלבסטמערדער אין איין שטייגען פון יאָהר צו יאָהר.

די זעלבסטמערדער אין דער ציוויליזירטער ווייסער ראַסע שטייגען געוואַלדיג. אָבער אין פּראָפּאָרציע די זעלבסטמערדער פון די באַרבאַרישע ווילדע שבטים. די נעגערס אין דרום-אַמעריקאַ מיט זייער קלאָגנדיגער לאַגע, וואָס מאַכט זיי כמעט פאַר פערקויפטע קנעכט, גיבען אַרויס וועניגער ווי צוויי זעלבסטמערדער אויף יעדער 100.000 אין דער צייט, ווען די ווייסע גיבען אַרויס כמעט אַכט אויף דער זעלבער צאָהל. דאָס איז פונקט פיר מאָל אַזוי פיל. די גרעסטע צאָהל זעלבסטמערדער איז דאָ דוקא אין די לענדער, וואו דער קלימאַט איז זעהר גינסטיג. און צווישען די, וועלכע זענען בעסער איינגעאָרדענט. און די זעלבסטמערדער זענען מייסטענס אין די בעסטע יאָהרען, צווישען 15 און 60

פרויען בעגעהען וועניגער זעלבסטמאָרד ווי מענער. די הויפּט אורזאַכע קען מען געפינען אין דעם, וואָס פרויען זענען מייסטענס מעהר עמפּפינדליך צו די ליידען פון אַנדערע. און בעזונדערס איז שטאַרק זייער איבערגעגעבענהייט צו אייגענע און קינדער. די מוטער-ליבע קען פערטרייבען אַלע געדאַנקען פון זעלבסטמאָרד. אגב זענען פרויען מעהר עמפּפינדליך צו רעליגיעזע מיסטעריעס, און אין דעם געפינען זיי טרייסט און בערוהיגונג אין לעבען.

די טענדענץ פון נעהמען זיך מיט די אייגענע הענד דאָס לעבען, איז שטאַרקער צווישען די פּראָטעסטאַנטען ווי צווישען מאַכמעדאַנער און יודען. ביז דער לעצטער צייט זענען יודען זעהר וועניג געוועזען פערטרעטען מיט דער צאָהל פון זייערע זעלבסטמערדער.

ליבעס-טראַגעדיעס ווערען אָפט געשלאָסען מיט זעלבסטמאָרד. אָבער נישט

אינטערעסאַנטע סטאַטיסטישע ציפערן

פון ח. הורוויץ

שטענדיג איז די אורזאַך אַ׳אמת׳ע טראַגעדיע. פיל מאָל איז דאָס אַן אויסגעטראַכטע, אַ פּראָדוקט פון אַ קראַנקער פאַנטאַזיע. אין פילאַדעלפיא האָט זיך אַ כלה-מיידעל גענומען דאָס לעבען צוליב דעם, וואָס איהרע אַ שוועסטער האָט מיט פינף יאָהר פריהער געהאַט אַ שענערען אויסשטייער. אין באָסטאָן איז אַ בחור געקומען זעהן זיין מיידעל, און ביי איהר דערזעהן בלומען, וואָס אַן׳אַנדערער האָט בעשיקט, האָט ער זיך גלייך פערקירעוועט צוריק, אַוועק אַהיים און זיך דערשאָסען. פיל פון די יונגע זעלבסטמערדער זענען אַזעלכע, וועלכע קומען זוכען אַוואַנטורעס אין די גרויסע שטעדט און ווערען שנעל אַנטוישט.

רייכע לייט און געבילדעטע גיבען אַרויס אַ גרויסע צאָהל זעלבסטמערדער. די ערשטע צוליב דעם, וואָס פיל ווייסען נישט, וואָס צו טון מיט די אָנגעזאַמעלטע געלד און עס ווערט זיי מיאוס דאָס לעבען. די לעצטע צוליב דעם, וואָס בילדונג לויט היינטיגען בעגריף איז בלויז אַ מיטעל צו מאַכען אַ לייכטערען לעבען, און פיל פון אַזעלכע געבילדעטע זענען נישט פעהיג צוזאַמפּאַסען זייער בילדונג צו דער פּראַקטיק. דאָס רוב מענשען זענען היינט עמאָציאָנעל. עס ווילט זיך זיי נישט אונטערוואַרפען די שוועריגקייטען פון לעבען. ס׳איז נישטאָ קיין געדולד און אויסדויערונג. קראַמפּ דורכצוברעכען די שטערונגען.

גרעסער ווי אומעטום איז די פּראָפּאָרציע אין די וואונדערבאַרע שטעדט אַרום פּאַציפישען ים. סאַן פראַנציסקאָ האָט ביי 38 אויף יעדע הונדערט טויזענד; לאָס אַנדזשעלעס ביי 33; אוקלאַנד ביי 30. אינטערעסאַנט איז, אַז אויך אויף דער צווייטער זייט, ביי די יאַפּאַנעזער, איז די צאָהל געוואַלדיג גרויס, אַכט מאָל אַזוי פיל ווי ביי די פּאָרטוגעזער.

צופיל לוקסוס אָדער דער גייסט נאָך דעם, ווי אויך די צולאָזענקייט און בעזונדערס די זעלבסטזיכטיגקייט פעראורזאַכט צום שטאַרקסטען דעם בעשלוס צו מאַכען אַן ענדע צום לעבען, ווייל עס דערגעהט עפּעס נישט צום האַרצען.

די פעלקער פון דרום, סיי אין אייראָפּע, ווי איטאַליען, פּאָרטוגאַל און שפּאַניען, סיי אין אַמעריקע און אַפריקע, גיבען אַרויס די קלענסטע צאָהל זעלבסטמערדער. דאַגעגען אין צפון, ווי אין דייטשלאַנד און פראַנקרייך, איז די צאָהל גאָר אַ הויכע.

אַ געוויסע ווירקונג האָט אויך די ביליגקייט פון לעבען בכלל, וואָס קומט אַרויס פון דער פערברייטערען כוואַליע און פון די פערשידענע אומגליקספאַלען. אויך, וואָס די מיטלען צו נעהמען זיך דאָס לעבען זענען אַזוי צוגענגליך מען קען צו לייכט קריגען רעוואָלווערען און גיפט. אַזוי ווי זעלבסטמאָרד איז אָפט אַ רעזולטאַט פון אַ מינוט אויפרעגונג. וואָלט עס נישט אַזוי אָפט פּאַסירט, ווען עס זאָל זיין שווערער צו קריגען די מיטלען דערצו.

פון די אַלע ציפערן און פאַקטען, וועלען אפשר די קאַנדידאַטען פאַר זעלבסטמאָרד זעהר וועניג לערנען, ווייל זיי רעכענען זיך נישט מיט די אַלע אומשטענדען, אָבער פאַר דער געזעלשאַפט בכלל איז דער דאָזיגער סטאַטיסטישער מאַטעריאַל זעהר און זעהר בעלעהרענד.

ניו-יאָרק

אַרבייטספעהיגקייט ביי געניאַלע מענשען

עס איז אַ סך גערעדט און געשריבען געוואָרען דעריבער צו געניאַלע מענשען אַרבייטען אַ סך, אָדער זיי גיט זיך איין לייכט צו שאַפען זייערע גרויסע אומשטערבליכע ווערק. וועגען דעם זענען פאַרהאַן פערשידענע ידיעות, וואָס זענען סותר איינער דעם אַנדערען. איין זאַך איז אָבער קלאָר, אַז די גרויסע שעפער, וואָס האָבען בערייכערט די מענשהייט מיט זייערע געניאַלע ווערק, האָבען אַ סך געאַרבייט, האָבען אַ סך צייט און מיה געפּטר׳ט, טאָג און נאַכט זענען זיי געווען פערטון אין זייערע פערטראַכטע ווערק. מיר ברענגען דאָ עטליכע ביישפּילען פון דער אַרבייטזאַמקייט פון גרויסע פערזענליכקייטען.

דער גרויסער פילאָזאָף פון אַלטערטום אַריסטאָטעל האָט געשריבען אַזוי פיל ווערק, אַז מען קען צונויפשטעלען פון זיי אַ גאַנצען קאַטאַלאָג. נאַטור-וויסענשאַפטליכע ווערק אַליין האָט ער אָנגעשריבען ביז 50 ביכער. דער בערוהמטער גריכישער „גראַמאַטיקער" דידימאָס, האָט געשאַפען אַנ׳ערך 3500 שריפטען.

לעאָנאַרדאָ דאַ ווינטשי, וועלכער איז געווען מאָלער, סקולפּטאָר, פיזיקער, ערפינדער און אייגענטליך דער גרעסטער אינזשענער פון אַלע צייטען האָט אויך געשריבען אַ סך ביכער, זיין אַרבייט איז נאָך שווערער געווען דערמיט וואָס ער האָט אַלץ אָנגעשריבען אין אַ שווערער שפּיגעל שריפט.

אַ משך פון הונדערטער יאָהרען ווי מען שפּירירט פונאַנדער זיינע ווערק — אַנ׳ערך פון 120 ביכער, וואָס איז נאָר אַ טייל פון זיין שאַפען. זיינע טאָגביכער מיט סקיצען, בערעכנונגען, צייכנונגען א.אַ.וו. פערנעהמען 5000 זייטען. מען קען זאָגען, אַז הונדערטע געלערנטע פון גרויסען גייסט וואָלטען זיך געדאַרפט פעראייניגען מיט זייער פלייסיגקייט און אַרבייטזאַמקייט, בכדי צו לייסטען די אַרבייט פון דעם איינציגען לעאָנאַרדאָ.

אַ סך וועלען אפשר האַלטען, אַז אויך געטע געהערט צו די פלייסיגסטע שאַפערס, אָבער לויט׳ן צאָהל פון זיינע ווערק שטעהט ער דורכאויס נישט בראש, אין דעם הינזיכט. אין דורכשניט בערעכענט מען ביי געטען וועניגער ווי אַ דרוקזייט אין אַן אַרבייטסטאָג. דאָס וואָלט נישט זיין קיין סך, אָבער מען מוז נעמען אין בעטראַכט זיינע גרויסע ווערק, ווי פויסט, טאַסאָ, איפיגעניע. דערצו מוז מען צורעכענען, אַז געטע האָט אויך פערשטאַנען גיך צו אַרבייטען, אַזוי למשל ביי קלאַוויגאָ, איז ער מיט 5 אַקטען פערטיג געוואָרען אין 7 טעג. געטע האָט אָבער געקאָנט אַרבייטען רוהיג און געמיטליך, נישט אַזוי ווי דער גרויסער פראַנצויזישער ראָמאַניסט באַלזאַק. באַלזאַק האָט געשאַפען 120 בענדער, ראָמאַנען און נאָוועלען און דאָס אונטער אַזעלכע אומשטענדען, וואו ער האָט תמיד זיך געמוזט היטען פאַר זיינע בעלי-חובות. יעדעס מאָל, ווען ער האָט געוואָלט אַ ביסעל אַרבייטען, האָט ער זיך געמוזט אויסבעהאַלטען אויב מען זוכט איהם נישט.

דער עלטערער אַלעקסאַנדער דיומאַ, האָט אָנגעשריבען דריי מאָל אַזוי פיל ווי דער גרויסער דענקער וואָלטער, וועלכער האָט זיך בעגנוגענט מיט אַנ׳ערך 100 בענדער.

פון אַנ׳אמת גרויסע אַרבייטספעהיגקייט איז בעוועסען די פראַנצויזישע שריפטשטעלערין זשאָרזש זאַנד. זי האָט געשריבען כסדר, אומאויפהערליך, אפילו ביינאַכט אין בעט און בעת זי האָט פערענדיגט אַ ראָמאַן און געזעהן, אַז דער זייגער איז ערשט צוויי ביינאַכט, האָט זי גענומען אַ נייע פעקעל פּאַפּיר און אָנגעהויבען שרייבען אַ נייעם ראָמאַן.

פון די ערפינדערס האָט עדיסאָן דעם גרעסטען אויסדויער און איז מעהר ווי אַלע מאַנאַטיש פערביסען אין זיין אַרבייט. למשל, ביז עס איז איהם געלונגען אויפצושטעלען זיין אַקומולאַטאָרען באַטאַרייע, האָט ער געמוזט דורכמאַכען 50,000 איינצעלנע עקספּערימענטען.

דער בערימטער קאָמפּאָזיטאָר ראָסיני, וועמענס מייסטער ווערק „פריזער פון סעווילע" איז נאָך היינט אַ געוואַלדיג קונסט ווערק, איז געווען אַ געניוס אָבער בעת ראָסיני איז געשטאַנען אויפ׳ן העכסטען פונקט פון זיינע ערפאָלגען, האָט ער פולשטענדיג אויפגעהערט צו אַרבייטען און שאַפען, דעמאָלסט איז ער אַלט געווען 37 יאָהר. זיינע איבעריגע 39 יאָהר האָט ער גאָר נישט געאַרבייט, ער האָט געניג געהאַט פון זיין ערוואָרבענעם רום.

איבעריגענס האָט אויך באַלזאַק נישט פיל געהאַלטען פון פלייסיגקייט. ער האָט זיך געהאַלטען ביי דער מיינונג, אַז קאָלאָסאַלע פלייסיגקייט איז אַ פּריווילעגיע פון בעדייטענדע מענער.

אַ פאַקט איז דאָס, אַז אַ סך געניעס האָבען זיך אַרויסגעוויזען פאַר זייער אַרבייטסזאַמקייט, אָבער דאָך איז דאָס נאָך נישט קיין סימן פון געניאַליטעט.

מאַלטוס איז געווען גערעכט

די ערד איז נישט אימשטאַנד אויסצוהאַלטען די וואַקסענדע צאָהל פון דער בעפעלקערונג

יאָ, מאַלטוס איז געווען גערעכט! צו דעם אויספיהר איז געקומען דער בערימטער פּראָפעסאָר לעסקאָ, אין אַ גאַנצער רייהע גלענצענדע אַרטיקלען וועגען די „פּראָבלעמען פון דער בעפעלקערונג".

מאַלטוס „דער געניאַלער גלח" ווי עס האָט איהם אָנגערופען בשעתו קאַרל מאַרקס, האָט געקוקט און געזעהן, געזעהען אַ סך און צום סוף בעמערקט און אויסגעפיהרט: די וועלט פּראָדוצירט וואָס אַ מאָל אַלץ מעהר זאַכען פון ערשטען געברויך, אָבער גלייכצייטיג וואַקסט די צאָהל מיילער, וואָס עסען דאָס אַלץ אויף אין אַ פיל גרעסערער פּראָפּאָרציע.

אין יאָהר 1800 האָבען געלעבט אויף דער וועלט 850 מיליאָן מענשען, און צום יאָהר 1900 האָט זיך די צאָהל פערדאָפּעלט. איין הונדערט יאָהר האָט געגעבען בעפעלקערונג אַזוי פיל, וויפיל עס האָבען געגעבען די פריהערדיגע אַלע מיליאָן יאָהרען פון זינט עס עקזיסטירט די מענשליכע ראַסע

די צאָהל מענשען פון דער ווייסער ראַסע האָט זיך אין 800 יאָהר ד. ה. פון 1000 ביז 1800-טען יאָהר פערגרעסערט פון 30 ביז 210 מיליאָן; און אין 115 יאָהר ד. ה. פון 1800 ביז 1915 ביז 645 מיליאָן. און דער וואוקס געהט ווייטער. די בעפעלקערונג פון דער ערד פערגרעסערט זיך יעהרליך אויף 12 מיליאָן מענשען. און זאָל דער וואוקס פון דער בעפעלקערונג געהן אונגעשטערט אין אַזאַ טעמפּאָ ווייטער, וועט אין אַ 100 יאָהר אַרום זיין 5 מיליאַרד מענשען און אין אַ 400 יאָהר 171 מיליאַרד מענשען! נישט נאָר עסען, נאָר אפילו צו שטעהען וועט נישט זיין וואו אויף דער ערד!

עס איז געווען אַ האָפנונג אויף דער גוואַלדיגער ענטוויקלונג פון די „וואונדער פון דער טעכניק", וועלכע האָבען בעדאַרפט אין דעם זעלבען טעמפּאָ אויסגעפינען מיטלען אויסצוהאַלטען די צוגעקומענע בעפעלקערונג. דאָס האָט אָבער פערפיהרט. ביי דעם איצטיגען וואוקס פון דער בעפעלקערונג, דאַרף די ערד-אַרבייט יעהרליך פערגרעסערען איהר פּראָדוקציע אויף 23 מיליאָן פּוּנט. און דערווייל זעהען מיר, אַז די בעסטע ערד שוין לאַנג בעאַרבייט, עס איז נאָך געבליבען נישט בעאַרבייט ערד אין אַמעריקאַ און קאַנאַדע, אין סיביר, בראַזיליען און אַרגענטינע, אָבער איין אַמעריקאַ לויט די בערעכענען פון דעם אַגראַר-דעפּאַרטאַמענט דאַרף כדי צו דערגרייכען אַ ווי-פיל עס איז נישט פערגרעסערונג פון דער ערד בעאַרבייטונג אוועקגעבען אַזוי פיל אַרבייט אויף דרענאַזש א. אַ. וו., אַז דאָס קען זיך אויסקויפען נאָר ביי אַ בעדייטענדער העכערונג פון די פּרייזען אויף ברויט. אויך ביי דער אַרבייט דאַרף די מאַקסימאַלע בעפעלקערונג פון די פעראייניגטע שטאַטען זיין 350 מיליאָן, דערביי דאַרפען די אַמעריקאַנער שטרענג בעגרענעצען אויך די קאָנסומציע. עס פערשטעהט זיך, אַז עס קען קיין רעד נישט זיין, וועגען אַרויספיהרען ברויט קיין אייראָפּע. די אַמעריקאַנער וועלען זיך נישט „בעגרענעצען" אין עסען און האָבען אַ שטיקעל אויסגאַנג געפינען אין דעם פערבאָט פון דער אימיגראַציע זאָל זיין וועניגער מיילער.

די „אינטענסיפיקאַציע" (פערשטאַרקונג) פון דער ערד-אַרבייט האָט אויך פערפיהרט און דאָס פאַלען פון דער פרוקטבאַרקייט פון דער ערד פיהלט זיך אַלץ בולט׳ער. דערמיט ערקלעהרט זיך דער פאַטאַלער וואוקס פון יקרות.

און אפשר וועלען נאָך ערפינדערס ווערען אַזעלכע פערבעסערונגען וועגען וועלכע מיר קענען אפילו נישט דענקען? אפשר... אפשר וועט מען קענען אַרויסבעקומען מיט עפּעס כעמישע מיטלען עסענוואַרג פון שטיינער. פון דער לופט.

אפשר וועט מען קאַלאָניזירען דעם מאַרס? אָבער דאָס זענען דערווייל פוסטע גערעדעכצע. אויף וועלכע די ערנסטע וויסענשאַפט שטעלט זיך נישט אָפּ.

מאַלטוס איז געווען גערעכט.

ס׳איז אינטערעסאַנט, אַז די פעלקער האָבען אינסטינקטיוו דערפיהלט די געפאַהר איידער עס האָבען איהם פעסטגעשטעלט די געלעהרטע און פּאָליטיקער. זיי האָבען דערפיהלט און אָנגענומען זייערע מיטלען — און נישט געהערט די געלעהרטע און פּאָליטיקער. וועלכע האָבען טעאָרעטיש געזאָרגט וועגען וואוקס פון דער בעפעלקערונג און פּראַקטיש מורא געהאַט טאַמער וועט אויסמעהלען האַרמאַטען פלייש. און געגען די אייגענע ערוואַרטונגען האָבען די מעהר קולטורעלע פעלקער נעפּאָלגט מאַלטוסען און אויב נישט דורך דעם וועג, וועלכע עס האָט אָנגעוויזען מאַלטוס, איז דורך אַנ׳אַנדערען וועג האָבען זיי זיך בעמיהט צו דערהאַלטען די בעפעלקערונג אין בעגרעניצטע ראַהמען. פראַנקרייך אַ שטייגער מיט איהר 1,9 פּראָצענט געבורטען און כמעט די זעלבע פּראָצענט טויט-פאַלען פיהרט דאָס לאַנד נישט צום אויסשטאַרבען, נאָר צו דערהאַלטען די צאָהל פון דער בעפעלקערונג אויף איין און דער זעלבער הויך. אָבער פראַנקרייך איז אין דעם פאַל געווען נאָר אַ פּיאָנער. ווי עס איז צו זעהען פון דער טאַבעלע, וועלכע עס ברענגט די „פראַנצויזישע עקאָנאָמיקער" פאַר׳ן יאָהר 1925 האָבען אין דעם יאָהר שוין דריי מלוכות ענגלאַנד, שוועדען און די שווייץ בעוויזען נאָך אַ קלענערען פּראָצענט פון געבורטען: 18 פּראָצענט.

אמת, אין די לענדער איז נאָך צו בעמערקען אַ קלייגער וואוקס פון דער בעפעלקערונג, דאָס ערקלעהרט זיך מיט דער קלענער צאָהל שטערבליכקייט אַ דאַנק די היגיענישע פערבעסערונגען, אויך אַ דאַנק דעם, וואָס עס ווערען געבוירען וועניגער קינדער — איז פערקלענערט די צאָהל טויט-פאַלען צווישען די קליינע קינדער, וועלכע האָבען געגעבען אַ גרויסען פּראָצענט פון שטערבליכקייט.

אויך דייטשלאַנד איז געקומען צום שכל און די צאָהל פון די געבורטען אין דייטשלאַנד איז געפאַלען פון 3 פּראָצענט אויף 2 און דער וואוקס פון דער בעפעלקערונג איז געפאַלען פון 1,4 אויף 0,8. אין אַמעריקאַ איז אין די לעצטע 15 יאָהר די צאָהל געבורטען געפאַלען פון 3 אויף 2 פּראָצענט און דער וואוקס פון דער בעפעלקערונג פון 1,4 אויף 1 פּראָצענט.

אַלזאָ, איז די פראַגע געלעזט? זי וואָלט געווען געלעזט, ווען אַלע פעלקער וואָלטען געקומען צו דעם אייגענעם שכל. אָבער דאָס איז גראָדע נישט אַזוי, און דאָ ענטשטעהען אַ גאַנצע רייהע זעהר שווערע פּראָבלעמען, וועלכע עס וועלען דאַרפען געלעזט ווערען דורך די קומענדע דורות.

פ. נאָווי.

די, מיט וועלכע מ'שעהמט זיך

סקיצע פון דוד מיצמאכער

זיי, די שווארץ-אדער בלוי-אויגיקע אלטשעס און מארישעס מיט זייער גאנצער קראם צו זיך צוציהענדיגער — זיי קומען זעלטען אן אין דער קיך פון באלעבאטישע פאר פאלקען; ווייל באלד פאר דער טיר, ווי נאר זיי שטעלען די ערשטע טריט אין דער וועלט אריין, ווערט דער רוב פון זיי איינגעבראכט אין די גרויסשטאטישע שפיל און פערווילונגס-הייזער.

טרעפען אבער אזעלכע, וואס געהן פערביי אומגעשטערט און קומען אן צו דער קלער שטיינערנע קיך-פאדלאגען פון פערמעגליכע הייזער.

מיטעליעהריגע, סאלידע און רוהיגע באלעבאסטעס, וועלכע האלטען שוין קינסטליך אונטער זייער ברוסט שטייפקייט און וועלכע דערציהלען שוין אפט די אומאנגענעמע קילקייט פון וועלקונג, וואס הויבט זיך אן צו שפייטען ארום זיי פון דער אנקומענדיגער עלטער; זיי, די סאלידע באלעבאסטעס, וועלכע האבען אזעלכע שטיל-באשיידענע, פעסט געזעצטע מענער — זיי שרעקען זיך עפעס פאר די אנקומענדיגע יונגע דינסט-מיידלעך.

זיי האבען פיינט די יונגע שטוב-מיידלעכ'ס רייץ, וואס אט דעם רייץ פערמאגען זיי שוין נישט, און וואס האט א כח זיך דורכצושפארען דורך אלע פערמאכטע טירען ביז צום מאנ'ס ווייטליכען קאבינעט.

און דערפאר האבען זיי ליב, אז אין זייערע קיכען זאלען אייביג ארומטאפטשען אלטע, אהן-ציינערדיגע, דזשאמדזשענדיגע גויעס, וועמעס צוקראכענע עקעלדיגקייט זיי פערטראגען זעהר גערן, שוין דערפאר אליין, וואס די זעלבע עקעלדיגקייט קאנען זייערע מענער נישט פערטראגען.

ביים נאכט עסען רופען זיי כסדר בעפעלעריש צום טיש די אלטע גויעס, רעדען-אויס פאר'ן מאן זייערע אלע חסרונות און אומגעלומפערטקייט, מיט דעם געפיהל פון זיכערקייט. אז שפעטער, שוין ליגענדיג אין בעט, וועט זיך דער מאן צוטוליען מיט זאטער, שווער-סאפענדיגער פערליבטקייט.

די פרוי, וועגען וועלכער ס'איז דא איצט די רייד, האט ווייזט אויס, אין דער מינוט פערגעסען אן דער געפאהר. וואס דאס נייע דינסט-מיידעל טראגט אין איהר צוואנציג-יעהריגער בלאנדקייט, אן דעם מאן איהרען, וועלכער זיצט איצט אין ווייטליכען קאבינעט אנ'ארומגעוואלקנטער מיט דעם ציגארען רויך און פיהרט דארט געשעפטען מיט מענשען פון זיין גלייכען. און דערהויפט, ווייזט אויס, האט זי אין דער מינוט פערגעסען אן דעם עיקר, וואס האלט אזוי באלעבאטיש אונטער זייער געגענזייטיגען, זיך-בארענדיגען און שטילשלעפעריגען שלום-בית.

און דערפאר האט זי מיט א גענוי בענדיגער מאס העפליכקייט געפרעגט דער נייאנגעקומענער:

— איז ווי רופט מען אייך?

— מיך? רעגינע!

— זעהר גוט, רעגינע יא, איהר קאנט דא בלייבען.

און הגם נישט דענקענדיג אן גארנישט, האט זי דאך אינסטינקטיוו, ווייטער בעוואגט דאס, וואס עס זאגען אן בעוועגליך זייערע נייע דינסט-מיידלעך די מיטעליעהריגע סאלידע פרויען.

— איהר דארפט זיך דא נישט ספעציעל סטראיען. אט דאס וואס איך פערלאנג יא פון אייך, איז: שפארזאמקייט און ריינקייט אין דער ווירטשאפט.

רעגינע איז געבליבען, און טועדיג איהר ארבייט, געפיליט אין זיך דעם געדאנק וועגען דער מעגליכקייט, אז דער באלעבאס זאל זיך אין איהר פערליבען — וועלכע זאכען טרעפען דאך זעהר אפט. צענדליגער אזעלכע געשיכטען האט זי שוין געלייענט אין פערשידענע ביכער. און אט דער רעגינע'ן, דער אייביגשמאכטענדיגער נשמה, וואס וואוילטאג האט זיך פאר איהר בעהאלטען ערגעץ אונטער די הרי חושך. און זי האט עס נאר געזעהן אין דמיון — האט איהר דערפאר דער געדאנק אזוי שטארק געלאקט.

זי האט אבער גארנישט געקאנט עפעס צוטראכטען, כדי צו מאכען פאר מעגליך אט די מעגליכקייט. אין שעה'ן פון איינזאמקייט האט זי וועגען דעם א סך געקלערט און צוביסלעך געלעטען פון אייגענער אומבעהאלפענקייט, ווייל מעהר ווי א נאגענדיגע זארג איז איהר פון דעם לאנגען טראכטען נישט געבליבען. זי האט נישט גע-אוסט און נישט פערשטאנען, אז צו אזעלכע זאכען דארף זיך צום ווייניגסטען פון אלץ געבען די מיה איהר מוח; אז דאס טוט שוין אהן איהר ווילען לחלוטין יעדעס שטיקעל נאקעט, בלויז שפראצענדיג גליד.

דער מאן, וועגען וועלכען ס'איז דא איצט די רייד, האט באלד בעמערקט די בלאנדקייט, וואס האט מיט אמאל א בלעטער-געטון אין דער סך שטוביגער גרויסקייט זייערער. פון זיין קאבינעט. וואו עס געפינען זיך שטענדיג געשעפטסלייט, האט ער אויפגעהערט די פאר מאל אין טאג אנצוקלינגען אין דער קיך אריין, נאר אליין זיך מטריח געווען דארט אהין, כ"י — ווי נאך קיינמאל נישט זינט ער איז ער — צו בעזעהן אזוי קיינליך און אינטערעסעניג מיט תאווה'דיגער צושמייכלעכקייט:

— די פריילין וועט אזוי גוט זיין מיר אריינגעבען אין קאבינעט א גלאז טעע.

רעגינע האט געענטפערט מיט דינסט-מיידעלשער פערלוירענקייט:

— אך, גאט מייגער! איהר האט דאך געקאנט אנקלינגען. אדער אפשר האט איך נישט דערהערט? ענטשולדיגט!

זיין האנד האט זיך שוועבענדיג און גייציג געגעבען א ציה-אויס, ווי נאך געלד-פאפירלעך. איהר חנ'עוודיג, באלדען-מאכיג גאמבעלע האט א ווייל געגלוהט אין זיינער א דלאניע און די אנדערע האנד זיינע האט ערגעץ אין א ווייך ארט איהרס א קניצל געטון.

— פאר דיר, קעצעלע. איז מיר גאר נישט צו-טייער.

אוראי האבען זיך רעגינע'ס אבי-ים געווארט געגען אזעלכע בעריהרען, הגם איהר גופא, רעגינע'ן, האט עס צומאל הנאה געטון.

אין דער שטוב, וועגען וועלכער ס'איז דא איצט די רייד, איז עפעס אויגענבליקליך אנדערש געווארען. כמורנע אנגעדראסטעלקייט האט זיך אויפגעשטעלט אין אלע פיר ווינקלען מיט אויסגעצויגענע לאפעס און דערשטיקט יעדע מינע פון זאטער און אלעמאל אומגעשטערטער צופרידענקייט, וואס פלעגט אזוי אפט שמייכלען אויף דער פרוי'ס פנים. דעם מאנ'ס געמיט האט זיך שרעקליך געלאנגווייליגט אין דער פרוי'ס אנוועזנהייט, ווייל איהר אנוועזנהייט טאקע האט אויף איהם אן געיאגט די לאנגוויילינקייט

איהר ליבליך קול פרעגט:

— מיר וועלען אפשר געהן אין טעאטער?

און ער. דער מאן, איז אזוי צופרידען פון דעם געניצען, וואס ער גע-ניצט איצט אומאויפהער:

— ניין, מיין טייערע. כ'בין מיד, פערמאטערט. געה אליין. יא געה. מיט פערגעניגען.

איהרע אויגען ווענדען זיך צו דער ווייטליכער קיך-טיר און די בליקען איהרע, וואס טרעפען גלייך אין איהם, רעדען אזוי דייטליך:

„יא, אמת. דאס מייגסטו דאך".

נאר ער, דער ניכטערער און כיטרער געשעפטסמאן וואס ווייסט אזוי גוט דעם מיין פון יעגעמס יעדען ריהר, פערשטעהט עפעס איצט נישט איהרע בליקען און געניצט אזוי צופרידען:

— אויף אנ'אמת, טייערע. געה, געה ווייל דיך גוט.

זי איז אבער אנ'אייזעל-דערצויגענע באלעבאטיש פרומליכע פרוי ווייל זי רעדען אלץ אפטען, אהן פערבעהעלטענישען

— א. גוט.

ער ווייל אויך רעדען אלץ אפטען. און אט האסטו דיר די גאנצע אפענקייט, די גאנצע אויפריכטיגסטע אויפריכטיגקייט:

— כ'וויל נישט לייקענען, טייערע. קילקייט האט זיך פון אייביג-אן ליב אנצואווארימען ביים הייסען.

צווישען זייערע בעטען, וואס שטעהן אזוי צוזאמענגעדריקט איינס נעבען אנדערן, אז ס'איז נישטא אין דער מיט אן ארט פאר א שטרוי אפילו, שטעלט זיך פא א טאווק יעדע נאכט אין דער מיט עפעס עהנל'כעס צו א וואנד. און ס'שלוכצט די פרוי און ס'אטעמט הייס דער מאן, אלץ צו דער ווייטליכער קיך-טיר.

רעגינע'ן ארט דאס אלץ גארנישט, ווייל זי ווייסט נישט פון דעם אלעמען, וואס דא קומט פאר. דער מאן ליבט ז, און איהר ליבען האט זיך עפעס גארנישט געביטען זי אליין, וואס מיט זיך האט זי איבערגעביטען צוויי מענשען. איז געבליבען פונדעסטוועגען דיזעלבע און קלערט היינט, אז וועגען דעם אלעמען, וואס זי האט אמאל אזוי'זעל געטראכט, האט נישט געלוינט אפילו איין קלער צו טון. זי דרעהט זיך ארום צווישען די צוויי מענשען, און וואס מעהר זי דערווייטערט זיי פון זיך, דערנעהנטערט זי אלץ מעהר צו זיך יעדען בעזונדער. אט דאס וואס איז אנומעלטען געשעהן מיט רעגינע'ן, וועט עס טרעפט נישט מיט איהר, וואלט זי דאך קיינמאל נישט געגלויבט, אלץ מיט איהר קאן אזעלכעס טרעפען.

דעמאלט ווען דער מאן איז געזעסען מיט זיינע געשעפטסלייט אנ'ארומגעוואלקנטער מיט ציגארען-רויך. האט די פרוי זי אריינגערופען אין שלאפשטוב און אנהעבענדיג זיך אן איהר האלז — פון וואס רעגינע איז געבליבען שטעהן א בהלה'דיג-פערציטערטע — האט זי אריינגעוויינט אין איהרע אקסלען.

און צום סוף האט זי אויסגעוויינט די גאנצע קנאה, וואס זי טראגט צו איהר, צו רעגינע'ן

רעגינע'ס בלוטען האבען זיך אין דער מינוט געבאדען אין נחת, און אין דערזעלבער מינוט האט רעגינע'ס הארץ עפעס געקלעמט און זיך צעוויינט פון מיטמיהלונג צו דער פרוי.

אימפונגען און זייער בעדייטונג ביים בעקעמפען קראנקהייטען

פון דר. לעאן פוקס

„די פאמיליע פון קראנקען אויף בויך-טיפוס מוז געאימפט ווערן!

„יעדעס קינד מוז געאימפט ווערן געגען פאקען!" (מ'זאגט געוועהנליך: „מען מוז דעם קינד שטעלען פאקען").

„מאכט אייערע קינדער פערהיטונגס-איינשפריצונגען (אימפונגען) געגען שקארלאטין!"

אט אזעלכע און עהנליכע אויסרופען לייענט מען כמעט יעדען טאג אין די צייטונגען און אין פערשידענע אויפרופען. און נישט איינער שטעלט זיך די פראגע, וואס איז דאס אזעלכעס די „אימפונגען", וועלכע דארפען פערהיטען געגען פערשידענע קראנקהייטען.

מיר וועלען זיך בעמיהען אויף ווי ווייט ס'איז מעגליך אין די ראהמען פון א קורצען צייטונגס-ארטיקעל צו ערקלערען די פראגע.

שוין פון כמה יאהרען אן האט מען בעמערקט, אז פערזאנען, וועלכע האבען דורכגעמאכט עפעס א אנשטעקענדע קראנקהייט, זענען שוין געווארען פון דער קראנקהייט, ווי מען קאן זאגען, פערסטראכירט, ד. ה. אז צווייטע מאל אויף איין דערזעלבער קראנקהייט ווערט מען נישט קראנק. דאס איז, פערשטעהט זיך נישט געזאגט וועגען אלע קראנקהייטען, ס'זענען דא אויסנאהמען פון דעם כלל. די דאזיגע בעאבאכטונג איז אפילו אויסגעניצט געווארען שוין פון לאנג אין אינדיען, וואו בשעת פעסט-עפידעמיעס האבען אלע, וועלכע האבען שוין געקרענקט אמאל אויף פעסט (דזשומא), זענען מחויב געווען צו ארבייטען אלס פלעגערס ביי פעסט קראנקע.

די איינוואוינער פון אפריקא האבען בעמערקט, אז ווען מען זאל איינרייבען עמיצען אין די הויט קליינע פארטיקעלעך פון גיפטיגע שלאנגען, ווערט אזעלכער ווידערשטאנדספעהיג געגען א ביס פון א גיפטיגער שלאנג.

וואס ס'קומט פאר אין מענשליכען ארגאניזם, ווען ער געהט אדורך אנ'אנשטעקענדע קראנקהייט, און פארוואס איז א מענש, וועלכער איז איינמאל א דורכגעגאנגען אזא קראנקהייט, שוין פון דערזעלבער קראנקהייט פערהיט, דאס איז געווען בזמן היינטיגען טאג נישט אויפגעקלערט. איין זאך ווייסט מען, אז די פערשידענע בעשעפעניש'לעך, די אזוי-גערופענע באקטעריעס, וועלכע רופען ארויס כל ערליי אנשטעקיגע קראנקהייטען, ווען זיי בעקומען זיך אריין אין בלוט, רופען זיי ארויס דאס ענטשטעהן פון אזעלכע „שטאפען", וועלכע קעמפען מיט די באקטעריעס און מאכען דעריבער דעם מענשליכען ארגאניזם פעהיג צו פערניכטען די באקטעריעס. די „שטאפען" פערבלייבען אין ארגאניזם א לענגערע צייט, נאכדעם ווי דער קראנקער איז בשלום א דורך די קראנקהייט. א דאנק דעם לאזט שוין נישט צו דער ארגאניזם צו ענטוויקלען זיך צום צווייטען מאל דיזעלבע קראנקהייט, ווען די באקטעריעס זאלען אפילו אריינדרינגען אין מענשליכען קערפער, ווייל די „שטאפען" בעקעמפען די באקטעריעס. דאס איז עס טאקע, ווען מען זאגט, אז דער ארגאניזם איז געווארען ווידערשטאנדספעהיג געגען א געוויסער קראנקהייט. פערשטעהט זיך, אז די „שטאפען" זענען ספעציפיש, ד. ה. אז טיפוס-בעקעמפער קאנען נאר פערניכטען די טיפוס-באקטעריעס און נישט, למשל, שקארלאטין-באקטעריעס, דעריבער ווען מען געהט אדורך טיפוס איז מען נאר פערזיכערט געגען טיפוס און נישט למשל, געגען שקארלאטין.

אויב די זאך שטעהט אזוי, איז זעלבסטפערשטענדליך, אז, כדי אבצוהיטען זיך פון וועלכער ס'איז קראנקהייט דארף מען האבען אין בלוט די „שטאפען", וועלכע בעקעמפען די געגעבענע קראנקהייט.

ווי נעהמט מען אבער די שטאפען? דער ערשטער, וועלכער איז געפאלען אויף דער המצאה, ווי אזוי ארויסצורופען אין מענשליכען ארגאניזם דאס ענטשטעהן פון די באקטעריע-בעקעמפער, איז געווען דער ענגלישער דאקטאר דזשענער. ווען מען האט צו פערדאנקען דאס אזוי גערופענע „פאקקען שטעלען", וואס פערהיט געגען פאקען-קראנקהייטען. דזשענער האט בעמערקט, אז די מעלקשען, וועלכע האבען זיך אנגעשטעקט אויף פאקען-קראנקהייט ביי קיה, פלעגען אדורכמאכען א זעהר לייכטע פארם פון פאקען און שפעטער זענען זיי שוין פערזיכערט געווען פון דער שרעקליכער קראנקהייט אויף לאנגע יאהרען. דאס האט דזשענער אויסגענוצט אויף אזא אופן: ער האט איינגעריבען א זעהר קליינע פארציע אייטער פון די פאקען-בלאטערס פון קראנקע בהמות אין דער הויט פון מענשען, וועלכע ער האט געוואלט פערהיטען געגען פאקען-קראנקהייט, א דאנק דעם, איז ביי פערזאנען אדורכגעגאנגען אין א זעהר לייכטער פארם די פאקען-קראנקהייט, אבער דערפאר האבען זיי שוין מעהר נישט מורא געהאט זיך אנצושטעקען פון קראנקע מענשען.

דזשענער'ס פרובען האבען געהאט גרויס ערפאלג און איצט ווייסט שוין יעדער, וואס פאר א געוואלדיגע בעדייטונג ס'האט דאס „פאקען שטעלען", צוליב וועלכען די שרעקליכע פאקען-קראנקהייט, וואס פלעגט אוועקרייסען א גרויסען טייל פון דער מענשהייט, געהערט היינט צו איינער פון די זעלטענע קראנקהייטען. פערשטעהט זיך, אז מיט דער צייט איז דאס פאקען-שטעלען, וועלכעס געהערט צו די ערשטע אימפונגען, א סך פערבעסערט געווארען.

די אמת'ע ענטוויקלונג פון פערשידענע אימפונגען אויף ווימענשאפטליכע יסודות האט אבער אוועקגעשטעלט דער געניאלער פראנצויזישער באקטעריען-פארשער פאסטער. על פי צופאל איז פאסטער געפאלען אויף דער המצאה, ווי אזוי צו שאפען אימפונגען צו א גאנצער רייה קראנקהייטען.

די אימפונגען ווערען צוגעגרייט אויף פאלגענדען אופן: פונ'ם בלוט פון קראנקע ווערען אויסגעהאדעוועט באקטעריעס, וועלכע מען שוואכט אב, צוגעבענדיג פערשידענע דעזינפעקציע-מיטלען אדער האלטענדיג זיי אין א העכערער טעמפעראטור; די באקטעריעס, וועלכע ווערען אויף אזא אופן אבגעשוואכט, לאזט מען אריינשפריצען אין בלוט (ווי ביי סקארלאטין) אדער איינרייבען אין דער הויט (ווי ביי פאקען), די אבגעשוואכטע באקטעריעס רופען ארויס ביי מענשען א לייכטע פארם פון דער געאימפטער קראנקהייט, און בלויז שאפען זיך די נויטיגע „שטאפען", וועלכע וועלען בעקעמפען די באקטעריעס, אויב די לעצטע וועלען אריינדרינגען שפעטער אין דעמזעלבען ארגאניזם. די ווירקונג פון די אימפונגען האלט זיך נאר א געוויסע צייט, וועלכע איז פערשידען ביי פערשידענע קראנקהייטען, פאקען, למשל, אויף 7 ביז 10 יאהר, טיפוס אויף 2 יאהר.

ביי דעם היינטיגען טאג פערמאגט שוין די מעדיצין אימפונגען געגען א גאנצער רייה אנשטעקענדע קראנקהייטען. שלעכט איז, וואס די בעפעלקערונג פערשטעהט נאך נישט ווי געהעריג די בעדייטונג און די וויכטיגקייט פון די פערשידענע אימפונגען און לאזען זיך נישט גערן אימפען. נאך ערגער, מען האלט גאנץ אפט די אימפונגען פאר אנ'אומנישטע אפקומעניש. דאס איז א טרויעריגע ערשיינונג, ווייל גליקליך וועט זיין די מענשהייט, ווען ס'וועט זיך איינגעבען צו בעקומען גוטע אימפונגען געגען אלע קראנקהייטען, וועלכע זענען נאר פערהאנען.

—◆◆—

די ליבעס פון א קייזערין.

היסטארישער ראמאן פון לעבען אין רוסישן קייזערליכן הויף

פון ל. זאכער מאזאך.

(34

די גרעפין האט געקוקט אויף איהם מיט די אויגען, וואס זיינען פערלאפען געווען מיט טרערען. אזוי זיינען האט זי איהם נאך קיינמאל נישט געהערט, בעת דער פרעמדער האט אפגעקערט דעם קאפ, כדי מ'זאל נישט זעהן די טרערען, וואס האבען זיך געקייקעלט איבער זיינע באקע.

זען ראזומאווסקי האט פערענדיגט זיין ליד מיט א שלוכצענדיגען טאן, און וועלכען ס'האט זיך געהערט דער פער'יאוש'טער און סגעשריי פון א'נ'אויף-טויט פערוואונדעטער נשמה, איז דער שיינער, פרעמדער יונגערמאן אויפגעשפרונגען, האט ארומגענומען די גרעפין, איהר א קיש געטון אויף די ליפען מיט פייער און איז א ויסגעלאפען פון'ם צימער.

— ווער איז דער יונגערמאן? — האט ראזומאווסקי געפרעגט אויפגערעגט

— גראף צעזובאראדקא, מיינער א קוזען — האט די גרעפין קאלט געענטפערט.

— דיינער א פערהערער? — האט אזומאווסקי ארויסגעשטאמעלט.

— מעהר ווי דאס.

— א געליבטער?

— פארוואס נישט? — האט די גרעפין זיך צולאכט — איז ער נישט א שיינער, זעלטען-שיינער יונגערמאן?

— דו ליבסט איהם!

— אפשר.

— א, איך ווייס עס, דו ליבסט איהם! — האט ראזומאווסקי אויסגעשריען.

— וואס איז עס? — האט די גרעפין אנגעשריען אויף איהם מיט א שטרענגען טאן — דו ווילסט שפילען דעם אייפערזיכטיגען געליבטען? האסטו פערגעסען, ווער דו ביסט און ווער איך בין — שקלאף!..

— יא, יא, איך האב פערגעסען, אמת! — האט ראזומאווסקי ארויסגעמורמעלט און זיך ארונטערגעלאזט פאר איהר אויף די קני.

— אט אזוי — האט זי זיך אנגערופען — דא איז דיין ריכטיגער פלאץ אויף די קני פאר דיין פריצטע. איך האב דיך דערהויבען און איך קען דיך צוריק ווארפען אין שטויב. דערפאר היט זיך און דערצארען מיך נישט, שקלאף!..

.46

אוועקגעשענקט.

דער ווינטער האט אייגעהילט פעטערבורג אין זיין דימענטענעם שניי-שלייער, די גרעפין שובאלאוו האט שוין ווידער בעוואוינט אין איהר פאלאץ אין דער הויפטשטאט.

זי איז געזעסען אויפ'ן ווייכען סאמעטענעם דיוואן און צו איהרע פיס איז געזעסען איהר שעהנער שקלאף ראזומאווסקי; זיינע אויגען האבען מיט בעגייסטערונג געקוקט אויף איהר, ווייל שוין לאנג איז זי נישט געווען אזוי גנעדיג צו איהם ווי היינט.

זי האט איהם היינט ארויסגעוויזען איהר ליבע ווי קיינמאל נישט, פער'שכור'ט האט זי איהם מיט פייער און מיט בעגייסטערונג האט איהם איבער געזונגען דאס גליק.

זי האט איהרע אויגען נישט געקענט אפרייסען פון זיין פנים, וואס האט אויסגעדריקט די דאזיגע טיפע בעגייסטערונג.

— ביסטו היינט גליקליך, ראזומאווסקי? — האט זי זיך צום סוף אנגערופען.

ער האט א מאך געטון מיט'ן קאפ.

— זעהר גליקליך?

— זעהר.

— וואס וואלסטו געזאגט ווען דו ווייסט, אז דאס דאזיגע גליק איז דאס לעצטע, וואס מיר געניסען צוזאמען? — האט זי געפרעגט מיט א מער'סוד'עטער מינע

— דאס לעצטע, וואס מיינסטו? — האט ראזומאווסק ארויסגעמורמעלט א צושראקענער — דו ליבסט מיך נישט מעהר? א, איך פיל, דו געהערסט מיר נישט מעהר, דו געהערסט אנ'אנדער'ן.

— ניין, אלעקסיי, ביז היינט בין איך דיר געטריי געווען — האט זי ארויסגערעדט מיט אנ'אויפריכטיגען טאן.

— און פון היינט אן ווילסטו געהערען אנ'אנדערען? — האט איהר שקלאף ארויסגעקרעכצט מיט שרעק אינ'ם הארצען.

— ווענען אנ'ערך — האט די גרעפין א שמייכעל געטון, ווארום די דאזיגע סיטואציע האט איהר אנגעהויבען צו אמוזירען.

— יענעם שעהנעם יונגערמאן, דיין קרוב.

— איך טראכט אפילו נישט וועגען דעם.

— דו ליבסט איהם נישט?

— ניין.

— איז דאס אמת?

— אמת, אלעקסיי, איך האב איהם נישט ליב, קיינמאל נישט ליב געהאט, ווי דו מיינסט, אבער — האט זי צוגעגעבען מיט א בייזען שמייכעל — איך האב דיך אוועקגעשענקט צו איהם.

— אוועקגעשענקט! — האט ראזומאווסקי אויסגעשריען מיט שרעק — אוועקגעשענקט! — האט ער זיך נישט געקענט בערויהיגען און געציטערט מיט'ן גאנצען קערפער.

— נו, וואס איז דארט אזוינס? — האט די גרעפין גרייטער גערעדט — דו ביסט איהם געפעלען געווארען און ער וויל דיך האבען, און דו ביסט מיין אייגענטום. קען איך שוין מיט מיין פערמעגען וואס איך וויל?

— געוויס, געוויס — האט ראזומאווסקי געמורמעלט א דערשלאגענער — איך בין דאך דיין אייגענטום, דיין שקלאף, האסטו א רעכט מיך אוועקצושענקען!

— און פון היינט אן וועסטו זיין זיינער — האט די גרעפין גערעדט — און דו ווייסט אליין זיך אפשאצען, אנצוגעהמען פאר ליב דיין ווייטערדיגען גורל. אויף בעסערס מאכסטו נישט האפען. אזוי גוט ווי דיר איז געווען ביי מיר, וועט דיר ביי איהם נישט זיין. ביי מיר ביסטו געווען א פרייער מענש. איצט וועסטו ערשט קענען אפשאצען, ווי גוט דיר איז געווען ביי מיר. איהם וועסטו מוזען פאלגען, א נישט וועט ער דיך דערצו נויטען מיט געוואלד, דו פערשטעהסט?

— א, איך פערשטעה. אז דו האסט מיך קיינמאל נישט ליב געהאט — האט זיך ארויסגעריסען ביי ראזומאווסקי'ן — אז דו קענסט מיך אוועקשענקען, ווי איך וואלט געווען א פערד צי א קוה..

— דו האסט א טעות, איך האב דיך ליב געהאט — האט זי געענטפערט און פערשטעלט מיט דער האנד א געניץ — אבער איצט בין איך מיד פון דיר.

— מיד פון מיר? דערעסען?.. און אז א פערד, וואס איז פריהער געפעלען געווען, דערעסט, פערקויפט מען איהם, צי מען שענקט איהם אוועק..; נו האסט אוועקגעשענקט דאס פערד, אוועקגעשענקט! קען זיך דאס פערד עפעס העלפען?!..

און דער אומגליקליכער האט פערשטעלט דעם פנים מיט ביידע הענד און זיך צעוויינט פאר'יאוש'ט.

אין דער אייגענער צייט האבען זיך שטיל א ריהר געטון די שווערע פארטערען, וואס האבען אפגעטיילט דעם צימער, וואו די גרעפין מיט איהם האבען זיך געפונען, פון א צווייטען צימער. טריט האבען דערנעהנטערט צום דיוואן, וואו די גרעפין איז נאך געזעסען מיט א שמייכעל און האט געקוקט אויף איהר שקלאף, וואס האט שטארק געוויינט, און א קליינע האנד האט פעסט אנגענומען ראזומאווסקי'ן ביים אקסעל און איהם א צי געטון. ער האט זיך א צאפעל געטון, אויפגעהויבען דעם קאפ און דערזעהן דעם שעהנעם יונגערמאן, זיין נייעם בעל-הבית, וועמען מ'האט איהם אוועקגעשענקט.

— ווייסטו, אז דיין פריצה'טע האט דיך אוועקגעשענקט צו מיר? — האט דער יונגערמאן זיך אנגערופען מיט א שטאלצער מינע — אז דו ביסט פון איצט אן מיין שקלאף?

ראזומאווסקי האט געשוויגען. ער האט זיך בלויז אויפגעהויבען פון'ם בעט און אפגעטראטען עטליכע טריט צוריק.

ער האט געוויינט? — האט זיך א קעהר געטון זיין נייער בעל-הבית צו דער גרעפין — איהם איז שווער זיך צו שיידען מיט דיר ווי ס'ווייזט אויס.

— יא. אזוי ווייזט עס אויס — האט די גרעפין געענטפערט און זיך צולאכט.

— נו, איך וועל איהם שוין אויסקורירען פון די געפילען, וואס פאסען נישט פאר א שקלאף — האט דער יונגערמאן געזאגט אין אזא טאן, אז ראזומאווסקי האט א ציטער געטון.

— ער האלט זיך פאר צעהן רעכטס — האט בעמערקט די גרעפין — ווייל ער קען לייענען און שרייבען און זינגען. איך האב מורא, מיין ליבער, אז דו וועסט האבען גענוג צרות פון ביז דו וועסט איהם איינברעכען.

— איך האב גארנישט מורא פאר דעם — האט דער יונגערמאן געענטפערט און א קוק געטון שטרענג אויף זיין בעשענקטען שקלאף — איך וועל מיט איהם קיין לאנגע צערעמאניעס נישט מאכען, אויב נישט מיט גוטען, זענען דא אנדערע מיטלען, דו קענסט דאך מיך?

— דו הערסט, ראזומאווסקי? — האט די גרעפין זיך א קעהר געטון צו איהם מיט א שפאט שער מינע.

און מיטאמאל האט זיך דער שקלאף אויסגעגלייכט און געווארפען א שטאלצען בליק אויף זיין נייעם בעל-הבית אויסגערעדט מיט שטאלט אין קול:

— הער זשע אויס, יונגער פריץ, מיט געוואלד וועסטו דעם ווילען פון א מענשען נישט בויגען. דו קענסט א פערד איינברעכען מיט דער בייטש, אבער נישט דעם ווילען פון א מענשען, וואס פיהלט עס מענשען אין זיך. גאט האט אונז אלעמען בלייך און פריי בעשאפען. ווען איך וויל זיך נישט אונטערווארפען דיינע קאפריזען. וועלען קיין שום מיטלען מיר נישט קענען נויטען דערצו. און אויסלאכען וועל איך דיך. און וואס מעהר יסורים דו וועסט מיר אנטון אלץ מעהר וועל איך דיך אויסלאכען!..

— א, אזוי גאר? וועלען מיר שוין זעהן, דו העלד! — האט א געשריי געטון דער יונגערמאן מיט א בייזען שמייכעל — מיר וועלען זעהן ווי דו וועסט זיך אויסלאכען פון מיר!

ראזומאווסקי האט גאר כעס און ווייטאג גענומען ציטערען ווי א בלאט, דערנאך האט ער זיך פלוצים א ווארף געטון צו דער גרעפין, צו זיין געליבטער, צו די פיס און אנגעהויבען איהר צו בעטען:

(פארטזעצונג קומט).

הומאר — דער קונדרס — מאטירע

נישט קיין קויהלען, נאר א טכוה...

לאדוער, באלוטער קבצנים —
טאנצען זאלט איהר, הוליען, קוועלען:
אויפ'ן בייזען קאלטען ווינטער
וועט קיין מקוה אייך נישט פעהלען...

אז ר' העניך איז א מזיק
איז פאר קיינעם נישט פערהוילען,
וועט ער אייך א מקוה בויען,
וועלכע ווארימט מעהר ווי קויהלען...

געלד פאר ארימע אויף קויהלען?
א בזיון איז עס... כ'לעבען
אויף אזא הבל הבלים
קען די גמינע גארנישט געבען...

קויהלען ווארעמט נאר דעם חומר,
קויהלען—פע!.. ס'פאסט פאר גוים..
מקוה ווארעמט די נשמה,
מקוה רייניגט די חטאים...

וועלען מיר זיך טובל'ען טונקען
וועט אונז בעסער זיין אין פוילען —
ריין פון כל'ערליי חטאים,
און ממילא ריין פון קויהלען!

גראף כאלי.

נישט דערלעבט דעם נחת.

אנ'ארימע יודענע, וועלפע האט אפגענומען צוויי הונדערט דאלאר אסעקוראציע פאר איהר מאנ'ס טויט האט געזאגט:

— „א גאנצען לעבען האט זיך נעבעך דער אלטער שרעקליך געפלאגט, און איצט, אז גאט האט שוין צוגעשיקט די ישועה, דארף ער גאר נעהמען און אוועקשטארבען."

נאר ארויס פון קאפ.

א בעל הבית איז אנגעקלאגט געווארען פון זיין שכן פאר בעליידיגען איהם.

— האט איהר אייער שכן אנגערופען גנב?

— ניין, דאס האב איך גראד פערגעסען.

א ריכטיגער סימן.

— אייער פאטער האט געמוזט זיין א גרויסער מענש.

— וואס פאלט אייך איין?

— איך האב ערגיץ געלייענט, אז בערימטע פאטער'ס האבען קינדער אידיאטען.

מיר לייענען אין די צייטונגען:

— אויף מארגען נאך דער חתונה האט זיך א יונגערמאן דערטרונקען —

ער איז געווען געלאפען פון פייער אין וואסער...

— א לאדזער מיידעל האט זיך פערליבט אין א וויענער פוטבאליסט און וויל מיט איהם חתונה האבען

וויענער פוטבאליסט, האסט אודאי נישט בעוואוסט, וואו די קויל וועט דיך טרעפען!..,

— א בערימטער געלעהרטער האט אויסגעפונען אנ'אפאראט, וואס ווייזט די מאס ליבע פון איינעם צום צווייטען —

אומגליקליכער מענש, וואס דו ביזט! האסט דאך צושטערט דעם פאמיליען-לעבען...

— א פרוי האט די גאנצע צייט פון איהר לעבען מיט כל-ערליי מיטלען אויסבעהאלטען איהרע יאהרען און א מינוט פאר'ן טויט האט זי פערברענט איהר פאס —

איהרע יאהרען, קענטיג, האבען ביי איהר געהאט „געברענטע יאהרען".

מאה.

קידוש השם.

חיימ'ס פאטער האט זיך איינגעשפארט, אז זיין זוהן מוז חתונה האבען נאר מיט א פרומער כלה, ווייל ער וויל האבען א שנור א יראת שמים. קומט איינמאל אריין א שדכן צו חיים'ן אין שטוב און שלאגט פאר פאר איהם א שידוך. דער פאטער אויסהערענדיג אלע מעלות פון דער כלה ווענדעט זיך צום שדכן:

— זאגט מיר נאר, זי איז א פרומע?

— געוויס! — ענטפערט דער שדכן.

— מיט וואס קענט איהר מיר דאס איבערצייגען?

— וואס הייסט מיט וואס? יענע יירט נעבעך שטארק צוליב איהר גלויבען.

— פארוואס ליידט זי? עפעס מעהר ווי אלע יודישע טעכטער? - פערשטעהט נישט דער מחותן.

— פארוואס? ווייל זי גלויבט שטארק אלע בחורים... זי האט זי שוין א „פעקעל" צרות פאר'ן גלויבען.

נישט קיין קונץ.

יונה: וואס זאגסטו צו דער ווארשאווער פאליציי, אט א קונץ, דאך געפאקט דעם באנדיט זשעלינסקי, און אויף אן אמת געפאקט.

חיים: אויך מיר א קונץ ביי היינטיגע צייט צו פאקען א באנדיט זאל בעסער די פאליציי בעווייזען א קונץ און פאקען היינט אנ'ארנטליכען מענש.

עס וואלט...

עס וואלט פוילען געווען א לאנד
א גאלדען! לאנד וואס בליהט,
ווען מיינצן ס'זאל א יעדער
— גוט איז וואס ער טוט

עס וואלט פוילען זיין א לאנד —
א לאנד פון חלב ודבש,
ווען האבען זאל אויף די אקסעל
דער פאליטיקער דעם ראש.

עס וואלט דער טיים געהאט א מעלה,
דאס וואס ער איז קיום;
שעהנער וואלט געווען די מעלה,
ווען ער ווערט אויך שטום...

עס וואלט פוילען געווען א לאנד —
א גאלדען לאנד וואס בליהט
ווען נישט טראכטען זאל דער „פריץ"
— „וואו די יודען האבען גערוהט..."

פישקע.

סוחר'יש גערעדט.

בחור: (א סוחר) איך ערלויב מיר צו בעטען די האנד פון אייער טאכטער.

מחותן: זענט איהר אבער אנ'ארנטליכער מענש?

בחור: די גאנצע סוחר'ישע וועלט קען מיך פאר אנ'ארנטליכען, כ'האב נאך קיינמאל קיינעמ'ס נישט ארייגעכאפט. פונקט אין דריי חדשים האט איהר אייער טאכטער צוריק...

קינדער-וועגעלעך
מעטאלענע בעטלעך, מאטראַ-
צען צו בעטען, „PATENT“
אין אמבעקוועמסטען און
אמביליגסטען
„DOBROPOL“
Piotrk. 73 (אין הויף)

Dr. S. SZNITKIND
Piotrkowska 14
הויט-און וענער. קראַנקה.
עמפפאַנגס-שעה'ן פון 9—11
פריה פון 1 ביז 4 נאָכמ. און
פון 7 ביז 9 אָווענד. 845

כ'בעשולדיג איך, מאדאם!!
אז איהר קענט נישט דעם וואַש-פראַשעק
„BLASK“ 30% אָדער „MEWA“ 45%
און דעריבער ברענגט עס איך שאָדען.

דער פראָשעק „BLASK“ ענטהאַלט 30% און דער פּראָשעק „MEWA“ 45% פון בעסטען זייף, מאכען אויסגעצייכענט ווייס די וועש, נישט-צישעדיגענדיג זי.

עס נעפינט זיך אויך גלייכצייטיג אין פערקויף און האַנדעל די בעסטע אראמאַט-זייף צום וואַשען

„MEWA“

צו בעקומען איבעראל!

וואַנט חענען אייער געזונד!

די „שווייצארישע ביטערע קריי-טער“ (מיט דער מאַרקע „Kogut“) זענען ענטשפּרעכענד ביי מאַגען-קראַנקהייטען קישקעס, אבסטרוקציעס און גאַל-שטיינער.

„Szwajcarskie Gorzkie Zioła“
זענען א מילד און נאַטורעל דורכרייניגונגס-מיטעל, וואָס פערלייכטערט די פונקציעס פון די פערדייאונגס-אָרגאַנען און ווירקען געגען דיקקייט. די „שווייצאַרישע ביטערע קרייטער“ ערוועקען אַפּעטיט.

עס פערקויפען די אַפּטייקען און סקלאַד אַפּטעקשנעס א שאַכטעל צו 1.50 זל. הויפּט-סקלאַד איז די אַפּטייק פון
A. Gąsecki Warszawa, ul Leszno 41
מיר שיקען אַרויס אַמוועניגסטען 2 שאַכטלען נאָכ'ן ערהאַלטען פון 4.30 זל. (מיט איבערשיקען). 1462

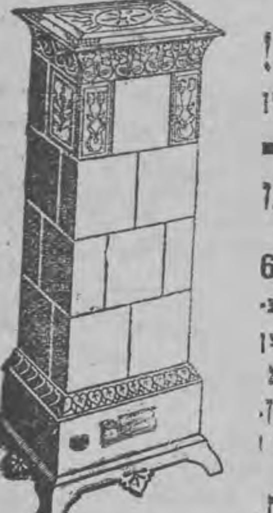

אכטונג,
צום סעזאָן!
די בעוואוסטע פאבריק פון
שאמאט-
אייוועןאון הוכען
– פון –
וואָלטשאַנסקא 63
איז אויך צום היי יעהריגען סע-
זאָן פערזעהען מיט א גרויסען
אויסוואַל פון פעי שיידענע שא
מאט-אייווען און הוכען.
ביליג! רעעל און פינקטליך!
1930 מיט אכטונג
ש. ראָזענבלום.
פריוואַט-וואוינונג דזיערנאַ 24.

מעבעל
האַמפּלעט-איינריכטונגען ווי אויך ענצעל. קוי-
פעי אַלץ ביי די עלטעסטע סאָלידע פירמע
I. M. TERKELTAUB
12 NARUTOWICZA 12
- Tel. 34-18 -
w podwórzu.
זייל דאָרט איז די בעסטע אויסאַרבייטונג!
די ביליגסטע פרייזען בעקוועהמסטע בעדינגונגען!

מעבעל
שלאַפצימערן, עסצימערן, מערכען-גאַבינע-
טען, סאַרצימערן, הוכען-איינריכטונגע ווי
אויך איינצעלנע מעבעל-געגענשטאַנדען צו צוגענג-
ליכע פרייזען אויף בעקוועמע בעדינגונגען
699 קען מען בעקומען נור אויף
9 Zawadzka 5 (אויפ'ן הויף).

Dr. SZAJEROWICZ
Trauguta (Krótka) Nr. 8
פרויען-קראַנקהייטען
עמפפאַנגט פון 9—11 פריה און פון 5—7 אין אָווענד און דער לעטשניצע „סאַניטאַס“ (צעגעלנ. 29) פון 11 ביז 1 מיטאָג. 829

מעטאַלען:
דראָהט, שטאַנגען, רעהרען אויס מעש, קופּער ניידזילבער, אלומיניום, בליי א. ז. וו. צינקבלעך רויה, און פערניקעלט, פערניקעלטע שטאהלבלעך, צינק אין גאַנצען, געריפטע אלומיניום-בלעך, פראַפּילען אויס מעש און אלומיניום, אייזען-רעהרען איבערגעצויגען מיט מעש, קופּערניטען, ניקעלאַנאָדען, טיגלען א. ז. וו.
ליפערט שנעל און ביליגסט
Ch. Grün, Warszawa, Nalewki 11
Tel. 17-64 i 89-64.
איינקויף פון מעטאַל-שמעלץ (חוץ אייזען) אויך אויסטויש אויף נייע מעטאַלען.

בעקאַנטמאַכונג.
די בעוואוסטע וואַר-שאַווער פירמע א. ג. **J. KRZYPOW** האָט ערעפענט -:- אין -:-
לאָדז, 16 בענעדיקטא 16
א מעבעל-לאַגער
קויפט און פערקויפט אַלערליי מעבעל, דיוואַנעס, ניי-מאַשינען ווי אויך גאַרדע-ראָבען, אַנטיקען און פעלצען, כ'קויף פיאַנינאָס, און כ'צאָהל די העכסטע פרייזען קומט און איבערצייגט אייך
289

איך מאַך בעקאַנט מיינע קונדשאַפט, אַז נאָך מיין צוריקקעהר האָב איך ערעפענט א
טאַפּעציר-ווערקשטעל
אויף פּאָלודניאָווא 4 (נעבען'ן אין הויף) און בעזיץ אויף לאַגער פאָלגענדע געגענשטענדע ווי: אטאַמאַנען, קאָזעטקעס, געבעטע שטיהל אַלעס צו ביליגע פרייזען און בעקוועמע בעדינגונגען.
679 מיט אַכטונג **ח. געפנער און מ. פאַהאיס**
(פריהער פלאַץ וואָלנאָשטשי 2)
כ'נעהם אויך אָן פערשידענע רעפּאַראַטורען און דעקאָראַציאָנס-אַרבייטען.

727
שלאָסער-מעכאַנישער
יעהרליכער קורס
ביי דער אינדוסטריע-שולע פּאָמאָרסקא 48.
איינשרייבונגען קומען פאַר.—קאַנצעלאַריע איז טעטיג פון 10—2 נ. מ. און פון 7—9 אָוו. אונטעריכט פון 5—9 אָווענד. שול-געלד 10 זל. מאָנאַטליך.

שעהן
און שנעל שרייבען
קאַליגראַף ל. בערמאַן
פון זאַוואַדזקא 4, האָט זיך
איבערגעצויגען אויף
דזשעלנאַ 42, וואָהנ. 13.
די ערגסטע צובראָכענע שריפט
ווערט אויסגעבעסערט אין 15
טעג. דער, וואָס קאָן גאָרנישט,
קאָן זיך אויסלערנען גוט שרייבען א יודישען בריף אין 3 וואָכען.

א פראַנט-
געוועלב
מיט א גרויס שויפענסטער
מיט אַלע איינריכטונגען,
ווי אויך א שטוב מיט 2
פענסטער אויפ'ן 1. שטאָק,
ווערט איבערצוגעבען.
צו ערפאַהרען אין אָרט.

זאָל גאַנץ לאָדז וויסען, אַז דאָס
מעבעל-געשעפט
פון פלאַטאָווימש איז רעכט
145 פּעטריקאָווער 145 אין הויף
האָט זיך פערגרעסערט און בעזיצט אויף לאַגער אגר. אויסוואַל פון
שלאַף-צימער, עס-צימער, ביוראָ-איינריכטונג
הוכען-מעבעל, ווי אויך ענצעל-געגענשטענדע
אַלעס פון אייגענע אויסאַרבייטונג
בעמערקונג: מיר קויפען אויך גענוצט מעבעל
387 און צאָהלען די העכסטע פרייזען.
פאָר באַר! אויף וועקסעל!

דאַנטיסט און צאָהנטעכניק
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָווענד.
פרייזען ביליגע! בעראַטונג אָהן געצאָהלט

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיאָטרקאָווער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	3—4
ד"ר הערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	9—12 4—5.30
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	10—12 5—6.30
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכט קר.	12—2
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גמיטוג. קר.	1—3
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12.30—
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1—½2
ד"ר בערנסאָ	פרויען און געבורטס הילף	3—4

קוואַרץ-לאַמפּע, שפר. ר.-שטראַהלען ווי שטאַבלען א. ז. וו. פּאָק.-ינשטעלע, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אינ-האַלאַציעס, מאַסאַזשען, עלעקטרוליזאַציע, האָרמאַציעס אויף פערלאַנג — היזשען אין שטוב. און לאַבאָראַטאָריום אַנאַליזען פון בלוט, אורין, און אַלע אַנדערע צוועקע. 712
אימפּונגען געגען שאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א
דענטיסטישער קאַבינעט
עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-דאָקט.	3 נ. מ.
ד"ר לאָזשינסקא סטאַר אַלאַסקא	צאָהן-דאָקט.	3—7.30

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

גרויסער אויסוואַהל פון פערשידענע
פעלץ-וואַרע.
בעשטעלונגען ווערען שנעל און רעעל אויסגעפיהרט מיט גוטע בעדינגונגען
א. פישעראָוויטש, לאָדז,
דזשעלנאַ 12, פראָנט I. שטאָק, טעל. 34-66

בכל המקום אשר אזכיר את שמי
אבא אליך וברכתיך
איך האָב די עהרע מיטצוטיילען, אַז איך האָב מיין ביוראָ איבערגעטראַגען פון פּעטריקאָווער 18 אויף
17 פּעטריקאָווער 17
2-טען הויף, פּאַרטער. דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52.
וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען
אַלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאַוו, קלאָזולעס, זאָבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַראַ-ציעס, רעקורסעס — וועגען ראַנצעסיעס און קאָמיסאַריאַט-רוזשאַנדו, ביטעס צו אַלע פּאָ-ליציי-בעצירקען, שותפות-אַקטעז, סטאַטו-טען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דעראַזיזיעס, קאָרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. 503
רעכט-קאָנסולענט י. מאַנעלא
פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52.
שנעל, רעעל און ביליג!

אכטונג! אין מיין ערשטקלאַסיגער אכטונג!
קירזשנער
ווערען אָנגענומען זעמס-ליכע פעלץ-אויסאַר-בייטונגען, פון אייגענער און אָנפערטראַויטע וואַרען צו ביליגע פרייזען. גוטע בעדינגונגען.
מ. שאַליט, פּעטריקאָווער 33

19
פֿרייטאָג
י"ג
כסלו תרפ"ז

נאָוועמבער
זון-אויפֿגאַנג 6,13
זון-אונטערגאַנג 4,27
לענג פֿון טאָג 11
ליכט-צינדען 3–15

קאָנטראָל-פֿערזאַמלונגען.

הייגט, פֿרייטאָג, דעם 19-טען נאָוועמבער קומען פֿאָר די קאָנטראָל-פֿערזאַמלונגען פֿון די קאַטעגאָריעס A, C, Cı פֿון די פּערזאָנען, וועלכע האָבען זיך צוליב פֿערשידענע סיבות נישט געשטעלט צו די קאָנטראָל-פֿערזאַמלונגען אין 1925

די קאָנטראָל-פֿערזאַמלונגען וועלען פֿאָרקומען לויט'ן פֿאָלגענדען סדר:

יאָהרגאַנג 1890.

(קאָנסטאַנטינער 81) די, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות A, B, C, D, E, F, G, H, I, J
מאָרגען שבת – K, L, Ł, M, N.

יאָהרגאַנג 1893

(לעשנאָ 9) די, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות Wd–Wa
מאָרגען שבת – We – Wk

יאָהרגאַנג 1894.

(קאָנסטאַנטינער 62) די, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות Sy So
מאָרגען שבת – Ssn – Sza

יאָהרגאַנג 1895.

(קאָנסטאַנטינער 81) די, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות A B, C, D, E, F
מאָרגען שבת – G, H, I, J, L.

יאָהרגאַנג 1898.

(סקלאָדאָווא 40) די, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן די אותיות Sy–So
מאָרגען שבת – Szn – Sza

צו די פֿערזאַמלונגען דאַרף מען זיך מעלדען פּונקט 9 אַ זייגער אין דערפֿריה מיטנעמענדיג מיט זיך דאָס מיליטער-ביכעל מאָביליזאַציאָנס-קאַרטע און אַנדערע מיליטער-דאָקומענטען. די, וועלכע וועלען זיך נישט שטעלען וועלען שטרענג בעשטראָפֿט ווערען.

קאַנאַליזאַציע

אויפֿ'ן פֿרייהייטס-פּלאַץ.

(ב) פֿון מאָהנטאָג אָן ווערט אויפֿ'ן פֿרייהייטס-פּלאַץ דורכגעפֿיהרט די קאַנאַליזאַציע אַרבייטען אַרום סקווער, וואָס ס'וועט שטעהן דער קאָשטשושקאָ דענקמאָל.

"נותן-לחם".

לעגאַליזירט אַ נייעם פֿעראיין.

( ) די מאַכט האָט לעגאַליזירט אַ נייעם פֿילאַנטראָפּישען פֿעראיין אין לאָדז אונטער'ן נאָמען "נותן-לחם".

ווידער וועגען הוכאסטע פֿאַר יוד. קראַנקע.

(*) אין 1918 י. איז אַ טאָמאַשאָווער איינוואוינער אַ יוד, וועלכער האָט צו יענער צייט געוואוינט אין לאָדז קראַנק געוואָרען און איז צוגענומען געוואָרען צו היילען אין אַ שפּיטאָל. פֿאַר דער צייט קומט פֿון איהם צו צאָהלען 142 מאַרק די אויפֿזיכטס-מאַכט האָט זיך דעריבער געווענדעט צו דער קהלה מיט אַ פֿאָדערונג צו בעצאָהלען די סומע. דער פֿאָרזיצער פֿון דער אַלטער קהלה דאָזאָר ג. ניימאַן האָט אין אַ בריף צום רעגירונגס-קאָמיסאַר פֿון 21. מאַי 1918 געענטפֿערט, אַז לויט'ן אַלטען רוס שבן געזעץ דאַרף פֿאַר'ן קראַנקען בעצאָהלען די גמינע, וואו ער האָט לעצטענס געוואוינט ד. ה. אין בעטרעפֿענדען פֿאַל – די לאָדזער קהלה. דער לאָדזער שטאָט-ראַט האָט אָבער אויף אַ זיצונג, וואָס איז פֿאָרגעקומען דעם 24. יאַנואַר 1918 בעשלאָסען אָפּצושאַפֿען די אַלטע אָרדנונג און דעקען די הייל-קאָסטען פֿון אַלע לאָדזער איינוואוינער אומאָפּהענגיג פֿון זייער גלויבען און נאַציאָנאַליטעט. דעריבער וועט די יודישע קהלה די געפֿאָדערטע 142 מאַרק נישט בעצאָהלען. זייט דאַן געהט אַ קאָרעספּאָנדענץ צווישען דער יודישער קהלה מיט פֿערשידענע אינסטאַנצען. (וואַלאָריזירט וועט דער בעטראָג איצט בעטרעפֿען אַ פּאָר זלאָטעס), איצט האָט די קהלה-פֿערוואַלטונג, ווידער בעקומען אַן אויפֿפֿאָדערונג צו בעצאָהלען די 142 מאַרק. די קהלה-פֿערוואַלטונג האָט בעשלאָסען אַז דער שטאַנדפּונקט פֿון דער אַלטער פֿערוואַלטונג איז געווען אַ ריכטיגער און האָט זיך אָפּגעזאָגט דעם געפֿאָדערטען סכום צו בעצאָהלען.

פֿאַר אונזער געזונד'ס-וועגען.

פּלענאַר-זיצונג פֿון דער פֿערוואַלטונג פֿון "טאָז".

די טאָג איז אין לאָקאַל פֿון "טאָז" אַנדרושעווסקיא 1, אונטער דעם פֿאָרזיץ פֿון ד"ר א. גאָלדמאַן פֿאָרגעקומען אַ פּלענאַר-זיצונג פֿון דער פֿערוואַלטונג פֿון דער לאָדזער אָפּטיילונג "טאָז".

אויף דער טאָג-אָרדנונג זענען געווען פֿראַגען פֿון אויסעראָרדענטליכער וויכטיגקייט. אינזש. לעבענהאַפֿט האָט אָפּגעגעבען אַ בעריכט וועגען די אַרבייטען פֿון דער קאָמיסיע פֿון בויען דעם נייעם פּאַווילאָן אין די זומער-קאָלאָניעס פֿון דער געזעלשאַפֿט. די קאָמיסיע איז געווען אויף דעם אָרט און האָט נעמאָרשט אַלע שלעכטע זייטען פֿון די אַלטע געביידעס. דער נייער פּאַווילאָן וועט זיין אַ 1-שטאָקיגער (פּאַרטער און 1 שטאָק), וועט האָבען 4 גרויסע זאַלען צו 2 אויף 1 שטאָק – אויף 20 קינדער אין יעדען זאַל – סך-הכל אויף 80 קינדער. אין דער נייער געביידע וועט זיין אַ ספּעציעלע וועראַנדע וואו קינדער וועלען קענען דורכמאַכען ליגע-קורען אויף דער פֿרישער לופֿט, אַ בעזונדער זאַל אויף עסען און אַ בעזונדער זאַל אויף שפּילען זיך אין פֿאַל פֿון אַ שלעכט וועטער.

פֿרוי ד"ר מרגוליס האָט אין נאָמען פֿון דער קינדער-דאָקטוירים-סעקציע אָפּגעגעבען אַ בעריכט וועגען איינאָרדנען אין לאָקאַל פֿון "טאָז" אַ זויגלינגס היים פֿאָרלויפֿיג אויף 20 זויג-קינדער.

ס'איז בעטראַכט געוואָרען די פֿראַגע וועגען אָרגאַניזירען אַן אַמבולאַטאָריום פֿאַר שול-קינדער. נאָך לענגערע דעבאַטען איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז ד"ר גאָל פֿון זאָל אויף דער קומענדיגער זיצונג צושטעלען אַ גענויעם פּראָיעקט וועגען דער פֿאָרם און אָרט פֿון שול-אַמבולאַטאָריום ווי אויך די פֿראַגע וועגען מעדיקאַמענטען און היילונגס-מיטלען פֿאַר די קינדער.

די פֿערוואַלטונג האָט בעשטעטיגט די אַרבייט פֿון פּרעזידיום פֿון לעצטען חודש, ס'איז בעשטעטיגט געוואָרען צו עפֿענען אַ פֿיליע אין בלויט אויף פּלאַץ קאָשטשעלנע 4 און איינאָרדנען דאָרט נאָך אַ בעראַטונגס-שטעל פֿאַר מוטערס מיט זויג-קינדער, וואו ס'ווערען אַרויסגעגעבען מילך פֿאַר די מוטער'ס און הייל- און נאַהרונגס-מישונגען פֿאַר זייערע זויג-קינדער. אין נייעם לאָקאַל וועט אויך זיין אַ בעראַטונגס-שטעל פֿאַר שוואַנגער-פֿרויען.

ס'איז אין אַכט-גענומען געוואָרען די בעמיהונגען פֿון פּרעזידיום צו עפֿענען און בערברייטערן די טעטיגקייט פֿון דער מילך-קיך (טראָפּען מילך) און דעגפּיסטישען קאַבינעט פֿאַר שול-קינדער.

צום סוף האָט ד"ר גאָלדמאַן געמאָלדען די פֿערזאַמעלטע וועגען טויט פֿון ד"ר ל. פּינקוס – איינעם פֿון גרינדער פֿון "טאָז", געוועזענער מיטגליד פֿון דער פֿערוואַלטונג, וועלכער האָט פֿיל מיה, אַרבייט און ענערגיע אָפּגעגעבען דער פֿערוואַלטונג. אויף דעם פֿאָרשלאָג פֿון ד"ר גאָלדמאַן האָבען די פֿערזאַמעלטע בעעהרט דאָס אָנדענקען פֿון פֿערשטאָרבענעם מיט אויפֿשטעהן פֿון די ערטער.

קאָנפֿיסקירט דעם "ווילנער טאָג"

אָבער די קאָנפֿיסקאַציע באַלד אָפּגענומען.

דינסטאָג איז אין ווילנאָ קאָנפֿיסקירט געוואָרען דורכ'ן רעגירונגס קאָמיסאַריאַט דער "ווילנער טאָג" פֿאַר אַן אַרטיקעל פֿון אונזער מיטאַרבייטער ב. וויגנער אונטער'ן קעפּעל "זשירנאָליסטען, הזהרו בדבריכם" דער דאָזיגער אַרטיקעל איז געווען געדרוקט אין "נייעם פֿאָלקסבלאַט" אין נומער פֿון פֿערגאַנגענעם פֿרייטאָג.

די רעדאַקציע פֿון טאָג האָט זיך מכח דעם ענין געווענדעט אין וואָיעוואָדשאַפֿט. דער שעף פֿון דער זיכערהייטס-אָפּטיילונג אין דער וואָיעוואָדזשאַפֿט ה' ראַקאָווסקי, האָט ערקלעהרט, אַז די צייטונג איז אינגאַנצען גאָרנישט געוואָרען קאָנפֿיסקירט. די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט היט שטרענג אָפּ דעם נייעם פּרעסע-דעקרעט, לויט דעם וואָ זיגען דעקרעט האָט דער רעגירונגס קאָמיסאַריאַט בכלל נישט קיין רעכט צו קאָנפֿיסקירען אַ צייטונג. קאָנפֿיסקירען קען נאָר די וואָיעוואָדזשאַפֿט, דער רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט קען נאָר צייטווייליג פֿערהאַלטען איהר קאָלפּאָרטאַזש (פֿערקויף), ביז וואַנען דער וואָיעוואָדע אַמט קאָנפֿיסקירט זי.

אין דעם פֿאַל מיט'ן "ווילנער טאָג" האָט דער רעגירונגס קאָמיסאַריאַט די צייטונג נאָר צייטווייליג פֿערהאַלטען. די וואָיעוואָדזשאַפֿט האָט אָבער אין אַרטיקעל נישט געפֿונען קיין שום פֿערברעכען. צוליב וועלכען מען זאָל די צייטונג קענען קאָנפֿיסקירען און האָט דעריבער גלייך פֿעראָרדנט, מען זאָל אַלע צייטונגען אומקערען צוריק.

רשימות פֿון די יאָהרגענג: 1906, 1905 און 1904.

אַלע מענער, וועלכע זענען געבוירען אין יאָהר 1906

און אויך 1905 און 1904, וועלכע זענען נאָך ביז איצט נישט אריינגעצויגען געוואָרען אין די סאָבאָר-רשימות, אָדער זיי זענען נאָך נישט געשטאַנען פֿאַר דער פֿאָבאָר-קאָמיסיע דאַרפֿען זיך פֿערזענליך מעלדען צו די רשימות אין לאָקאַל פֿון מיליטעריש-פֿאַל צייאישען ביוראָ אויף טראַוגיטאַ 10 אין די שעה'ן פֿון 8 אין דערפֿריה ביז 3 נאָכמ. שבת – פֿון 8 ביז האַלב 2.

יאָהרגאַנג 1906.

הייגט ד. 19. די, וועמענס פֿאַמיליען נעמען ס'הויבען זיך אָן מיט די אותיות Fe ביז Fa E D,
מאָרגען שבת – F ביז'ן סוף, Ge–Ga

לאָטעריע

"שיענקעוויטשובקאַ".

לויט דער איניציאַטיווע פֿון קאָמיטעט "שיענקיעוויטשובקאַ" ווערט אָרגאַניזירט אַ גרויסע סאַנטען-לאָטעריע אויף צו געווינען: אַן אויטאָ. מאָטאָציקל. פּיאַנינאָ און אַ דריטע ווערטפֿולע זאַכען. אַ לאָס פֿון 2 נומערען קאָסט 1 זלאָטי. צו בעקומען אויף פּעטריקויער 82.

רות רענע

האָט גרויס ערפֿאָלג אין לאָנדאָן.

די יונגע, טאַלאַנטפֿולע לאָדזער זינגערין פֿרל. רות רענע, וועלכע האָט געהאַט גרויס ערפֿאָלג בעת איהרע אויפֿטריטען אין גאַנץ פּוילען אויף קאָנצערטען צוזאַמען מיט ווינאַגראַדאָוו'ן און אויף אייגענע קאָנצערטען – טרעט איצט אויף אין לאָנדאָנער יודישען פּאַוויליאָן-טעאַטער.

די יודישע ענגלישע פּרעסע ווידמעט פֿרל. רות רענע וואַרימע אַרטיקלען און רעצענזיעס.

פֿרל. רענע ענטציקט דעם לאָנדאָנער יודישען טעאַטער-עולם מיט איהר שעהנעם זינגען און אינטערפּרעטירען די יודישע פֿאָלקס מאָטיוון.

ווי אַזוי וועט געגעבען ווערען די שטיצע איז לעבענסמיטעל-פּראָדוקטען.

(ד) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעשטימען פֿאַר די אַרבייטסלאָזע אין לאָדז אַ האַלבען מיליאָן זלאָטעס לעבענסמיטעל-פּראָדוקטען, האָט די לאָדזער וואָיעוואָדזשאַפֿט דערהאַלטען אַ בריף פֿון אַרבייטס - מיניסטעריום וועגען דעם אופֿן, ווי אַזוי די שטיצע דאַרף געגעבען ווערען.

אַרבייטסלאָזע בחורים וועלען בעקומען 1 צענטנער מיטעל קאַרטאָפֿעל און 5 קילאָ קאָרן-מעהל; די, וואָס האָבען אַ פֿאַמיליע צון 3 4 פּערזאָן–2 צענטנער קאַרטאָפֿעל און 10 קילאָ מעהל; מיט אַ גרעסערע פֿאַמיליע, איבער 4 פּערזאָן - 3 צענטנער קאַרטאָפֿעל און 20 קילאָ מעהל.

די קאָסטען פֿון די פּראָדוקטען טאָרען נישט איבערשטייגען: פֿאַר בחורים 13 זלאָטעס; פֿאַר אַ קליינער פֿאַמיליע – 26 זל. און אַ גרעסערער- 42 זל.

אַ שאָפֿער, האָט רעקאָמענדירט פּאַסטענס אין... וואַר-וואַרשע.

(-) דאָס פֿריין-געריכט האָט בעטראַכט דעם פּראָצעס געגען דעם שאָפֿער לעאָן ניעדזשעלסקי. וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אַז נאָכדעם, ווי ער איז אַרויס פֿון טורמע, וואו ער איז געזעסען פֿאַר פֿערשידענע פֿערברעכענס, – האָט ער אָנגעהויבען אויסשווינדלען געלד ביי פֿערשיעדענע פּערזאָנען, צוזאָגענדיג זיי פּאַסטענס אין דער וואָיעוואָדזשאַפֿט.

די שווינדלען האָבען זיך באַלד אַרויסגעוויזען און ניעדזשעלסקי איז אַרעסטירט געוואָרען.

דאָס געריכט האָט פֿער'משפּט ניעדזשעלסקי'ן אויף אַנדערהאַלבען יאָהר טורמע און צו בעצאָהלען 250 זלאָטעס געריכטס קאָסטען.

ערטער!!

האָט זייערע קינדער לערנען אין פֿאָלקס-שולען און ווילען זיי געבען אַ שטרענג רעליגיעזער ערציהונג, און אויך אַ גענויגענע מאָס יודישע רעליגיעזע בילדונג ווי: חומש, נ"ך, תלמוד, יהדות, היסטאָריע, רעדען און שרייבען העברעאיש און יודישע בריף זעלבסט צוזאַמענשטעלען מעגדט זיך צום העברעאישען לעהרער י. ד. ראַזענפֿעלד, וועלכער שטעלט אויס די שטערסטע שילער אַלס די בעסטע. ער-טיילט אויך פּריוואַט לעקציעס צו מעסיגע פּרייזען. "ערפֿאָלג גאַראַנטירט"! פּלאַץ-וואָלנאָשטשי 6, קווער אָפֿיצינע רעכטס, 2 שטאָק. נייע שילער ווערען אָנגענומען טעגליך פֿון 12—3, 7—8 בעמ.: ס'ווערען אויך אָנגענומען אָנפֿענגער.
9891

3 זל. אַ וואָך.

Dr med. Braun

פּאָלודניאָווא 23, טעל. 40-26

ספּעציעל-אַרצט פֿאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספֿאַל)

נעהמט אָן פֿון 9–12 און פֿון 5–8 אָווענד.

זעמטליכע

פּעלץ-אַרבייטען

ווי: זשאַקעטען, העררען-פּעלצען און אַלערליי פֿאַנטאַזיע נעהמט אָן צו די בעסטע בעדינגונגען דער לאַנגיעהריגער קירזשנער-אַטעליער
1047

מ. פּישעלעוויטש

20 פּעטריקאָווער 20

med. Dr. P. MARKOWICZ

פֿון פּאַריז צוריקגעקעהרט

נעמט אָן אין מעדיצינישע - קאָסמעטישען קאַבינעט פּעטריקויער 124 פֿון 3 ביז 7, הויט- און האָר-קראַנקהייטען, בעזייטיגונג פֿון געזיכטס-דעפֿעקטען, בילדונג פֿון די געזיכטס-גליעדער. נייעסטע הייל-מעטאָדען, מאַסאַזשען, עלעקטראָטעראַפּיע.

דר. י. הערשפינקעל

Zawadzka 15, tel. 11-87.

ספּעציאַליסט פֿאַר קינדער-קראַנקהייטען

נעהמט אָן אינדערהיים פֿון 8 ביז 10 פֿריה און פֿון 3 ביז 5 נאָכמ. און אין לעטשניצע "פּאָמאָץ".

[illegible]
863

...ער אינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פֿאַר

מעבעל

רעוואַנעס, פֿעלצען, ניי מאַשינען, גאַרדעראָבען א. ז. וו.

צאָהלט די העכסטע פּרייזען

א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19

(דזיעלנאַ)

אין מעבעל געווועלב. (פּריוואַט-וואוינונג) שענקעוויטש 29 ביי מיר איז שטענדיג פֿאָראַן. גינציגסטע מעבעל און גוטען צושטאַנד צו פֿערקויפֿען.
1374

וויכטיג פֿאַר רייזעבאַ-ריקאַנטען!

"REKORD"

די איבעראַל בעוואוסטע שוועסטער

Wł. L. TALER, GŁÓWNA 36, telefon 50-42

פֿיהרט אויס אַלערליי אַרבייטען און רעפּעראַטורען אויפֿ'ן אָרט פֿון צו יעדער צייט. קאָנקורענץ-פּרייזען
1248

Dr. med. M KERSZNER

Zielona 16, tel. 51-96.

קינדער און אינערליכע קראַנקהייטען.

נעהמט אָן פֿון 3 ביז 4 נאָכמ. און פֿון 6-7 אָווענד.
702

שאראדע-ווינקעל
№ 12

א מאַמעס, אויפגעבענדיג זיין זוהן 18 מאַטעמאַטישע אויפגאַבען צו לעזען, האָט אָפּגעמאַכט מיט איהם אַזוי: פאַר יעדע ריכטיג-גע·כטע אויפגאַבע בעקומט דער זוהן פון פאָטער 10 גראָשען. אָבער פאַר יעדע נישט-ריכטיג-געמאַכטע אויפגאַבע זאָל דער זוהן בעצאָהלען שטראָף דעם פאָטער 12 גראָשען. פרעגט זיך, וויפיל אויפגאַבען האָט דער זוהן ריכטיג בערעכענט, אויב עס איז איהם צום סוף אַרויסגעקומען נאָר 48 סענט?

שאראדען-ווינקעל
הופאן 12

פרעמיעס:

1) אַ פלאַש קעלניש וואַסער.
2) 2 בילעטען אין אַ קינאָ.

№ 13

עס איז דאָ אַ מעטוּס אין שטוב און אין גאַס.
אַמאָל איז עס טרוקען, אַמאָל איז עס נאַס,
אַמאָל איז עס ווייך און אמאָל
איז עס האַרט,
אַמאָל געהט עס פריי און אמאָל
ווערט פערשפאַרט,
אַמאָל איז עס ווייס און עס פליהט
ווי אַ שפּרוי,
און אַמאָל זעהט עס עס אויס ווי
אַ נעבעל אַ טוי.

שאראדען-ווינקעל
הופאן 13

פרעמיעס:

1) 2 שטיק טואַלעט-זייף.
2) 1 פלאַש קעלניש וואַסער.

לעזונג פון דער רעטעניש נ. 10
פרעסע-געזעץ

2–1 סעטער
4–3 סמאָקינג
6–5 זאַלץ
4–1 פעטערבורג
3–2 רעגרעס
7 עין

געוואונען האָבען לויט אַ גורל צו 1 פלאַקאָן בלומען-וואַסער "Eros": יעקב משה מישלער, זגיערזשער 43; מישל לאַפּמאַן, פאָנסקאַ 13; ב. ראָזען, דאַנגע 22.

מיר מאַכען אויפמערקזאַם אויפ'ן אַנאָנס אינ'ם היינטיגען נומער פון דער פירמע Sigalina דער קעפיר פון דער פירמע איז אַן אויסגעצייכנעט מיטעל געגען אַנעמיע, טובערקולאָז, קראַנקהייטען פון מאָגען, נירען, און איז זעהר ראַטזאַם אַלס שטאַרקונגס-מיטעל פאַר די אָפּגעשוואַכטע נאָך די קראַנקהייטען פון שאַרלאַך, טיפוּס א. אַ. וו. 968

די שמיצע
חעז מעז העז נאָך אָפּנעהמען.

(אי) פון נעכטען אָן האָבען זיך אָנגעהויבען די אויסצאָהלונגען פון שמיצע פאַר די אַרבייטסלאָזע אינטעליגענטען. דאָס אויסצאָהלען וועט דויערן ביז שבת.

די, וואָס וועלען ביז דעם טערמין נישט אָפּנעהמען זייער שמיצע, וועלען דאָס נאָך קענען פון: מאָנטאָג, דינסטאָג און מיטוואָך, קינפטיגע וואָך.

רעזערוויסטען
האָבען ווילען פאָהרען קיין אויסלאַנד

(–) די מיליטער-מאַכט קלערט אויף, אַז אַלע זעלנער פון רעזערוו לאַנדוועהר, וועלכע ווילען אַוועקפאָהרען קיין אויסלאַנד, דאַרפען זיך נישט בעמיהען ביי דער מיליטער-מאַכט נאָך אַ גרלויבניש, נאָר זיי דאַרפען בלויז מעלדען דער פ. ק. או. דורך אַ בריף אָדער פערזענליך.

Dr. Ar. Sołowiejczyk
קינדער-קראַנקהייטען
Andrzeja 4, tel. 29-85
נעמט-אָן פון 9–10 פריה און 5–6 נמ
אין דער לעטשניצע "Zdrowie" נאָוואָ מיעסקאַ 3 פון 11–2 מ און 4–5 נמ.

טעטיגקייט פון דער קהלה-פערוואַלטונג.

איבערגענומען אַ משוגעים-הויז. – אײנקאַסע פון שטאָט. – די ליכטעס נאָכצוזוכען. – זונטאָג קומט פאָר אַ זיצונג.

(*) נעכטען האָט די קהלה-פערוואַלטונג ענדגילטיג איבערגענומען דאָס משוגעים-הויז אויף וועסאָלאַ 12, וואָס האָט ביז איצט מיט איהם פערוואַלטעט.

מצד דער קהלה-פערוואַלטונג זענען בעהען אַנוועזענד די דאַזאָרעס י. מ. וואַידיסלאַוסקי, א. י. וואַידיסלאַווסקי און ל. פליוואַצקי.

*

(*) די קהלה-פערוואַלטונג איז צוגעטרעטען איינצוקאַסירען דעם שטאָט פאַר'ן יאָהר 1926.

דאָס איינצאָהלען וועט ווייטער פאָרקומען אין דער דיסקאָנטאָ-באַנק (פעטריקאָווער 43). היינט האָט די באַנק אַרויסגעשיקט די ערשטע מאָנאַנס-צעטלען.

*

(*) די קהלה-פערוואַלטונג האָט בעשטעטיגט אַ רייה ווייטערדיגע ליסטעס פון שטאָט-צאָהלער אויף אַ נכום פון 160.000 זל. די ליסטעס פון די גאַסען, וואָס זענען אויסגערעכענט אין דער היינטיגער בעקאַנטמאַכונג פון דער קהלה פערוואַלטונג אין אונזער צייטונג, זענען אַרויסגעקלעבט אין דער קאַנצעלאַריע פון דער קהלה-פערוואַלטונג פון היינט, פרייטאָג ביז זונטאָג דעם 28 ה. ח.

טעגליך פון 9 ביז 11 פריה קענען די דאָזיגע ליסטעס נאָכגעזעהען ווערען, און ווער עס געפינט זיך בעוולה'ט מיט'ן בעשטימטען שטאָט, וואָס איז פאַר איהם בעשטימט, קען אַנגעבען אַ רעקלאַמאַציע. שפּעטער וועלען קיין רעקלאַמאַציעס נישט אָנגענומען ווערען.

*

(*) זונטאָג וועט פאָרקומען אַ זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג. אויף דער טאָג-אָרדנונג: בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1927; בעריכטען פון דער ווירטשאַפטס-קאָמיסיע, פון דער קאָמיסיע פאַר סאָציאַלער הילף, פון דער קאָמיסיע איבערצונעהמען דעם משוגעים-הויז און וועגס אָ. אַנד.

דער מאָרד און זעלבסטמאָרד — אַ רעטעניש

דערווייל קאָן מען נישט דערגעהן די סיבה פון דער טראַגעדיע, אַז ביידע אומגעקומענע זענען געווען ליב און גוט, און פרום.

(–) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם שרעקליכען מאָרד און זעלבסטמאָרד אויף (זשגאָווסקאַ 46), וועגען וועלכען מיר האָבען שוין נעכטען אויספיהרליך געשריבען, איז נאָך נעכטען נישט געלונגען פעסטצושטעלען די אמת'ע סיבות פון דער טראַגישער געשעהעניש.

די גאַנצע געגענד אויף גייער'ס ראַיאָן האָט נעכטען ממש נעקאָכט צוליב דעם דאָזיגען שוידערליכען פאַל.

די מוטער פון דער ערמאָרדעטער ערקלערט, אַז זי קען אַליין נישט פערשטעהן, פאַר וואָס דער סובלאָקאַטאָר קאָוואַלסקי זאָל האָבען געדאַרפט דערמאָרדען איהר טאָכטער, בעת ער האָט זי ליב געהאַט און מ'האָט אַפילו געשמועסט, אַז ער האָט בדעה מיט איהר אָוועקציפאָהרען פון לאָדז. אויך די דערמאָרדעטע זיגמאַנאָווסקאַ איז נישט געווען גלייכגילטיג צום סובלאָקאַטאָר קאָוואַלסקי און צוליב דעם, האָט זי געהאַט אָפטע קאָנפליקטען מיט איהר מאַן, וועלכער פלעגט זי שלאָגען און זידלען, באשר – זי פערראַט איהם.

די דערמאָרדעטע זיגמאַנאָווסקאַ איז געווען אַ שעהנע פרוי מיט אַ גוטען כאַראַקטער און זי איז געווען בעליבט ביי אַלע שכנים.

קאָוואַלסקי אַליין האָט אין אָנפאַנגס, נאָך דער חתונה, ליב-געהאַט זיין פרוי, אָבער מיט'ן אַריינציהען זיך פון סובלאָקאַטאָר, איז ער געוואָרען שטאַרק איפערזיכטיג און געוואָרען שטאַרק נערוועז. –

די פאָליציי-מאַכט האָט אין משך פון נעכטיגען טאָג אויסגעפאָרשט די מוטער און מאַן פון דער דערמאָרדעטער און אויך די שכנים פון הויז.

קיין גענויעס, וואָס זאָל פיהרען אויף די ריכטיגע שפּורען פון דעם רעטזעלהאַפטען מאָרד און זעלבסטמאָרד – איז נאָך דערווייל נישטאָ.

אַ בייזער גייסט אין דער קראַנקען-קאַסע.

עפּיס קאָן מען דאָרט בשום אופן נישט לעבען בשלום, און ס'איז דאָרט אַ כראָנישע קרענק צו ליפערע כראָניק...

(ב) שוין אַ לענגערע צייט דויערט אַ קאָנפליקט צווישען די אָנגעשטעלטע פון דער לאָדזשער קראַנקען-קאַסע און דער פערוואַלטונג פון דער קראַנקען-קאַסע וועגען דעם, וואָס מ'האָט צוגעפּאַסט די לוינען פון די אָנגעשטעלטע צו די לוינען פון די מלוכה-בעאַמטע.

די אָנגעשטעלטע פון דער קראַנקען-קאַסע האָבען פערלאַנגט, אַז אויב זיי נעהמען לויט די לוינען פון די מלוכה-בעאַמטע, זאָלען זיי אויך בעקומען די אַלע צולאַגע', ווי אויף דירות, שול אַפּצאָהל א. אַ. וו.

מחמת די קראַנקען-קאַסע האָט די פאָדערונגען נישט געוואָלט נאָכקומען, האָבען זיך די אָנגעשטעלטע געווענדעט מיט אַ קלאַגע צום אַרבייטס-מיניסטער און צום הויפּט פערזיכערונגס-אַמט.

אויך נעכטען זענען די פאָרשטעהער פון די לאָדזשער קראַנקען-קאַסע-אָנגעשטעלטע אַרויסגעפאָהרען-געוואָרען קיין וואַרשא, וואו זיי זענען אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן אַרבייטס-מיניסטער יוריקיעוויטש און לייטער פון הויפּט-פערזיכערונגס-אַמט.

דער מיניסטער האָט מסכים געווען מיט דער שטעלונג פון די אָנגעשטעלטע און ער קלערט, אַז לויט דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט מוזען זאָגען די אָנגעשטעלטע אין די קראַנקען-קאַסעס נעהמען זייערע לוינען ווי די מלוכה-בעאַמטע, אָבער ס'דאַרפען זיי אויך געגעבען ווערען די זעלבע הנחות און צוגאָבען.

דער מיניסטער האָט צוגעזאָגט ווענדען זיך צו דעם צו אינטערווענירען.

אַגב, איז שוין אין וואַרשא און אַנדערע שטעט די פראַגע ערלעדיגט געוואָרען אין זין פון די פערלאַנגען פון די אָנגעשטעלטע.

פער'משפט אַ געפעהרליכען באַנדיט

דאָס לאָדזשער קרייז-געריכט האָט איהם גע'משפט אין לענטשיץ.

(§) נעכטען איז דאָס לאָדזשער קרייז-געריכט אַרויסגעפאָהרען קיין לענטשיץ און דאָרט בעטראַכט דעם פראָצעס געגען דעם באַנדיט קאַראָל נאָוואַק, וועלכער האָט מיט עטליכע חדשים צוריק, צוזאַמען מיט נאָך עטליכע שותפים אויס-געפיהרט אַ רויב-אָנפאַל אויף דער קאַלעיקע, וואָס קורסירט צווישען לענטשיץ און קראָשניעוויצע.

דעמאָלט האָט מען די באַנדיטען נישט געכאַפּט ערשט ביי אַ צווייטען אָנפאַל פון דער זעלבער חבר'ה אויף אַ גוט, איז פאָרגעקומען אַ שיסעריי צווישען פאָליציי און די באַנדיטען. בעת דער שיסעריי זענען עטליכע פאָליציאַנטען פערווונדעט געוואָרען און ס'איז אויך געפאַלען כלל דער באַנדיט אַנדזשעי-משאַק.

אויפ'ן פראָצעס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז נאָוואַק איז שוין עטליכע מאָל געווען בעשטראָפט און אַנטלאָפען פון טורמע.

דאָס געריכט האָט נאָוואַק'ן פער'משפט אויף 15 יאָהר שווערע טורמע און צו פערלירען די רעכט.

די פירמע „פוקס עט ציטער"

פוקס'ס אַנטלויפען איז פרעמדע צימערען.

(–) אין דער פערגאַנגענער נאַכט האָבען זיך גנב'ים אַריינבעקומען צו איינעם פון די לאָקאַלען אויף וואָסקאָדניאַ 14. זיי האָבען שוין איינגעפּאַקט זייער רויב און נעוואָלט געמיטליך אָוועקגעהען.

פּלוצלינג איז אָנגעקומען דער איינ-האָבער פון דער וואוינונג, וועלכער האָט געמאַכט אַ טומעל. די אָנגעלאָפענע שכנים האָבען איינעם פון די גנבים פערהאַלטען אין דער וואוינונג פון געליטענעם. דער צווייטער גנב איז דאַן אַרויסגעשפּרונגען פון פענסטער, אָבער אַזוי אומגליקליך, אַז ער האָט צובראָכען אַ פוס.

די אָנגעקומענע פּאָליציי האָט אַרעסטירט ביידע גנבים. איינער איז דער 20 יעהריגער אפרים צימער, דער צווייטער מיט'ן צובראָכענעם פוס יחיאל פוקס איז אָבגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל, וואו ער געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון דער פאָליציי.

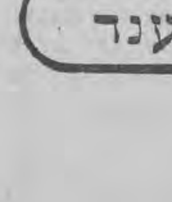

פוצט מעטאַלען, שויבען, שפּיגלען, גלאַזוואַרג און מאַרמאָר
בלענדענד

נייע פערוואַלטונג
פון קאָלאָניאַל-הענדלער-פעראיין.

מיטוואָך איז פאָרגעקומען אין קאָלאָניאַל-קליינהענדלער-פעראיין, ציגעל-גאַס 15, די ערשטע זיצונג פון דער פערוואַלטונג, וואָס איז געוועהלט געוואָרען אויף דער לעצטער גענעראַל-פערזאַמלונג פון פעראיין.

די פערזאַמלונג האָט זיך קאָנסטיטואירט אויף פאָלגענדען אופ'ן: פרעזעס – ה' ז. אלינאוויטער, וויצע-פרעזעס – ש. שווידער, א. פינקעלשטיין, עהרען-סעקרעטאַר – ה' מ. ע. פוקס, קאַסירער: ווילהעלבם, עקאָנאָם – ק. שטראָזקי, פערוואַלטונגס מיטגלידער: ק. ראָוויצקי, א. אלשטיין, ש. מולער, ל. קאַצענעלנבויגן.

אויף דער דאָזיגער זיצונג איז אויך אויסגעאַרבייט געוואָרען אַ פּראָגראַם פון די ווייטערדיגער טעטיגקייט פון פעראיין.

צו דער עפענט-ליכער מיינונג
און צו דער לאָדזער ועד הכשרות ביי דער יודישער גמינע.

דער טרויעריגער פאַל מיט דעם ראַדאָגאָשטשער קצב, וועלכער האָט ראַדאָגאָשטש און מיילוויין אויך לאָדז אַ לענגערע צייט מכשיל געווען מיט טרפות ונבלות – האָט נאַטירליך אויפגערודערט די גאַנצע אָרטאָדאָקסיע. נאָר ווי מיר הערען האָט שוין דער ראַבינאַט מיט דעם ועד הכשרות אָנגענומען מיטלען, וועלכע וועלען אין איינינגער מאָסען שוין פערהיטען פאַר עהנליכע פאַלען.

אָבער איך פרעג אייך, רבותי, צי איז דער איסור טרפה ונבלה נאָר נוהג ביי בהמות און נישט ביי עופות? אָדער צי איז דער קצב נאָר חשוד על טרפות ונבלות פון בהמות און פון קיין עופות נישט? וואָרום זעהט איהר נישט ווי מענשען, וועלכע זענען אַבסאָלוט נישט בעגלויבט אויף כשרות ברענגען אָהער טויטע גענז, וואָס מען ווייס גאָר נישט אויב זיי זענען גע'שחט'ען דורך אַ שוחט?

מען ברענגט אָהער טויטע עופות פון זועלכע קאַנטען. וואו ס'איז איבער-הויפּט נישטאָ אַזאַ שוחט אויף וועלכען אַ אָרטאָדאָקסישער יוד זאָל זיך קענען סומך זיין.

עס האָט שוין געטראָפען פאַלען, וואָס אַ פויזנער קריסט, וועלכער רעדט אַביסעל יודיש האָט אַהערגעברענגט טויטע גענז און האָט אַזעלכע פערקויפט אַלס כשר'ע אין די יאַטקעס אַריין.

פאַרוואָס זעהט איהר נישט, אַז יעדעס עוף וואָס ווערט דאָ גע'שחט'ן זאָל ווערען פלאָמבירט, אַז דער יוד, וואָס וויל זיך יאָ היטען פאַר טרפות ונבלות זאָל וויסען וואָס ער קויפט, צי אַ כשר עוף אָדער אַ ספק נבלה.

זאָלען די שוחטים זיין שולדיג דערין? זאָלען זיי זיין די מפרבים כנגד זה צו-ליב פינאַנציעלע טעמים?

קענט איהר ראַבינאַט און ועד הכשרות אָנעהמען געגען זיי די געהעריגע מיט-לען און נישט לאָזען מאַכיל זיין טרפות ונבלות אַ קהלה, וואָס איז אַ עיר ואם בישראל?!

נאָר לאָזען מיר האָפען, אַז עס וועט אונז מקוים ווערען דער פסוק אשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים און דער ראַבינאַט ווי אויך דער ועד הכשרות וועלען זיך צוהערען צו אונזער שטימע און וועלען אָנעהמען דאָנעגען די גע-העריגע מיטלען. 903

בן עירנו לאָדז

בינם הערש לאָזאָרעק.

עס איז שוין צייט דאָס די גמינע זאָל די שחיטה איבערנעמען. אויסער דעם וואָס דאָס וועט פערהיטען פון טרפות. וועט אויך די גמינע האָבען גרויסע איינקונפטען.

ביז'ן ערשטען

רעקלאַמאַציעס געגען הויכער אָפּשאַצונג פון פערמעגען-שטייער.

(§) פון דער פינאַנץ-קאַמער דערוויסען מיר זיך, אַז דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָט פונאַנדערגעשיקט אַ ציר-קולאַר וועגען פערלענגערען דעם טער-מין פון ערלעדיגען די רעקלאַמאַציעס בנוגע דער אָפּשאַצונג פון פערמעגען-שטייער. דער טערמין איז פערלענגערט געוואָרען ביז'ן 1-טען דעצעמבער.

פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

מאָרגען, שבת, 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג, קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניס-טישער אָרגאַניזאַציע (צעגעל-יעגאַ 4) אַ שיחה (אין יודיש) מיט וכוח אויף ד. ט.: „די ציוניסטישע יוגענד". רעפע-רירען וועט ה' ח. מאַרגאָליס. דער אַריינגאַנג איז פריי.

פון „החלוץ-המרכזי".

מאָרגען, מוצאי-שבת, 7 אַ זייגער, קומט פאָר אַ חברים-פערזאַמלונג געווידמעט דער קרייז-קאָנפערענץ פון „החלוץ-המרכזי" אין פּוסק.

ערשטקלאַסיגע הערן-שניידער
געבר. בראַווערמאַן, ציגעל-גאַס 10
נעהמען אָן צו קאָנקורענץ-פרייזען אַלערהאַנד הערן-אַרבייט.
ספעציאַליטעט פעלץ-אַרבייט. גייסטע מאָדעלן.
באַמערקונג: פאַר די, וואָס ווילען ערלערנען די צושניידער קונסט האָבען מיר איינגעאָרדנעט טאָג- און אָווענד-קורסען פאַר גרופען און איינצעל אונטעריכט. צו זעהר ביליגע פרייזען. אינפאָרמאַציעס אויפ'ן אָרט 1869

פילהאַרמאָניע-זאַל

מאָנטאָג, דעם 22. נאָוו. 8.45 אָוונד — לעצטער אויפטריט
פון דער וועלט-בערימטער יאַפּאַנישער אַרטיסטקע

TEIKO KIWA

אויפגעפירט ווערט די אָפּערע

„MADAME BUTTERFLY"

יאַפּאַנישע טראַגעדיע אין 3 אַקטן

מיט'ן אָנטייל פון די אַרטיסטן פון דער וואַרשעווער אָפּערע Halina LESKA, Adam DOBOSZ, Franc. FRESZEL א. אַנד.

דאָנערשטאָג, דעם 25. און שבת, דעם 27. נאָוו. 8.30 אָוונד

נור 2 אָוונטן פון לידער אויספירער פון פּראָגראַם:

Wiktor CHENKIN

אומפאַרגלייכלעכער אַרטיסט פון טעאַטער „Ptak Niebieski"

מיט אָנטייל פון Zofja DOBROWOLSKA-PAWŁOWSKA

אַרטיסטקע פון דער וואַרשעווער אָפּערע

ביים פּאַרטעפּיאַן: פּראָפ. לודוויק אורשטיין.

אין פּראָגראַם: אָפּערן-אַריעס, בעראַנזשער'ס לידער, קינט'ס מעלאָדיעס, לידער פון אַ קלאָון, יודישע חסידישע לידער.

868

בילעטן אויף די אויבנדערמאָהנטע קאָנצערטן צו בעקומען אין פילהאַרמ.-קאַסע

איבערגעריסן די נעכטיגע זיצונג פון שטאָט-ראַט

צוליב'ן סקאַנדאַל פון די סעזאָן-אַרבייטער.

( ) די נעכטיגע זיצונג פון שטאָט-ראַט האָט צוגעצויגען אַ גרויסן אַרבייטער-עולם, אויף דער זיצונג האָט געזאָלט בעטראַכט ווערען די פראַגע פון דער 13-טער פּענסיע פאַר די אָנגעשטעלטע און אַרבייטער פון מאַגיסטראַט.

נאָך אַ גאַנצע ריית אָנפראַגען טרעט צו דער שטאָט-ראַט צו בעטראַכטען די דערמאָנטע פראַגע, צוליב דעם וואָס דער פאָרשלאָג וועגען געבען די סעזאָן-אַרבייטער אַ חורש'ליכע גראַטיפיקאַציע ווערט אָפּגעוואָרפען, האָבען די אַרבייטער דערהויבען אַ געוואַלדיגען סקאַנדאַל און אפילו געדראָהט מיט שלאָגען די רעכטע ראַט-מענער.

דער פאָרזיצער פיכנאַ האָט דעריבער די זיצונג געשלאָסען נישט אָננעהמענדיג קיין שום בעשלוס.

אַ געזונדען בעריכט — זונטאָג.

צוויי מאָל איז שטאַרקער,

הגם עס שטעהט דאָך: דבר אחר ביד חזקה שתים...

(אס) ה' יוסף יאַקובאָוויטש פון נאַרוטאָוויטשאַ 49 האָט אין יאָהר 1924 בעקומען אַן אויפפאָדערונג פון מאַגיסטראַט צו בעצאָהלען 174 זלאָטיס הכנסה-שטייער.

ה' יאַקובאָוויטש האָט דעם דאָזיגען בעטראָג בעצאָהלט צוזאַמען מיט פּראָצענטער, צוזאַמען 216 זל. מיט 75 גר. דעם 17 נאָוועמבער 1925, און האָט בעקומען אַ מאַגיסטראַט-קוויטונג מיט'ן נומער 6530.

ווי ערשטוינט איז אָבער ה' יאַקובאָוויטש געבליבען ווען ד. 13 נאָוועמבער ה. י. איז צו איהם געקומען אַ סעקוועסטראַטאָר פון מאַגיסטראַט און בעשטימט אַ ליציטאַציע אויף יאַקובאָוויטש'ס זאַכען אויפ'ן 2 דעצעמבער ה. י.

די ליציטאַציע איז בעשטימט געוואָרען פאַר דעם זעלבען הכנסה-שטייער.

פּראָפ. קושישאַנאָווסקי

האַלט שטאַרק פון פּראָפ. קעמערער.

(א) אין טעכניקער-פערבאַנד האָט נעכטען אין אָוונד פּראָפ. קושישאַנאָווסקי געהאַט אַ פאָרלעזונג וועגען דער איצטיגער ווירטשאַפטליכער לאַגע פון דער מלוכה.

דער רעפערענט ערקלערט, אַז ער וועט נישט אַרויסזאָגען אייגענע איבערצייגונגען, נאָר די אויספיהרונגען צי וועלכע עס איז געקומען פּראָפ. קעמערער. ווייטער רעכנט ער אויס פּראָפ. קעמערער'ס יחוס און שטעלט זיך אויספיהליך אָפּ אויף פּראָפ. קעמערער'ס מעמאָריאַל וועגען פּוילענס פינאַנציעלע לאַגע און זאָגט, אַז אין דאָזיגען מעמאָריאַל זענען נישט פאַרהאַן קיין פּראָיעקטען, נאָר קאָנקרעטע בעווייזען.

בכלל איז טאַקי דער גאַנצער רעפעראַט געהאַלטען-געוואָרען אין פּ. אָפ. קעמערער'ס גייסט.

פון באַלוטער שחט-הויז.

צוליב דעם זעהר ענגען לאָקאַל אין באַלוטער שחט-הויז, ווי אויך צוליב דעם וואָס די שוחטים קומען זעהר שפּעט אין שחט-הויז פערמעהרען זיך די אומגליקס-פאַלען ביי דער אַרבייט. אַזוי, למשל, האָבען מיר פאַר דער לעצטער צייט פערנאָטירט עטליכע צעהנדליג אומגליקס-פאַלען ביי די אַרבייטער פון שחט-הויז.

פאַריגע וואָך האָט דער אַרבייטער אברהם יעקב אזלער זיך צעבראָכען גאַנצע פיער פינגער. און ווען נישט די סאַניטאַרע הילף-אַבטיילונג ביים פליישער-פעראיין, וועלכע האָט איהם ערטיילט די ערשטע מעדיצינישע הילף, וואָלט ער אָבגעגאַנגען מיט בלוט.

ס'איז שוין צייט, אַז אונזערע בעלי-בתים און די גמינע זאָל זיך מיט דעם פעראינטערעסירען און זעהען בעזייטיגען די סבות, וועלכע ברענגען צו די אומגליקס-פאַלען.

----

2 רעפעראַטען פון בערל לאָקער.

היינט, ווערט דער בעוואוסטער אַרבייטער-טוער, פאָרזיצער פון וועלט-פערבאַנד „פועלי-ציון" און עקזעקוטיוו-מיטגליד פון סאָצ. אינטערנאַציאָנאַל, ה' בערל לאָקער רעפערירען אין ענגלישען זאַל, א. ד. ט. „פעלקער-בונד, אינטערנאַציאָנאַל און ארץ ישראל".

מאָרגען, נאָכמ. וועט פאָרקומען דער צווייטער רעפעראַט פון ה' לאָקער אין זאַל פון „פועלי ציון" פּעטריק. 83 א. ד. ט. „דער אינטערנאַציאָנאַל און דאָס יודישע וואַנדערונגס-פּראָבלעם".

דער חשוב'ער רעפערענט איז זעהר בעליבט אויף דער יודישער אַרבייטער גאַס, וואו ער איז בעקאַנט אַלס גלענצענדער רעדנער און פּאָפּולאַריזאַטאָר פון די שווערסטע און טיפסטע פּראָבלעמען.

אַקציעס

פון „באַנק פּאָלסקי".

(א) אין הסכם מיט'ן געענדערטען סטאַטוט איז די „באַנק-פּאָלסקי" צוגעטרעטען צו ענדערען די נאָמענטליכע אַקציעס אויף נישט-נאָמענטליכע. עס ווערען נאָר אויסגעטוישט טאַלאָנען אויף 1, 2 און 5 אַקציעס.

די וואָס ווילען אויסטוישען זייערע אַקציעס מוזען אַריינשיקען אַ גענויע דעקלאַראַציע מיט די נומערען פון די אַקציעס, סומע און א. וו. אין דער צענטראַלע פון „באַנק פּאָלסקי" קיין וואַרשאַ.

ביכער-סוחרים

גענרינדעט אַ פעראיין.

(ס) מיטוואָך איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די אינהאָבער פון ביכער-געשעפטען אין לאָדז.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפען אַ בעזונדערען פעראיין, וועלכער זאָל אָפּהיטען די אינטערעסען פון דער דערמאָנטער בראַנזשע, ס'איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ צייטווייליגע פערוואַלטונג.

הס"ל

צום 25-יעהריגען יובילעאום.

דער יודישער נאַציאָנאַל-פאָנד פייערט דעם היינטיגען חנוכה דעם 25-יעהריגען יובילעאום פון זיין עקזיסטענץ.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז היינטיגע וואָך פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דאַמען-קאָמיטעט, וועלכער בעשעפטיגט זיך מיט'ן איינאָרדנען דעם יובילעאום אָוונד אין ווייסען זאַל פון מאַנטייפעל.

עס וועט אויך פאָרקומען אַ גרויסע יוגענד-אַקאַדעמיע און אין משך פון די גאַנצע חנוכה-טעג פערזאַמלונגען אין אַלע ציוניסטישע גרופּירונגען און יוגענד-אָרגאַניזאַציעס.

אמטליכעס.

(–) דער לאָדזער אויבער-קאָמיסאַר זשולטאַשעק איז בעשטימט געוואָרען אַלס פערטרעטער פון הויפּט-פּאָליציי-קאָמענדאַנט אין דער אויבערשלעזישער וואָיעוואָדשאַפט.

די לייה- און שפּאָר-קאַסע פאַר דער אַרבייטענדער אינטעליגענץ.

ווי מען טיילט אונז מיט האָט שוין די פערוואַלטונג פון דער באַנק אַדורכגעפיהרט אַלע נויטיגע פאָרמאַליטעטען. ס'ווערען שוין געמאַכט די נויטיגע הכנות די לייה- און שפּאָר-קאַסע צו עפענען. די גרינדונג פון דער לייה-קאַסע האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקען אינטערעס צווישען די אַלע שיכטען פון דער אַרבייטענדע אינטעליגענץ.

פערפּס'ט אַ קינד

(אס) די פרוי דאָבראָטשיק, שענקעוויטש 28 איז אַוועק פון שטוב און האָט איבערגעלאָזען אַליין אין שטוב איהר 7 יעהריג יונגעלע.

שפּילענדיג זיך, האָט דאָס קינד גענומען אַ פלעשעלע יאָדינע וואָס האָט זיך געפינען אין שטוב און אויסגעטרונקען.

די פּאָגאָטאָוויע האָט דעם קינד ערטיילט די ערשטע הילף. דאָס אומגליקליכע קינד געפינט זיך אין אַ געפעהרליכען צושטאַנד.

פון געריכט.

אַן אויסוואורף.

(טאָן) פון דאָרף סילאָוואַ הינטער לאָדז איז געגאַנגען אין דער שול אַריין קיין לאָדז די 7 יעהריגע וויקטאָריאַ פּאַלטשינסקאַ. אויפ'ן וועג איז דער 12 יעהריגער יאַן גושיבאָווסקי בעפאַלען דאָס מיידעלע און זי געוואָלט מאַנסזיין. נאָר צופעליג האָט אַ פערבייגעהער איהם געשטערט אויסצופיהרען זיין שענדליכען ווילען.

נעכטען איז פאָרגעקומען זיין פּראָצעס. דאָס געריכט האָט דעם יוגענדליכען אויסוואורף פער'משפט צו 4 חדשים טורמע.

ווינער אָפּערעטע אין סקאַלאַ-טעאַטער

דירעקציע: זעמאַן.

היינט 8.30 אין אָוענד: — די ווילדע לאַלאַ

אין דער טיטעל-ראָל די סובּרעטין פון ווינער ריימאָנד-טעאַטער זשעני שעק.

שבת אָוונט 8.30 אַ זייגער „וואו די לערכע זינגט"

קאָמישע אָפּערע אין 3 אַקטען.

זונטאָג נאָכמ. - די ווילדע לאַלאַ; זונטאָג אָוונט - וואו די לערכע זינגט

ביליגע פּרייזען! — בילעטן אין טעאַטער-קאַסע.

קומט איז איבערצייגט אייך!

אין דער לאַנג-יעהריגער העררען שניידער-אַטעליער פון

א. קושינסקי, פּעטער נאָס 20

ווערען אויסגעפערטיגט אַלע אַרט אַרבייטען, ווי אויך ספּעציאַליסט אויף פעלץ-אַרבייט לויט די לעצטע אויסלענדישע מאָדעלען, מיט אייגענע און אָנפערטרויערטע סחורה מיט צוגענגליכע פּרייזען.

(איינגאַנג נאָר דורכ'ן פראָנט-געוועלב). 166

10 פּראָצענט

אויך אין 1927.

(ס) לויט ידיעות פון דער פי אַנק-מיניסט. ווערט אין די נאָהענטסטע טעג זיך בעווייזען אַ פעראָרדנונג, לויט וועלכער דער 10-פּראָצענטיגער צושלאַג-שטייער וועט אויך פערפליכטען אין יאָהר 1927.

בערויבט אויפ'ן נאָס.

(אס) אויף פּיעטריקאָווער 17 האָט נעכטען אַ גנב אַרויסגעכאַפּט פון האַנד פון דער וואָלטשאַנסקער איינוואוינערין צאַצקאָווסקאַ אַ בייטעל, אין וועלכען ס'איז געלעגען אַ בריליאַנטענער רינג און 620 זלאָטיס געלד און איז אַנטלאָפען. דעם גנב האָט מען נישט געכאַפּט.

ביי די פּאָלקס-סקוויטען.

שבת, ד. 20 נאָוועמבער ד. י. קומט פאָר אין לאָקאַל פון די יוד. פאָלקס-סקוויטען אָרג. (פּעטריקאָווער 161) אַ ליטעראַריש דראַם. אָוונד געווידמעט די ערעפנונג פון דראַמ. קרייז „א נזר-בינע". אין פּראָגראַם: אַ רעפעראַט, קאָנצערט טייל, כאָר פון 20 פערזאָן און 1-טער אַקט מאַטקע גנב.

קלאָר פאַרער

קומט קיין לאָדז.

קומענדיגע וואָך קומט קיין לאָדז דער בעריהמטער פראַנצויזישער ראָמאַניסט קלאָר פאַרער, וועלכער האַלט האַלטען אַ פאָרלעזונג א. ד. ט. „די פרוי פון נעכטען, היינט און מאָרגען".

וויקטאָר כענקין

האַלט זינגען אין לאָדז.

קיין לאָדז קומט צו פאָהרען דער בעריהמטער יודיש-רוסישער קינסטלער דער שטערן פון „כינאַ-פּטיצאַ", וויקטאָר כענקין, וועלכער וועט אַרויסטרעטען אויף 2 קאָנצערטען אין פילהאַרמאָניע-זאַל.

פון דייטשען טעאַטער.

אין דייטשען טעאַטער (אין טעאַטער „סקאַלאַ") ווערט מיט גרויס ערפאָלג געשפּילט די אָפּערעטע „ווען די לערכע זינגט".

אין דער אָפּערעטע בעטייליגט זיך דער גאַנצער אַנסאַמבל מיט'ן כאָר, אָרקעסטער, דעקאָראַציע און אַזוי ווי כער! „נאָטאָשאָטשי".

אין קינאָ „יאָוואָשטש" ווערט איצט דעמאָנסטרירט מיט גרויס ערפאָלג דאָס בילד „עוגעניוש אָניעגין" מיט געזאַנג-בעגלייטונג.

גרויסע שרפה אין איזרישטעטעל.

אין דער נאַכט פון מאָנטאָג אויף דינסטאָג איז אין שטעדטעל גאַבאַרטשאָוו ביי קאָנסק אויסגעבראָכען אַ שרפה. וועגען דער סיבה פון דער שרפה, וואָס איז ביז איצט נישט פעסטגעשטעלט, געהען אַרום פערשידענע קלאַנגען, איינינגע דערצעהלען, אַז גנבים, וואָס האָבען זיך אַריינגעכאַפּט אויף אַ בוידעם מיט וועש, האָבען דאָרט איבערגעלאָזט אַ ליכט, און פון דעם האָט זיך אָנגעכאַפּט דאָס שטרוי. אַנדערע דערצעהלען, אַז מ'האָט פשוט אונטערגעצינדען.

ס'זענען אָפּגעברענט-געוואָרען 8 הייזער און 12 יודישע פאַמיליעס זענען געבליבען אינגאַנצען אָהן אַ דאַך איבער'ן קאָפּ. די שרפה וואָלט אָנגענומען אַ געוואַלדיגען כאַראַקטער ווען נישט די ענערגישע אַרבייט פון'ם אָרטיגען קשאַנדז, וועלכער האָט אָנגעפיהרט מיט דער רעטונגס-אַרבייט און האָט ממש געטריבען אַלע צו העלפען לעשען די שרפה.

די אָפּגעברענטע, וואָס זענען אַרויס ממש נאַקעט געפינען זיך דערווייל ביי די שכנים. און זענען געבליבען אָהן שום מיטלען צום לעבען. ס'איז נויטיג דרינגענדע הילף.

וואָס קומט דאָך פאָר אין דער קראַנקען-קאַסע?

(יינ"ע פון 3 טע זייט).

וואָרען האַלב 7 אינדערפריה. ווען כ'האָב פעסטגעשטעלט אַן ענטצינדונג פון דער בויך-פעל, האָב איך אַרויסגעגעבען דעם מאַן פון דער קראַנקער אַ קוואַליפיקאַציע אין שפּיטאַל, אין דער כירורגישער אָפּטיילונג, מיט דער בעמערקונג „קאַזוס אורגענס" (אַ זעהר דרינגענדער פאַל). דעריבער האָב איך געראָטען דעם מאַן, תיכף איבערצופיהרען די קראַנקע מיט אַ דראָשקע אין שפּיטאַל. אויף דער פראַגע פון מאַן, צי קען מען צו וואַרטען ביז מ'וועט עפענען די לעטשניצע, כדי די קראַנקע זאָל איבערגעשיקט ווערען אין שפּיטאַל דורך דער פערמיטלונג פון דער קראַנקען-קאַסע, צו וועלכער ער געהערט, — האָב איך געענטפערט, אַז ער קען דאָס טון נאָר מיט דעם בעדינג, אַז ער, דער מאַן, זאָל דעם בעצאָהלען פון דער קראַנקען-קאַסע ווייזען מיין קוואַליפיקאַציע און איהם אויפמערקזאַם מאַכען אויף דער דרינגליכקייט פון דעם ענין.

כ'איז דעריבער נישט ריכטיג דער פאָרוואורף, אַז איך זאָל כלומר'שט נישט האָבען איבערגעוויזען די קראַנקע אין שפּיטאַל. מיין שפּיטאַל-קוואַליפיקאַציע האָט געזעהען אויך געלעזען ד"ר ר., וועלכער איז צו דער קראַנקער געשיקט געוואָרען פון דער לעטשניצע ערשט 2 אַ זייגער נ. מ. אויך האָט דאָס געזעהען איינער פון די פערוואַלטונגס-מיטגלידער פון דער קראַנקען-קאַסע ה' מ., וועלכער האָט זיך ספּעציעל מיט דער פראַגע פעראינטערעסירט.

בעוויליגט, ה' רעדאַקטאָר, צו צוגעבען מיין אויסדריקען פון אַכטונג.

לאָדז, ד. 18. נאָוועמבער, 1926

ד"ר י. פּיכלאַוויטש.

רעדאַקציאָנס-קאָלעגיום:
מ. בראָדערזאָהן, ל. בראָנט, ח. י. ברוסטאָווסקי, ב. זיננער
פעראַנטוואָרטל. רעד.: ח. קויפמאַן.
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוציר-קאָאָפּעראַטיוו מיט פאַר-האַפטונג.

קינא „ERA" זאוושא 22 (באלוט)

פרי־הער „פלאַרא"

היינט גרויסע פּרעמיערע! „HAVOC"

פון דעם שטאַנישען און גיגאַנטישען קונסט־העך־ק פון סעזאָן! פילם פּראָדוקציע: "Fox-Film"

(ליבע, וועלכע יעדער האט געקושט)

מאָנומענטאַלע סענסאַציאָנעלע ערשטישע דראַמע אויפן גרונד פון די גרויסע געשעהענישען פונ׳ם וועלט־קריג

מאָרד, דזשאַז־באַנד, סאָ־אָנען, הונגער, טואַלעטען, פּאַרניקלזיני, פּליט, דאַנס נגען, טרעהרען, לוקסוס. ריזיגע איינפאָהמען פון מלחמה פ־אָנט. נאָך בין איצט נישט געזעהענעס שפּילען. אַרגינעלע שלאַכט אויפנאַהמען. אין די הויפּ ראָלען די וואונדערליכע שויספּילער:

Magde Bellamy, Margaret Livingston, George O'brien, Walter Mc. Grail

בעמערקונג: כדי אויסצומיידען א געדראַנג ביי דער קאַסע, ווערט געבעטען צו קומען אויף די פריהערע סעאַנסען. פּאַספּאַרטוס און הנחה־בילעטען אונגילטיג.

WIELKA DOROCZNA

WYPRZEDAŻ SEZONOWA

MATERJAŁÓW JEDWABNYCH i WEŁNIANYCH

RESZTKI 50% TANIEJ

„SOIERIES" Piotrkowska 90

אַלע אַרט אינסטאַלאַציע־מאַטעריאַלען צו פאַבריקס־פּרייזען פאַר די ה"ה מאָנטערען ספּעציעלער ראַבאַט A. SZCZEKACZ, ul. Zawadzka 16a פון „ELEKTROPOL" עלעקטראָטעכנישע לאַגערן

PŁYN „JAŚNIEJ SŁOŃCA"

ריינינט

צמבעסטען שויבען, שפּיגלען מעבעלן, פלאַטער, מארמור

SPRÓBUJCIE A PRZEKONACIE SIĘ

„SANITAS" לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען (פאַר קומענדע קראַנקע) און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט.

ציגעלניאַנאַ 29, טעלעפאָן 44-51

נערווען־קראַנקהייטען	ד"ר א. קאַצענעלסאָן	4 3
מאָגען און קישקע קראַנקהייטען	ד"ר ג. ראָזענבערג	12-10 ,8-7 ,11-10
אינערליכע קראַנקהייטען	ד"ר י. איציקזאָן, ה. ראַכאָוסקי, ד. פריד	1 1/2 ,7-6; 2-1; 6 2-12
קינדער קראַנקהייטען	ד"ר י. בעטמאַן, וו. לאַפּיר, י. שטיינבערג	5-3 1/2; 4-3 11 11; 7-6 2-1
כירורגישע קראַנקהייטען	ד"ר ז. לעווינסאָן, ע. מאַרטקאָוויטש	3-1; 6-4
פרויען און געבורט קראַנקהייטען	ד"ר ה. גוטשטאַדט, ענגעל, ל. שייעראָוויטש	8-6; 4 3 11-9; 5-4 1-11
נאָז האַלז און אויערן־קראַנקהייטען	ד"ר י. אייזיק, ש. מאַלאָוויטש	12-11 1 5 1/2-4; 7-6 2 12
אויגען־קראַנקהייטען	ד"ר ג. גערשטיין, ע. ראָזענבלאַט	2-1 12-10; 6 4 1/2
הויט, ווענערישע און אורין־קראַנקהייטען קאָסמעטיק	ד"ר ס. קאַנטאָר, מ. לעווינסאָן, ר. פריבולסקי	4-2 11 9; 8 6 1 12; 8 1/2-7 1/2 זונטאָג דינסט. דאָנ׳ שבת מיטוואָך 5-5 30 2-1
רענטגען פאָטאָגראַפיע און ארטאָפּעדיע	ד"ר א. שטיינבערג	5-3 1/2
ציין און מויל־קראַנקהייטען, גאָלדענע ציין און בריקען	צאָהן ד"ר צוקער, גרינשטיין־גאַרקאַווי, פר. ד"ר שאַצקא, קרעניצקא־ציפּין	1/2 2-12; 12 9; 5 1/4 2 1/2; 8-5 1/4

עלעקטראָטעראַפּיע, קוואַרץ־ליכט, דיאַטערמיע, אַלערליי אַנאַליזען, רענטגען, אָפּעראַציעס, פאַטראָנקעס, איינשפּריצונגען, אימפונגען, שוץ אימפונגען געגען שקאַרלאַטין, מעדיצינישע קאָסמעטיק, בלוט־אונטערזוכונג.

די לעטשניצע איז טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט. זונטאָג פון 9 ביז 4. אקושער ע־הילף, ביי טאָג און נאַכט. וויזיטען אין שטאָט. דויערנדע היילונג, לויט אָפּמאַך

לעטשניצע פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט

זגערזשאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַכאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3-2 11-10; 7 1/2-6 1/2
ד"ר רוזשאַנסקי	הויט־ און געשלעכט־קר.	11-10; 2-1
ד"ר גאָלדשטיין־פּאַראַק	אויגען־קראַנקהייטען	8-7 2-1
ד"ר יוסטמאַן	נערווען־קראַנקהייטען	2-12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער־קראַנקהייטען	5-4 12-10
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען־ און געבורטס־הילף	6-5 1-11 1/2
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע־קראַנקהייטען	2-1.ז 4-3
ד"ר ווייגבערג	אינערע הערץ לונגען־קר.	7-5 1/2 1-11
ד"ר סטופּעל	רענטגען	12-10 6-4
א. גראַדזענטשיק	צאָהן־ארצט	7-3
נ. ראָזעס	צאָהן־ארצט	2-9

צאָהן־טוגהיילונג, פּלאָמבירונגען, קראָנען, טעכניק, א. ז. וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען־אינסטיטוט

היילונג פון הויט־קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר באַשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ־לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע [illegible] אַנאַליזען. א קורס פאַר שוועסטער.

אימפונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

[illegible]

NAJLEPSZE CZEKOLADY

Z-A Goplana POZNAŃ

WSZĘDZIE DO NABYCIA

א זינגערמאַכער־

געזעלן

ווערט געזוכט. ווענדען זיך צו ל. ראָזענקאָפּף, זגערזשער 82. 893

קימפּעטאַריין — כירורגישע

קלי ניק

פון די דאָקטוירים שאַרלאַטאַ־אייגענראַווא, רייטלער־קוריאַנסקאַ, מיכאַל קאַנטאָר, און י. בויס.

לאָדז, אַנדזשעיאָווא 10, טעל. 13-57.

I. און II. קלאַס.

אַמבולאַטאָריום. 377

ד"ר מ. וואָלפּסאָן

17 וושכאָדניאַ 17

טעלעפאָן 28-83.

נעהמט אָן פון 5 ביז 7 אין אָוונט. 1310

Miejski Kinematograf Oświatowy

Wodny Rynek (Róg Rokocińskiej)

Od wtorku, dn. 16 listopada do 22 listopada r.b.

Dla dorosłych: początek codziennie o godz. 6[30] i 8[45] (w soboty i w niedziele 5, 6[45] i 8[45])

„RYBAK ISLANDZKI"

Monumentalne arcydzieło filmowe według powieści Piotra Loti'ego. W rolach główn.: Sandra Milowanoff i Karol Daniel.

Następny program: „GÖSTA BERLING"

Dla młodzieży: początek o godz. 3 i 5 (w soboty i niedziele o godz. 1 i 3-ej p.p.

Wilki Północy Dramat w 10-ciu częściach z życia poszukiwaczy złota na Alasce.

„VITA" לעטשניצע

פאַר קומענדע קראַנקע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען אויף פּעטריקאָווער 45, טעל. 47-44.

ביי דער לעטשניצע באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריום אויף דער שטעל, קאַבינעט פון פיזיקאַלישע טעראַפּיע, קוואַרץ־לאַמפּ, בערגזון, לאַמפּ „אולטראַ זון", סאָלוקס, בערגאָנטעס ענטפּעטונגס־אַפּאַראַט. עלעקטריזאַציע, ליכט־בעדער. דענטיסטיש־ערצטליכער קאַבינעט. ערצטליך קאָסמעטישער קאַבינעט. בעראַטונגס־שטעלע פאַר מוטערס.

אינערליכע קראַנקהייטען:	ד"ר מ. קאַנטאָר
ד"ר מ. דאַווידאָוויטש	ד"ר ע. קוניג
ד"ר י. איטעלסאָן	פרויען־קראַנקהייטען און אקושעריע:
ד"ר ה. קרישעק	ד"ר מ. מאַטשעווסקי
ד"ר א. אוריסאָן	ד"ר א. פּאַנאַזשעווסקי
קינדער־קראַנקהייטען:	ד"ר ר. רייטלער־קוריאַנסקאַ
ד"ר י. קאַפּלאַנסקי	
ד"ר יוזעף האַן	ד"ר י. שווייצער
ד"ר סאַמועט־מאַנדעלס	אויגען־קראַנקהייטען:
הויט־, וועגערישע און געשלעכטס־קראַנקהייטען:	ד"ר איגנ. מאַרגאָליס
ד"ר ע. עקערט	האַלז־, נאָז־, אויערן, שטימע, שפּראַך־שטערונגען א. ז. וו.
ד"ר וו. לאַגונאָווסקי	ד"ר א. מאַזור
נערווען־קראַנקהייטען:	האַלז־, נאָז־ און אויערן־קראַנקהייטען:
ד"ר מ. אורבאַך	
כירורגישע קראַנקהייטען:	
ד"ר מ. דאַבולעוויטש	ד"ר א. זשעבראָווסקי

מויל־ און ציינער־קראַנקהייטען,—ערצטען־דענטיסטען:

ל. געצאָוו, ה. האַלפּערן, יאַקוב ראַטענבערג, פּ. ראָזען

באַקטעריאָלאָגישע. לאַבאָראַטאָריום ד"ר ושורקאָווסקי.

רענטגען, היילונג פון שפּראַך־שטערונגען, שטימע, שטאַמלען א. אַ. וו. דיאַטערמיע. הייל־מאַסאַזש. אימפונגען געגען שקאַרלאַטין. אָפּעראַציעס און אָפּאַטראָנקעס. וויזיטען אין שטאָדט. בריקען, גאָלדענע קראָנען און קינסטליכע ציינער.—די לעטשניצע איז אָפען פון 9 פריה ביז 8 אָוו. און זונטאָג פון 9 ביז 2 נאָכמיטאָג.

Lek. Dentysta

Jakób Botwinik

געאַרבייט אין דער לאָדזער קראַנקען־קאַסע איבער 4 יאָהר, נעהמט יעצט אָן טעגליך, אויסער שבת פון 3 ביז 9 אָוונט אויף דער

נאַוואָמיעסקאַ 26, פראָנט 2. שטאָק

היילען, פּלאָמבירען, צאָהן־ציהען אָהנע שמערצען, קינסטליכע ציינער, קראָנען און גאָלד־בריקען.

צוגענגליכע פּרייזען.

פאַר מיטגל. פון קראַנקען־קאַסע און זייערע פאַמיליעס ועהר בילינג.

CASINO

היינט און פאלג. טעג! · היינט און פאלג. טעג!

דער נייעסטער היפער-פילם פון דער „גלערענצער סעריע" פון דער פראַ"ד. „SFINX". אויפ'ן גרונד פון בעק. ראָמאַן פון HELENA MNISZEK

די מצורעת (Trędowata)

די הויפט-ראָלע פון „סטעפטשא רודעצקא" קרעאירט די בעדייטענדסטע פוילישע פילם-אַרטיסטקע

Jadwiga Smosarska

אַלס אינה. פאַרטנער טרעט אויף דער בערימטער מיט זיין שעהנהייט און טאַלאַנט

BOLESŁAW MIERZEJEWSKI

אין דער טראַגישער ראָל פון וואַלדעמאַר מיכראָווסקי.

די זאַך שפּילט זיך אָפּ אין די גיסטער פון די מיכאָראָווסקי'ס, אין גלעמבאָווישטשי, סאַ"קאָדצע, רודשאַיעה, קרינצע און אין וואַרשאָ.

אָנהויב 3,30 אַ זייגער נאָכמ. · פּאַספּאַרטו'ס און הנחה-בילעטען אונגילטיג. · אָנהויב 3,30 אַ זייגער נאָכמ.

ספּעציעלע מוזיק-אילוסטראַציע אין דער אויספירונג פון ... אונטער דער לייטונג פון ה' ... קאַנשאַר.

קאָנצערט פון פולען אָרקעסטער פון 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

906

Maria Dalbalicin

שלאַגער פון סעזאָן!!! די דעמאַניש שיינהייט

Grand-Kino

אין פילם

„די פרוי אָלם שפּיאָן"

סענסאַציאָנעלע דראַמע אין 12 אַקטען. פאַרטרעפליך שפּילען! אָריגינעלע קריגס-און שלאַכט-אויפנאַהמען! – אָנהויב 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 2 אַ זייגער נאָכמ. לעצטער סעאַנס–10 אָווענד. 998

ODEON

היינט און פאלגענדע טעג! ווי שמעטערלינג צו ליכט, אַזוי לויפען די יונגע מיידלעך אין דער נעץ פון תאווה. דראַמע אין 10 אַקטען

„דאָס פערוואָרפענע געסעל"

בעשיצטע פון מאַנצמען, אַריינגעפאַלענע אין שויס פון הונגער. אין הויפּטראָלען WERNER KRAUS Hr, Agnes Esterhazy

– – – ערשטער סעאַנס 75 גראָשען. – – –

APOLLO

צום ערשטען מאָל אין לאָדז! דער קעניג פון קאָוובאָיען! דער אבגאָט פון די מאַסען!

FRED THOMSON

אין דעם סענסאַציאָנעלען קאָוובאָי-בילד אין 8 טיילען א. נ.

געפעהן ליבער רויב-פוינגעל

אויסערן פראָגראַם: א ... אין 2 אַק. ערשטער סעאַנס 75 גר.

CORSO

צום ערשטען מאָל אין לאָדז! **Pearl WHITE** אין דער סענסאַציאָנעלער ... דראַמע אין 12 אַקט. א. נ.

דער הייל פון די פערפעסטעטע

ענדע פון בילד א. נ. „דאָס נעהמעמינס" ... קינעמאַטאָגראַמא.

– – – ערשטער סעאַנס 75 גראָשען. – –

P. Czajkowski פון געזאַנג. היינט! פילם-אָפּערע. מיט מוזיק און געזאַנג

Eugenjusz Oniegin „עווגעניוש אָנעגין"

מוזיק אונטער דער לייטונג פון קאַפּעלמייסטער א. הוילינסקי.

TEATR-ŚWIETLNY „NOWOSCI"

Piotrkowska, róg Głównej

צוליב'ן שטייגענדען ערפאָלג איז נאָך פאַרלענגערט געוואָרען דאָס בילד אויף נאָך איינציגע טעג.

די פרייזען פון פערלעגערטעס: I פּלאַץ 1,25 זל. II פּ., באַלקאָן 1 זל. III פּ. 75 גראָשען – שילער נאָר 50 גראָשען. – – אין נאָכמיטאָג ...

ס'איז אָנגעקומען אַ פרישער טראַנספּאָרט

טעה

Orange-Peceo-Ceylon

צום פרייז פון 20 זל. פאַר א קילאָ. עמפּפעהלט ... ארסקלאַן, ווי אויך ... 876

L. GLIK, Piotrkowska 98, tel. 21-38.

- דאָס -

פעלץ געשעפט

L. B. Fefer, Oschodnia 42

עמפפעהלט: אַלערליי פעלץ-וואַרען צו ביליגע פּרייזען און אויף ... 768

דער איינציגער אַנשטאַלט פון

הייל-מעפיר

K. SIGALINY

לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 6. טעלעפאָן 46-40.

הייל-שמעטאַנטע.

דער הייל-קעפיר ווערט געברויכט ביי אַנעמיע, ... מאַגען- און נירען-קראַנקהייטען ... 893

וויכטיג פאַר קאָנפעקציאָנערע!

906 איך נעהם אָן צום באַדינען אַלער אַרט שטיקערייען ווי אויך 2 נאָדעל-שטיק-מאַשינען צו ביליגע פּרייזען. ר. קאַהאַנער לאָדז, קיליגסקי 64.

אינקאַסענטען

ווערען פון זאָפאָרט געזוכט אַפֿערמען אָפּצוגעבען אין דער יוד. געז. „נותן לחם"

28 זגערזשער 28

פון 2 שאָה מאָנטאָג, מיטוואָך פון 8–10 אָוו. 862

צו פערמיטען א

פאַרטערלאָקאַל

אויף דער קילינסקאַ נאָ. 77. 078

וועלכע בעשטעהט פון 5 צימער, ... אויף א פאַבריק איינגעריכטונג ... צו פערמיטען גרויסע אין ... פאַר עקספּעדיציע ... ערפאַהרען ביי ... 50

שטריק-מאַשינען

אַ כלענדישע פירמא פאַבריקאַציע אײנפאַכע וישאַקאַרד, אכטשלאָס = מאַשינען פאַר האַנד- און מאָטאָר-בעטריב עמפפעהלט צו ... בעשטעלונג ... אַגענטור

EMIL HENKE

Łodź, Anna 21, Tel. 13-94. 889

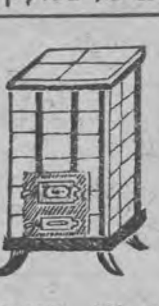

פון **ש. שאַשניאַק**

46 גלובאַ 46

Przyjmuję do malowania suknie, chustki balowe, szale, pantofle i podszewki. Wykonuję podług najnowszych modeli paryjskich. Ceny przystępne. Również nauczam przez krótki czas. **Południowa 36, m. 19.** 906

אַנאָנסען

אין „נייעם פאָלקסבלאַט" האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג.

Dentist im 27. Lebensjahr, Israelit, seit 8 Jahren im Ausland (Deutschland) geborener Lodzer. wuenscht mit junger gebildeter, vermoegender, häuslich erzogener, musikalischer Dame von 18 bis 22 Jahren in Briefwechsel (Deutsch) zwecks spaeterer Heirat zu treten. - Zuschriften mit Klarlegung der Verhaltnisse mit Bild, (welches sofort zurueckgesandt wird) unt. „Desdemona“ Loitz i/Pomern. Postlagernd.

א שותף מיט

2.000 דאָלאַר

ווערט געזוכט צו פערגרעסערן א פאַבריקאַציע, וועלכע עקזיסטירט איבער 40 יאָהר אין לאָדז אויף ... ערפאַהרען ביי ... 54, ... פון 2 ביז ... 168

905

אַגענטען

מיט גוטע רעפערענציעס און מיט קויציע צו פערקויפען טואַלעט און וואַש-זייפען ווערען געזוכט. אָפּפערטען אָפּצוגעבען אין אדמ. „נ. פ." פאַר זייף אַגענטען

אכטונג צייטונגס-פערשפרייטער! שבת, דעם 20. נאָוועמבער 6 אָוונד קומט פאָר

א פערזאַמלונג

אין לאָקאַל פון ... יודישער קולטור-אמט נאַמיעיסקאַ 27 ... פערזאָן קיינער זאָל נישט פעהלען.

מיט אכטונג די פערוואַלטונג.

אַנאָנסען - פרייזען: פאַר'ן טעקסט 15 גראָשען, פעטעזע 10 גראָשען, אין טעקסט 20 גר. ... 30 גראָשען. ... 15 גראָשען. ... 100 ...

אַבאָנעמענטס-פרייזען: אין לאָדז: א חודש – 4.00 זלאָטעס. ... 6 זלאָטעס. אין אויסלאַנד ... 50 ...

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kruchman

Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.